

Matyu

¹ Ita, Yesu Keriso deyaairaaalu, deté wale whirapené doirape aseýóló muló beterapó. Abraham-né deale naalené mepaae whi deté fóló, Depit dealepó. Depit-né deale naalené mepaae whi deté fóló, Yesu Keriso dealepó.

² Ai whirapené doirapeta i ape.

Abraham-né Aisak dealepó. Aisak-né Jekop dealepó. Jekop-né ti Judaró ama nomara-petamo dealepó.

³ Judané Peres-ró Seratamo dealepó. Atimaa-moné hamata, Tamar-pó. Kale whi Peres-né Hesron dealepó. Hesron-né Ram dealepó.

⁴ Ram-né Aminadab dealepó. Aminadab-né Nason dealepó. Nason-né Salmon dealepó.

⁵ Salmon-né Boas dealepó. Boas-né ama hamata, Rahab-pó. Boas-né Obed dealepó. Obed-né ama hama ti Rut-pó. Obed-né Jesi dealepó.

⁶ Jesiné ti kale teteróló kaae tare doasi topo whi Depit dealepó. Depit-né Solomon dealepó. Solomon-né hamata, Uria-né dokale so wulia betepa, kale doasi topo whi Depit-né dokalepó.

⁷ Solomon-né Rehoboam dealepó. Rehoboam-né Abaija dealepó. Abaijané Asa dealepó.

⁸ Asané Jehosapat dealepó. Jehosapat-né Joram dealepó. Joram-né Usia dealepó.

⁹ Usiané Jotam dealepó. Jotam-né Ahas dealepó. Ahas-né Heskia dealepó.

- ¹⁰ Hese kiané Manase dealepó. Manasené Amon dealepó. Amon-né Josaia dealepó.
- ¹¹ Josaiané Jekoniaró ama nomarapetamo dealepó. Ai whirapeta, kale Israel fake so whi bóa whirapené Babilon hae kwiapaae wae soro faaitere alimó dealepó.
- ¹² Atéro, atima u Babilon hae kwiapaae wae soro fele sisópaae
Jekoniané Sealtiel dealepó. Sealtiel-né Serubabel dealepó.
- ¹³ Serubabel-né Abiud dealepó. Abiud-né Eliakim dealepó. Eliakim-né Asor dealepó.
- ¹⁴ Asor-né Sadok dealepó. Sadok-né Akim dealepó. Akim-né Eliud dealepó.
- ¹⁵ Eliud-né Eliasar dealepó. Eliasar-né Matan dealepó. Matan-né Jekop dealepó.
- ¹⁶ Jekop-né Maria dokale whi Josep dealepó. Mariané ti Yesu dealepó. Ai sekéta, so whi feané Kerisopó du betere whipó.
- ¹⁷ Atéro, i doi mole whirape deté wale whi Abraham-mó kaae soro bitiré wóló, Depit betale alimó sókó wale whirapené doirape fea touróturaalu, 14 whirapepó. Téro, Depit betale alimó kaae soro bitiré wóló, kale bóa whirapené atima u Babilon hae kwiapaae wae soro bitiré fele alimó sókó wale whirapené doirape fea touróturaalu, 14 whirapepó. Téro, u kale Babilon hae kwiapaae wae soro fele alimó kaae soro bitiré wóló, Kótóné so whi teteróló kaae tanópóló, soro betero betere whi Keriso betale alimó sókó wale whirapené doirape fea touróturaalu, 14 whirapepó.

Yesu Keriso deale fo
(Luk 2:1-7)

¹⁸ Yesu Keriso etéró dealepó. Ama hama Maria ą dokaai tukóló beteró betere whı Josep-tamo kuni hąle betepatei, Dęi Kepe Wisiné naale eró betepa kelalepó.

¹⁹ Atępa, kale so dokaai yale whı Josep ą me dowi alakélę ini, mo donoi whı wisinaale betereleinę so whı feanę erateremó, kale so ą hale yaqsóró, kikiti tokó daalaai kisipa mualepó.

²⁰ Atei kisipa mutu betepa, nokenarótei Talenę *ensel*-né Josep-paae duraalu, “Depit-nę detę wale whinę naalema Josep-ó, Marianę ai ere naaleta, kale Dęi Kepe Wisinétei eró beterapa yą haleni, naao sopa dokaai dapesó fae.

²¹ Ama ai ere naale detepata, ti so whı feanę du betere dowi alamó saaire kwia tokóló kemeróló tao saalopóló, ama doi Yesu mulae,” yalepó.

²² Ai alarape feata, hąle kaayóló ini, Talenę fo eratere kóló whinę mo taketi aseýóló muló betere fo dokonóturaalu, yalepó.

²³ Ai fo i ape.

“Betą so seimale whı metamo kunipatei, naale yaalopó.

Ai naale deyóló betepa so whı feanę ą kilituraalu, ita Emanuel-pó yaalo ai ape,” erapó. Ai fo bete feteyóló Kótó dątamo beterapó.

²⁴ Atéró, kale whı Josep ą turukó horóló, Talenę *ensel*-né nokenaró ąpaae yae yale alatóró sya fóló, kale so Maria dokaai ama bepaae dape salepó.

²⁵ Téyaletę, ama somatamo kotere ala ini, hąle bitirę fóló kale so naale detepa, Josep-nę ai

naalené doi Yesu mulalepó. Atéyale k̄lipaae ti atimaamo kw̄alepó.

2

Suka hoterepaae betere wh̄rapené Yesu deóló betere kelale fo

¹⁻² Judia hae kwiamó t̄ene Betelehem be huluamó, Yesu deyale k̄lipaae etéyalepó. Jerusalem bemó Herot ̄ doasi topo wh̄i betale sukamó, kale h̄orené dere ala bete kisipare wh̄rape atima suka hotereró wóló, ai be huluamó betó mole so wh̄ipaae woseturaalu, “Kale Juda fake so wh̄i t̄eteróló kaae tawaaire topo wh̄i-a, momó deyóló betere? Ti noatepae, ̄a suka hotereró bitu, ̄a deyóló beteretei kisipa ȳópóló, ó s̄amó daale h̄ore ̄e yó tapa kolóló, ̄a āmó bitu ama doi hale s̄oró horaai ̄a i wale ape,” yalepó.

³ Tétepa, doasi topo wh̄i Herot-né ai fo woseturaalu, ama kisipa feléni, ̄a doasi wh̄aaliatu betalepó. Atétepa, kale Jerusalem be huluamó betó mole so wh̄ikélé ama mutere kisipa kaaetóró mutu betalepó.

⁴ Kale doasi topo wh̄i Herot-né so wh̄imó Talepaae momaratere topo wh̄iraperó Moses-né yóló muló betere fo yó matere wh̄irapetamopaae ape yóló woseturaalu, “Kótóné so wh̄i fea t̄eteróló kaae tan̄ópóló, s̄oró beteró betere doasi topo wh̄i Keriso-a, mé bemó deyaalopóló āsemó yóló muló betere?” yalepó.

⁵ Ti fo depa, atimané tok̄ó mótu duraalu, Judia hae kwiamó t̄ene Betelehem be huluamó

deyaalopóló, mo taketi Kótóné ama kóló whiné asẹyóló muló betere fo i ape.

⁶ “Juda haemó tẹne Betelehem be huluamó betó mole so whị diaaọ kisipané-a, Juda fake so whị tẹteróló kaae tare topo whịrape kuamó, ẹkó doi munipó fo du bitu de? Meipó.

Kótóné so whị tẹteróló kaae tawaaire topo whị betá diá tuámótei, sókó waalo ai ape.

Ai sekéné amata, *sipsip* hupurape tẹteróló kaae taru dere kaae, yálo Israel fake so whị tẹteróló kaae tawaalopó erapó,” yalepó.

⁷ Téro, Herot-né kale horené dere ala bete kolóló kisipare whịrapepaae ape, fo kikití yó faralepó. Atéro kale whịrape wapa, atimasisi bitu duraalu, “Diaaọ kelalepó dere hore-a, noa sukamó kelaleé?” yóló wosetepa, atimané ẹpaae mo i be ẹmótóróti kelalepóló, yalepó.

⁸ Ama atima Betelehem be huluapaae doton-aai duraalu, “Kale naale momó sóró beteréro ke-laasepóló, mo wisiyóló kekẹ. Atéro kekenalemó, sóró betere tiki keletepa, ti mo hapale tétitóró ẹpaae ene ape. Ti ẹkélé ẹ aomó sinóló bitu, ama doi hale sóró horaairaalu, fenérapó,” yalepó.

⁹ Atéro, kale doasi topo whị Herot-né atimapaae yae yale fotóró wosóló, atima faai wale tikipaae furaalu, atima take suka hotereró bitu kelale horetóró ó samó hale fu betepa kelalepó. Atétepa, atimakélé ai hore foleteti kelené kaae sóró felemó, kale naale deyóló betere tikimótóró kejyóló daane felepó.

¹⁰ Ai horené dere ala kilituraalu, atimakélé mo doasi hẹkesené sinalepó.

¹¹ Atima ai bemó sókó felemó, kale naaleró hama Mariatamo betepa kólóló, atima bukutiri teyaró bitu, Doa Tale-ó yóló, ą hale sóró horalepó. Atéró, atimané kale naalemó ąale melaairaału sóró wale wisi wisi ąlarape *kold kapakélé*, si keletómó bilitepa, felé ąalaa wale ąlakélé, *mur wel* weikélé, teýóló melalepó.

¹² Tale Kótóné kale whırapepaae nokenaró atimané hae kwiapaae momó fesaae furaalu, Herot betereró faąse yale fo kisiparu, Herot betere tųró feni kae tųmó felepó.

Josep-ró Mariatamoné Yesu Isip hae kwiapaae dapesó fele fo

¹³ Atéró, atima fi sisópaae Talené *ensel* Josep noke firepaae wóló, nokenarótei duraalu, “Herot-né ai naale daairaału kekąalo ai ape. Térapa, yąło yąpaae ape dere alimó waasepóló, yą turukó holóló ai naaleró hamatamo dape sóró u Isip hae kwiapaae botokó fae,” yalepó.

¹⁴ Ai fo woseturaalu, kale whı ą mo dikitamotei turukó holóló, kale naaleró hamatamo dapesó u Isip hae kwiapaae faairaału, felepó.

¹⁵ Atéró, kale whı Herot sukı tikimó waairaału, atimaamo u Isip hae kwiamó bitiré felepó. Mo take Talené ama kóló whıné aseýóló muló betere foné duraalu,

“Yąło naale u Isip hae kwiamó betepa, ai hae kwia taaróló ape,” yalepó.

Ai fo dokonóturaalu, motóró yalepó.

¹⁶ Kale topo whı Herot-né ama yaaire ala kikiti hiróló kale ąorené dere ala kisipare whırape dilikąletei, atimané kilirapóló ą mo doakale fopaae

bualepó. Tétu, ama diki tare whīrapepaae yóló mulótu duraalu, Betelehem be huluaró ai hae kwiamó tē mole ipu betamomó mióti teó sóró betó mole naalerapemó kaae sóró dilé fóló, ba fo tamó kemeyóló betó mole naalerapekélé mo fea dóló kemerae yóló dotēyalepó. Ti aita hāle meipó. Kale hōrené dere ala bete kisipare whīrapepaae wosetepa, atimané āpaae yó melale be dē tuē muluraalu, atéró dóló kemerae yóló dotēyalepó.

¹⁷ Ti aita hāle tuāmó kaayóló inipó. Kótóné ama kóló whī Jeremaiané i fo aseyóló muló beterapó.

¹⁸ “Rama bemó betere so Resel-né dekené sukī moló doasi du betepa, mepaae so whīné ā kisipa felératere fo yalemó, mo wosenipó.

Ti noatepae, ama naale senaale fea sisiraae feleteinépó.”

Ti ai naalerape dele alata, kale yóló muló betere fo mo dokonóturaalu yalepó.

Nasaret be huluapaae momó fesaae fele fo

¹⁹ Téró etéyalepó. Kale doasi topo whī Herot sukītikimó, kale whī Josep Isip hae kwiamó betepa, nokenaró Talené *ensel*-né duraalu, “Josep-ó, ai kale naale daairaalu du betale whīrapeta, ai sukāle ape.

²⁰ Térāpa, yā turukó horóló, ai naaleró hamatamo dape sóró u Israel hae kwiapaae tokó fae,” yalepó.

²¹ Tétepa, Josep ā turukó horóló, kale naaleró hamatamo dapesó Israel hae kwiapaae felepó.

²² Atéró Josep ā Judia hae kwiapaae bitī faai yaletēi, ai hae kwia kale doasi topo whī Herot

betale sirimó, naalema Akelausiné teteróló kaae tarapó dere fo wosóló, witepa taaralepó. Talené apaae nokenaró Judia hae kwiapaae bitì faose yale fo kisipa iruraalu, Kaleli hae kwiamó tene Nasaret be huluapaae tokó felepó.

²³ Atéró feleteita, mo taketi Kótóné ama kóló whirapené asémó duraalu,
 “So whì feané à Nasaret be hulua whìkópó yaalo ai ape,”
 ere fo mo dokonóturaalu, atima Nasaret be hulua-paae tokó felepó.

3

*Jon-né Yesu waaire tų alerótu betale fo
 (Mak 1:2-8, Luk 3:1-18, Jon 1:19-28)*

¹⁻² Atéró bitiré wóló etéyalepó. Kale wèi tópuratere whìkó Jon à Judia hae kwia tuamó so whìkélé bitini, hãle kópu kãae fi tikimó sókó wóló beterepó. À aimó betepa, mepaae à beterepaae wuatere so whìpaae Kótóné fo wisi yó mótu duraalu, “Tale Kótóné ama hepen bemó teteróló kaae tare ala mió mo felekemó walapa, diãné du betere dowi ala taaróló, kisipa tiki feteyóló betae,” du betalepó.

³ Ti àta, me kae mei, mo take Kótóné ama kóló whì Aisaiané waalopóló, bope du betale whìpó. Aisaiané ama asèyóló muló betere fo i ape.

“So whì bitini hãle kópu kãae fi tikimó, betà whì wóló daalu, fo fakeyóló duraalu,

‘Tale waaire tų donoróló aleyae,’ ” erapó.

⁴ Jon-né ama derótua yale kutita, *kamel* hupu nikiné aleyale kuti derótua yóo, ama sua yale

tokélé hupu sekaḡéné aleale to sua yóo, yalepó. Ama nukua yale ɔlakélé meke wḡiró ero nusu-tamo maaté nukua yalepó.

⁵ Jerusalem be hulua taaróló wua yale so whíkélé, Judia hae kwiamó betó mole so whíkélé, kale Jordan wḡi felekemó betó mole so whíkélé, mo fea ʔ beterepaae wua yalepó.

⁶ Atimané dowi ala fea hʔkeamó yó mótua depa, Jon-né atima Jordan fole wḡimó tópurótua yalepó.

⁷ Téyaletai, Farisi whḡraperó Sadyusi whḡrapetamo so whḡ wḡi tópurótu betere tikipaae wua depa, ama atimapaae duraalu, “Diʔ dowi wuli kaae so whḡ dilikitu betere whḡrape-ó, Kótóné diʔtamo fopaae buturaalu kwia melaḡsóró, botokó fae fo né yaleé?

⁸ Diaaḡ ai du betere dowi ala taaróló, motóró kisipa feteyóló wapa, ti diaaḡ du betere alakélé mo kisipa tiki fetere whḡné dere ala kaaetóró yae.

⁹ Diʔta, Abraham-né deté wale naale senaale betereteiné diʔpaae me ala eraalomeipóló kisipa muaḡsé. Yʔlo diʔpaae mo i dere ape. I muó mole kaporapetei, Kótóné ama mo sḡmó Abraham-né naale senaale aleyóló beteranérápó.

¹⁰ Mepaae nirapetamo naaire du wisi olenitepa, ti diyóló si duku betere dolopaae taae deraalópó. Atéyaairaaalu, kutó talené ai ni baalemó kʔweí ai bukó tare ape.

¹¹ Yʔlo diʔ wḡi tópurótu betereteita, diaaḡ dere dowi ala taaróló, kisipa feteyóló wópóló tópurótu beterápó. Tétu betepatei, yʔlo kḡlipaae waaire whḡ betʔta ʔ kaae meipó. ʔ mo doasi fotokḡ bole whḡ betepa, ʔ naale belekʔamale kaae, ʔ aḡmó beter-

apó. A atei kaae doasi fotokọ bole whi bitu, dia wei tópuróturaalu, ti kale Dẹi Kepe Wisiró sitamoné tópuraałopó.

¹² Ama naasené ti kale *whit* o fumi beséné só fópóló, kọayóló taae fótua dere ekepé fake tarapó. Kale *whit* duné fumirape ama fuóló taae faróló, mo *whit* ke maaté ti mulótua dere be dolopaae mulaalopó. Atéró fumirapeta, ti sukókélé feni hẹle dótóró tare si dolopaae fesekeké deraalo ai ape,” yalepó.

Yesu wei tópurale fo

(Mak 1:9-11, Luk 3:21-22)

¹³ Téró, Yesu ẹ Jordan wẹimó Jon-né wei tópurópóló, Kaleli hae kwia taaróló, Jon beterepaae walepó.

¹⁴ Tétepa, Jon-né Yesupaae ya wei tóapuraalo meipóló seséyóló duraalu, “Naao ẹpaae ya wei tópurae dere-a, ẹ whi wisi betepa ya tópuraró de? Naaotei ẹ wei tóapuraasepólópo,” yalepó.

¹⁵ Ai fo depa, Yesuné ẹpaae duraalu, “Aita mo deretei, mió ẹamoné i dere alané Talené ama so whi donoraaitere ala mo dokonópólópa, naao ẹ wei tópurae,” depa, Jon-né wisirapóló ẹ wei tópuralepó.

¹⁶ Atéró, Yesu ẹ wei tópuóló tétitóró hae taopaae taae hotepa kelalemó, ó hepen be tu tukwẹ fóló, Kótóné Dẹi Kepe Wisi ba hẹkósere kaae, ama tikimó bitị dorowalepó.

¹⁷ Atéró, ó hepen bemó fo tekerótu duraalu, “Ata, yalo yaala sókó fóló mo hosaa mole Naale ai ape. Ama dere ala fea yalo kilitu, ẹ mo doasi hẹkesené sinitu beteropó,” yalepó.

4

*Yesu dée nópóló Satan-né sù sale ala
(Mak 1:12-13, Luk 4:1-13)*

¹ Téró etéyalepó. Satan-né Yesu ɔ sù sóró dée nalópóló, so whíkélé bitini kópu kɔae fi tikipaae Dɛi Kepe wisinétei ɔlisóró felepó.

² ɔ aimó be dɛtereró dikiteretamo whi siki tamo bitu, ɔla mo sawakélé néni wote siri hɔle be-taletikimó, ɔ mo wotené sinalepó.

³ Atéró betepa, dowi ala yópóló sù sóró dée nalatere seké wóló ɔpaae duraalu, “Yɔtamo Kótóné Naalemapata, ti i kanerapepaae *bred* o alée fae yae,” yalepó.

⁴ Ai fo depa, Yesuné ɔpaae tokó mótu duraalu, “I fo aseyóló muló beterpó.

‘Whi betere beteta, mo ɔla nokoletiné maaté bi-tini,

Kótóné ama dere fo fea woseturaalu bitiré fenérápó,’ ” yalepó.

⁵ Téró, kale dowi Satan-né Yesu ɔ Kótóné mo kae tɛnó betere doasi be huluapaae dapesó fóló, aimó tɛne momatere be mo ó hulua tómó daalalepó.

⁶ Atéró daaróló ɔpaae duraalu, “Yɔtamo Kótóné Naalemapata, ti naaotei yɔ haepaae tɔwó derepaae. Ti i fo aseyóló muló beterpó.

‘Yɔ a haepaae muni durupuraalu, kaponé kotóo sóró doalé yaqsóró,

Kótóné ama *ensel*-rapené naase tómó muni dorowópóló, yɔ tao sae yaalopó,’ ” yalepó.

⁷ Ai fo depa, Yesuné ɔpaae tokó mótu duraalu, “Ti i fokélé aseyóló muló beterpó.

‘Betá wh̄ínékélé ą tẹ̀teróló kaae tare Tale Kótóné
noa alakó déró k̄aae kelaai dapóló s̄u saq̄se,’
erapó,” yalepó.

⁸⁻⁹ Atéró kale dere kaae, momó dowi Satan-né
ą mo doasi sokore hasi fosópaae dapesó holóló, i
hae kwia feamó kae kae doasi wh̄irapené tẹ̀teróló
kaae tare alaraperó ai ala tuamó mole mepaae
doasi wisi wisi alarapetamo yó mótu duraalu,
“Yalo i dere fotamo naao mo betá wosóló, yá ẹ
aomó bukutiri tearó bitu, doa wh̄i-ó yóló ẹpaae
moma depa, ti ai ọla ọla fea naao tẹ̀teróló kaae
tanópóló, yalo yapaae melaalopó,” yalepó.

¹⁰ Ti fo depa, Yesuné ẹpaae duraalu, “Satan-ó, yá
ẹ taaróló fae. Ti i asẹyóló muló betere fo wosae.
‘Naao Tale Kótópaae betá doasi-ó, yóló ą aomó bitu,
ama alatóró erótu betae,’ ” yalepó.

¹¹ Atétepa, kale dowi Satan-né Yesu taaróló fole-
tamo, Kótóné ama *ensel*-rape wóló, ą tao salepó.

Yesuné fo yó melaai kaae sale fo

(Mak 1:14-15, Luk 4:14-15)

¹² Atéró Jon *dipula* beteralepó dere fo Yesuné
ama wosóló, ą Kaleli hae kwiapaae momó fe-
saayóló felepó.

¹³ Atéró ą betere Nasaret be hulua taaróló, Kaleli
wẹi kẹla felekemó tẹne Kapeneam be huluapaae
tokó fóló betalepó. Ai be huluata, Sepulun hae
kwiaró Naptali hae kwiatamo tuamó tẹnapó.

¹⁴ Atéyaleteita, Kótóné ama kóló wh̄i Aisaiané
yóló muló betere fo dokonóturaalu yalepó.

¹⁵ Ai fo i ape.

“Sepulun fakeró Naptali faketamoné hae tikita, u
kale Jordan fole wẹiró Kaleli wẹi kẹlatamo

molepaae eróló erapó. Ai hae tikita, Sepulun fakeró Naptali faketamoné haetei, Juda meire fake tokó fóló, atimané hae aleróló betó molepó.

¹⁶ Ai hae tikimó betó mole so whi atima diliki dolomó beteretei, mió mo doasi de wisi-naale kolóló betó mulapó. Mepaae so whita, sinitere alané dilikiró betepatei, mo dei suka sókó huturaalu deró betepa, ai de tuamó betó mulapó,” fo aseyóló muló beterapó.

¹⁷ Atéyale sukamó kaae sóró, Yesuné ama fo so whi feapaae hakeamó yó mótu duraalu, “Kótóné hepen bemó tetéroló kaae tare ala mió mo felekemó ai walapa, diaaḡ dowi ala taaróló kisipa tiki feteyae,” yalepó.

*Yesuné yó matere whirape kaae sóró saletei
(Mak 1:16-20, Luk 5:1-11)*

¹⁸ Atéró, Yesu ḡ kale Kaleli wei kēla fóku seseke durupu bitu kelalemó, Saimon doi mupatei, Pitapó du betere whiró ama noma Andrutamo haleke wa wei kulu tuapaae derótu beterepó. Ti atimaamota, ya siré kotere whi tamopó.

¹⁹ Tétu betepa, Yesuné atimaamopaae duraalu, “Diaamo ai ya su dere kaae, so whi atéró siré kwēyaasepóló, ḡ fea betamó kuturaalu, yalo diaamopaae yó melaalopa ḡ sya ape,” yalepó.

²⁰ Ai fo depa, atimaamoné haleke warape mulópóló taaróló, mo hapale tétitóró ḡ sya felepó.

²¹⁻²² Atéró ḡ tumó fu betalemó, me whiró nomatamokélé daapa kelalepó. Ai whi tamota,

Sebediné naalema Jems-ró Jon-tamopó. Atimaamoné alimakélé atima fea wẹi nukumó bituraalu, atimané hẹleke warape tukó faletei, wisi wisiyóló numutu betepa kelalepó. Atétu betepa, Yesuné atimaamopaae duraalu, “Diaamokélé ẹ sya ape,” depa, kale whị tamo mo hapale tétitóró turukó holóló, atimaamoné wẹi nukukélé, alimakélé betepatei taaróló, ẹ sya felepó.

*Yesuné kisi daae mole so whị wisirale fo
(Luk 6:17-19)*

²³ Atéró, Yesu ẹ ai Kaleli hae kwia tuámó kuturaalu, Kótóné tẹteróló kaae tare aqmó mole kisi fo wisi so whị feané wosópóló, atimané fo wosetere be dokọ yó maté kweyalepó. Atéturaalu, ai so whị kuamó dowi hepo daae mole so whịró mepaae tiki momaare so whịtamokélé wisiraté kutu betalepó.

²⁴ Ama so whị fea atéró wisirótu beterapó deté kotere fo Siria hae kwiamó betó mole so whịné woseturaalu, kae kae dowi kisi daale so whịkélé, doasi dele su betere so whịkélé, dowi kepe tepeyóló betó mole so whịkélé, mepaae kae kae kisiné kele olopa olopa yóló sinaaitu betere so whịkélé, mepaae momaayóló betere so whịkélé, mo fea ẹ beterepaae dapesó wua depa, ama wisirótua yalepó.

²⁵ Atéró, kale Kaleli hae kwia taaróló wale so whịkélé, Dekapolis hae kwia taaróló wale so whịkélé, Jerusalem be hulua taaróló wale so whịkélé, Judia hae kwiaró, Jordan wẹi fóku uté tẹró betó mole so fea ẹ beterepaae wóló, ama dere ala kelaai dapóló Yesutamo touyóló kutu betalepó.

5

Du sokoremó Yesuné so whĩpaae yó mótu betale fo

(Luk 6:20-23)

¹⁻² Téró Yesuné kelalemó, so whĩ mo hãle ọla kaae wóló touró betepa, ẹ sokore du aọpaae holóló beterepó. Atéró beteremó, ama yó matere whĩrape ẹ beterepaae walepó. Atéró wóló betó mupa, ama atimapaae yó mótu duraalu,

³ “Mepaae so whĩ dené yǎlo kepe bete tuámó me wisi alakélé muni, mo yǎyǎrapó du betepa, ti Kótóné wisiró beterapóló hǎiné sukutu betae.

Ti noatepa meipó. Ai so whĩta, Kótóné hepen bemó tẹteróló kaae tare ala sóró ai tare ape.

⁴ Mepaae atima deķené sukutu wole du betere so whĩta, Kótóné wisiró beterapóló hǎiné sukutu betae.

Ti noatepa meipó. Mió deķené sukóló wole du beteretei, take Kótóné atima tué tiki feléraalo ai ape.

⁵ Mepaae naame yóló mo dua betere so whĩ ti Kótóné wisiró beterapóló, hǎiné sinitu betae.

Ti noatepa meipó. Kótóné hae tiki mo turó atimamó matepa saalopó.

⁶ Mepaae so whĩ de woteró wẹi nokoletamo du dere kaae, Kótóné mo donoi ala wisi er-aairaaalu eķe du betepa, ti Kótóné wisiró beterapóló hǎiné sukutu betae.

Ti noatepae, atétere so whĩpaaeta Talené ama donoi ala mo ti sũraalo ai ape.

- 7 Mepaae so whi denétamo mené apaae me dowi ala eratepa me ɔla meipóló hãle kemeróo, me whi sekei ala tuámó betepa kolené sukutu tao sóo du betepa,
ti atétere so whi Kótóné kolené sukutu tao sóró, atimané dowi alakélé ama kemeró beterapa, hajiné sukutu beterópóló yae.
- 8 Mepaae so whi atimané hosaa tuámó me alatamo hosekéní, mo wisi alatóró erótu betepa, ti hajiné sukutu betae.
Ti noatepae, atétere so whiné ti Kótó mo ke-laalopó.
- 9 Hɔle sere ala ó bóe dele ala taalae yóló, filitere so whita ti Kótóné wisiró beterapóló hajiné sukutu betae.
Ti noatepae, atétere so whi kilituraalu, ita Kótóné ama naale senaale beterapó yaalo ai ape.
- 10 Mepaae so whitamó Kótóné mo donoi alamaaté erótu beteremó, kae kae sekei alané só derótu betepa, ti Kótóné wisiró beterapóló hajiné sukutu betae.
Ti atétere so whiné Kótóné hepen bemó teteróló kaae tare ala sóró ai tare ape.
- 11 Diã yaalo ala erótu beteremó, mepaae so whiné diãpaae kae kae sekei ala eratepa, ó so whi feané keletómó kapala fo yóló faletepa, ó kae kae eratere fo yóló diã só deratepakélé, Kótóné wisiró beterapóló hajiné sukutu betae.
- 12 Ti noatepa meipó. Take Kótóné ama kóló whirapepaaekélé mió diãpaae ai erótu betere sekei ala kaae, erótu bitipakalepó.

Atérapa ó hepen bemó mole doasi dupu saaireteimó, mo kée yóló hajné sukutu betae,”

Keriso so whi i haemó kóró dɛtamo kaae beter-apóló yale fo

(Mak 9:50, Luk 14:34-35)

¹³ “Diɛta, i haemó betó mole so whitamó kó felé kaae yóló ai betere ape. Téretei, kóné felé kemetepa, ti momó kae netéro felé bulaaloé? Mo meipó. Atéro felé initere kó me ala enénipó. Atétere kó taae faróló hae tikimó beseké yóló mupa, so whiné teiya teiya yaalo ai ape.

¹⁴ Diɛta, i haemó betó mole so whitamó mo dɛ kaae beterapó. Doasi sokore hae du tómó mo hakeamó tɛ mole be hulua bóe whiné kelaqsóro, me ɔlané kinanénipó.

¹⁵ Atére kaae, mepaae whiné *lamp* sɔ dɛróló doasi ni fake aqmó kinóló mulótimipó. Ti noa yópóló meipó. Be tuamó betó mole so whi fea demó beterópóló kisipa mutu, sɔ dɛróló mulatere ni fake tómótóro hakeamó mulótua dapó.

¹⁶ Atétu dere kaae, diɛ tuamó ere dɛ so whi feané kolópóló, hakeamó dɛró betae. Atépa, so whiné kilituraalu, ó hepen bemó betere diaaɔ Ayané doi sóro horótu beterópóló, wisi ala hakeamó erótu betae.”

Kótóné tukóló muló betere foné erae ere ala dokɔnale fo

¹⁷ “Ẹ waleteita, Moses-né yóló muló betere foró Kótóné ama kóló whirapené yó melale fotamo tokóló aluraai wénitei, ai ašemó yóló muló betere fo dokonaairaalu wóló i betere ape.

18 Yalo diɓpaae mo i dere ape. Ó sɓaró i haetamo kemeyaaɓi teópa, Moses-né yóló muló betere fo kwia mo sawakélé aluyaalomeipó. Atéyaalopóló muló betere fo fea ɓasókó feni, dokonóló motóróti eraalo ai ape.

19 Whi me dené i asɛyóló muló betere fo mo sawakélétamo tikitepa, ó me whiɓpaaekélé ai ala tukóló yae yóló yó matepa, ti atétere so whi Kótóné tɛtéróló kaae tare hepen be tuɓmó doikélé mo muaalomeipó. Téyaalotei, mepaae so whi dené kale yae yóló muló betere fo wosóló eróo, mepaae so whiɓpaaekélé i fo sya fóló erae yóló yó melóo, du betere so whiɓta, hepen bemó Kótóné tɛtéróló kaae tare aɓmó doasi doi muaalo ai ape.

20 Yalo diɓpaae mo i dere ape. Diɓné dere mo donoi ala wisinaalené kale Moses-né asɛmó ere fo yó mótu betere whiɓraperó, Farisi whiɓrapetamoné du betere donoi ala tɛtéró bitinipa, ti ó hepen bemó betere Kótóné tɛtéróló kaae tare aɓmó mo sókókélé faalomeipó.”

Dei tuɛ muóló fopaae buturaalu whi daɓse yale fo

(Luk 12:57-59)

21 “Mo take diaaɓ noutereraɓepaae yóló mulale fo i ape. Me whi mo ti dóló sukunaɓse. Atétepa, ti ai whi ɓ kwia moleteiné taleyóló só deraalo ai ape.

22 Atépatei, yalo diɓpaae dere fo i ape. Whi me dené ama no hamomatamo me bete munipatei, ɓale fopaae depa, ti atétere whi ɓ kwia moleteiné taleyóló só deraalopó. Atétere kaae, whi me dené me whi hamoma eratere fo depa, ti atétere whi fo taletere whiɓrape betereɓaae dapesó faalopó.

Téyaalotei, whi me dené ama no hamomapaape du-raalu, ya topo doyóló kisipa tikikélé okokoi-ó depa, ti atétere so whi doasi kwia moleteiné mo hãle dótóró tare dowi sipaae faai ai du betere ape.

²³⁻²⁴ Térapa, naao me ɔla Kótópaae hãle melaai dapóló, kale momatere tikipaae sóró fenalemótamo, naao noné yátamo sekerapó depa, ti Kótópaae hãle melaaire ɔla melaaitei folosóró, naao notamo mole sekepi teraayóló wisirae. Atéró nalo ti naao hãle melaaire ɔla Kótópaae melae.

²⁵ Whi me dené yátamo fo tokótamo yaai ya dapesó fupa, ti diaamo tu tuamó furaalutei a kisipa wisi mulóló, hapale donora. Até initepa, ti ya taletere whi beterepaae dapesó fóló, fo tokótamo yóló, ai whinémo *dipula* be teteróló kaae tare whirapené doasi topo whiné naase tuamó mulaalopó. Ai whiné amamo ya *dipula* beteraqsóró kisipa mutu dapó.

²⁶ Yalo diapaae mo i dere ape. Ya *dipula* betereitei sokópóló, dale mulale kwia belekamale sonaai *monikélé* mo turó kemeróló menitepa, ti ya *dipula* hãle bitiré fóló, kemeróló duputere sukamó sokaalo ai ape. Meitepa, ti ya *dipula* hãle betó tawaalopó.”

Nópu naqse yale fo

²⁷ “I dere fota, diaaq taketi woseté wou beter-apó. ‘So ó whi nópu naqse,’ erapó.

²⁸ Ai fo eplatei, yalo diapaae mo i dere ape. Whi me denétamo me so kelené kolóló kisipa tikiné au nukupa, ti atétere whiné ama hosaa tuamó nópu mo ai nale ape.

29 Naao turu kelenétamo ya dowi ala yópóló dée nalatepa, ti atétere kele sokóló taae fala. Ti noatepae, naao tiki turó dowi si duku beterepaae faqsóró, ya atéro dée nalatere tiki kwia tukóló taae faróló, wisi tikipaae fupa mo wisirapó.

30 Naao turu naasenétamo ya dowi ala yópóló dée nalatepa, ti ai naase tukóló taae falatepa mo wisirapó. Ti noatepae, ya dée nalatere naase tukóló taae farénitepa, naao tiki turó dowi si duku beterepaae faqsóró dapó.”

Whiné so tokó fateremó yale fo

(Mat 19:9, Mak 10:11-12, Luk 16:18)

31 “Upulé i fo aséyóló muló betereitei diaaḡ ai tuére ape. ‘Whi me dené ama sotamo tokó falaai depa, ti tokó fatere asé sóró fópóló sopaae melae,’ erapó.

32 Ai fota mo epatei, yaḡo diḡpaae i dere ape. Whi me dené ama so me whitamó nópu nénipatei haḡe tokó fatepa, ti soma amatei nópu nalatapó. Atéro tokó fatere so me whinémo dokotepa, ti ai whi ḡkéle nópu nukulapó.”

Talené doi yóló malo yaḡse yale fo

33 Yesuné atimapaee duraalu, “Take bitiré wale so whipaae yóló mulale fo me i ape. ‘Naao Talepaae i ala mo yaalopóló, malo yale fo tikini, motóro éro tawae,’ erapó.

34 Tépaitei, yaḡo diḡpaae mo dirii fo i dapa wosae. Malo dere alakéle momókó yaḡse. Naao dere fo diriróturaalu, hepen be doi yóló malo momókó yaḡse. Ti noatepae, ó hepen beta, fea ala fea teteróló kaae tare Kótó betere tikipó.

³⁵ Ó diaaḡ dere fo diriróturaalu, i haekélé doi yóló malo momókó yaḡse. Ti i haeta, Kótóné ama hó dée daaló betere tiki ai ape. Jerusalem be hulua doi yólókélé momókó malo yaḡse. Ti noatepae, ai be huluata, fea ala fea tẹteróló kaae tare doasi topo whị betere tikipó.

³⁶ Diaaḡ dere fo diriróturaalu, naase horóló kutiri teketere alakélé momókó yaḡse. Ti noatepae, naao topo niki mo betakélé dẹ niki ó diliki niki biliranénipó.

³⁷ Diḡné me ala mo ipa, ti épó yalepótóró yae. Inipa, ti mo inipótóró yae. Naao ai dere fo mopó yópóló, mepaae kae kae hoko fotamo touróló dereteita, ti dowi Satan-né yae yóló tẹnatepa dapó.”

*Mené sekei ala eratepa tokó melaḡse yale fo
(Luk 6:29-30)*

³⁸ “Mo take yóló muló betepa, diaaḡ woseté wou betere fo i ape. ‘Whị menétamo me whị kele doratepa, ti menémo ama kekekélé dorae. Me whịnéamo me whị sereke dukutepa, ti menémo ama serekekélé dukae,’ erapó.

³⁹ Ai fo mo epatei, yaḡo diḡpaae i dere fo wosae. Me whịnéamo diḡpaae me dowi ala eratepa, ti diaaḡmo atimapaae momó tokó matere ala yaḡse. Me whịnéamo ya faamumó okolope deké supa, ti me tikiró faamumókélé dópóló yó melae.

⁴⁰ Mepaae whịné yaḡamo fo tokótamo yóló, naao deró betere kuti sokotepa, ti me fọloi kutikélé sópóló sókó melae.

⁴¹ Mepaae whĭnétamo, yapaae 1 *kilomitamó* ama ɔla ɔla beleróló fae yóló sɛtepa, ti naaomo me beleróló, 2 *kilomita* alerae.

⁴² Whĭ menétamo yapaae me ɔlakó kematepa, ti ama ai kematere ɔla melae. Me whĭnétamo naao me ɔlakó kapala asiri saai dapóló yapaae wosetepa, melaalomeipóló ama dere fo sisópaae eraqse.”

*Bóe whĭpaae yaala sókó fae ere fo
(Luk 6:27-28, 6:32-36)*

⁴³ “Taketi yóló muló betepa, diaaq woseté wou betere fo i ape. ‘Naao be whĭ so whĭpaae yaala sókó furaalu, bóe whĭ hóróló bóe du betae,’ erapó.

⁴⁴ Tépatēi, yało diāpaae i dere ape. Diaaq bóe whĭrape hēkesenē sinóló yaala sókó furaalu, wisi ala erótu betae. Mepaae whĭnétamo diāpaae sekēi ala eratepa, atétere whĭ Tale Kótóné tao sóró, kisipa tiki wisi mulópóló momarae.

⁴⁵ Atétere, ti diā ó hepen bemó betere diaaq Ayané naale senaaletóró betaalo ai ape. Tal-ené suka ɖerótu betereteita, dowi ala dere so whĭpaaekélé, wisi ala dere so whĭpaaekélé erótu beterapó. Ama hali anatere alakélé, dowi ala du betere so whĭró donoi ala du betere so whĭtamo wusurópaae anótua dapó.

⁴⁶ Diānétamo, mepaae diā hēsekenē sukóló yaala sókó fole so whĭpaae maaté yaala sókó fu beteretei doasi alapakó, Kótóné diāmó dupu melaalopóló de? Ti kale *takis moni* siré kotere whĭrapenékélé atei kaae ala dua dapó.

⁴⁷ Diaaq mo no ne apupaae maaté naamei fo yóló, kǒleó du betere-a, ai doasi alaé? Ti mepaae

Kótó tué inire so whínékélé ai ala dua dapó. Tépatéi, hãle mo so whípaaekélé naameiné kòlèó du betepa, ti mo doasi ala ai ape.

⁴⁸ Térapa, ó hepen bemó betere diaaọ Aya ą me wisi ala yąyąni, mo ti sųru ere kaae, diąkélé wisi alatóró eraté fóló, Talené ama ala mo ti sųre whi betae.”

6

Mepaae yąyąre so whi tao sae ere fo

¹ “Diaaọ du betere wisi ala so whiné kolóló dukirópóló, momókó yaọse. Diaaọ dere wisi ala tamo kolóló dukirópóló du betepa, ti ó hepen bemó betere diaaọ Ayané melaaitere dupu saalomei ai ape.

² Até yaọsórópa, diąné mole ọla ọlarape mepaae yąyąre so whimó hãle melaai depa, ti tiki tuąpaae dorutei tó tikiné hãle sikilitere whirapené wisi ala dapó yópóló, du betere ala kaae mo yaọse. Ti ai whirapénéta, fo wosetere berapemókélé, tu tómókélé, so whiné atima doi hale sóró horópóló kisipa mutu, touró betere so whiné keletómó dua dapó. Yalo diąpaae mo i dere ape. Atétere whirape atima me dupu kaae saalomei, mo sųmótóró ai sóró tare ape.

³ Térapa, naao ọla ọla mepaae yąyąre so whimó hãle melóló, yalo etei kaae ọla melalepóló kisipa yó tani, mo keterae.

⁴ Diaaọ mepaae ọla ọla yąyąre so whimó materetei so whi feané kelaọsóró kikiti melae. Ti atéró kikiti dere ala keletere Aya Talené amatóró diaaọ ai dere alamó dupu melaalopó.”

Yesuné moma etéró yae yóló yó maletai
(Luk 11:2-4)

⁵ “Téyaalopa, diaaḡ Talepaae momaturaalu, tuḡpaae dorutei wisire nisyóló ḡle sikilitu betere wh̄rapené dere moma kaae mo yaḡse. Ti atimané momaturaalu, fo wosetere berapemókélé, doasi tḡ tómókélé, so wh̄ feané dukirópóló dua dapó. Yḡlo diḡpaae mo i dere ape. Atétere so wh̄iné duputa me kae muni, mo ṣumótóró ai sere ape.

⁶ Téní, Talepaae moma yaairaalu, naao be dolopaae fóló tḡ kinóló bitu, kelené kilinire diaaḡ Aya Talepaae betḡ momayae. Atétepa, ti kik-iti kinóló dere ala keletere Ayané diḡmó dupu melaalo ai ape.

⁷ Diaaḡ Talepaae momaturaalu, Kótóné ala kisipa inire wh̄rapené bete munire forape ḡle ḡko deté fu dere kaae yaḡse. Ti atimané atéró fḡlo ṣiyóló dere momata, Talené wosaalopóló kisipa muóló dua dapó.

⁸ Térapa, atimané ai dere ala kaae diaaḡkélé yaḡse. Ti noatepae, diaaḡ yaḡḡre ḡla ḡpaae wosaai teópatei, diaaḡ Ayané ama mo kisiparapó.

⁹ Térapa, diaaḡ Talepaae momaturaalu etéró yae. ‘Hepen bemó betere ḡané Aya-ó, Yḡta dowi ala mo betḡkélé muniruraalu, naao ere ala mo kaepó. Téreteiné yḡta, fea alané bete Tale betepa, so wh̄iné naao doi hale sóró horóló, mo doasi doi mulópóló yae.

¹⁰ Naao tḡteróló kaae tare aḡmó mole ala wisi-naale wópóló yae. Naao kisipa mole ala ai hepen bemó irure kaae, i haemókélé atérópóló yae.

11 Dəné mió i be dəmó naaire ɔlakélé naao sımó ɔlae.

12 Mepaae whırapené dıppaae erale dowi ala kwia dənə tani, me ɔla meipóló hıle kemerótu yale kaae, dənə dowi ala kwiakélé naao hıle kemerae.

13 Dı me dowi ala yóló dée naaire tikipaae ɔlısóró faqsóró, naao seséyóló tı wısitei yó mótu betae.

Téturaalu, dı dowi ala yópóló sesemeratere bóe whıné só deraqsórópa, ai tı naao seséyóló dı tao sae, yóló dua yae.

14 Ti mepaae whırapené dıppaae erale dowi alatamo, me ɔla meipóló hıle kemeratepa, ti ó hepen bemó betere dıaaɔ Ayané dıənə yale dowi alakélé, hıle kemeraalo ai ape.

15 Téyaalotei, mepaae whırapené erale dowi ala me ɔla meipóló, dıaaɔtamo hıle kemerénitepa, ti ó hepen bemó betere Ayané dıaaɔ dowi alakélé, hıle kemeraalomeipó.”

Yesuné ɔla weyóló hıle betere alamó yale fo

16 “Dıaaɔ Talepaae momayaairaaalu, ɔla weyóló hıle betere sukamó, tuɔpaae dorutei tó tıkiné sikılitere whırapené dere ala sıróló yaɔse. Ti so whıné atima mó wısirapó yópóló kisipa mutu, ɔla weyóló atımané kelepa hımula yóló bitua dapó. Yılo dıppaae mo i dere ape. Ai whırape atımané duputa, me kae saalomei, mo sımó ai sere ape.

17 Tépatei, dı moma yaai ɔla weyóló bituraalu, dıaaɔ topo nikimó wel wı dilóo, dıaaɔ kelepaakélé fokóo du betae.

¹⁸ Ti noa yaqsóró meipó. Mepaae wh̄rapené dīa ɔla weyóló bet̄erapóló kisipa yaqsóró dapó. Diaaɔ kelené keleneire Ayané ama bet̄a diaaɔ ai kikiti dere ala kelerapó. Atére Aya Talené amatóró dīamó dupu wisi melaalo ai ape.”

I haemó wisi wisi ɔla bet̄apaae huatu bet̄aɔse yóló yale fo

(Luk 12:33-34)

¹⁹ “Dīa i haemó bituraalu, ekele yóló ita yaɔlo ɔlapóló, bet̄apaae huatu bet̄aɔse. Ti noatepae, i haemóta hoti dakóló ó dowi ero siné turukóló ó ɔlémi nokole wh̄rapenékélé kikiti be fulukóló sua dapó.

²⁰ Aténi, diaaɔ wisi wisi ɔla ó hepen bemó bet̄apaaeróló mulaté holópóló yae. Ti ai bemóta ero sinékélé, hotinékélé doréni, ɔlémi nokole wh̄rapenékélé be fulukóló ɔlémi saalomeipó.

²¹ Ti naao wisi wisi ɔla mole tikimótóró naao hosaakélé mo turó ai mole ape.

²² Naao keleta, ti tiki turó d̄eró betere *lamp* s̄a s̄u ai ape. Naao kele tamo wusuró wisipa, ti tiki turó d̄eyó falapó.

²³ Téni, naao keletamo dilikipa, ti tikikélé turó dilikirapó. Naao tiki tuamó ere d̄etamo aluróló dilikipa, ti naao betere betekélé mo turó diliki yó falapó.

²⁴ Bet̄a kutó diratere wh̄inétei t̄eteróló kaae tare wh̄i tamoné kutó diranénipó. Ti me wh̄iné du, i kutó dirae, me wh̄inékelé i kutó dirae depa, atimaamo wusuroné kutó bet̄a wh̄iné diraaire mo sunipó. Ti noatepae, me wh̄i h̄oróló me wh̄ipaaemo h̄ekesené sinóló yaala sókó fole ala

yaalo ai ape. Ó me whípaaemo doasi hekesené sinóló yaala sókó fóo, me whímo hóróló sisópaae eróo yaalopó. Tétereteiné betā whítei Kótóné ala eratere whi betóo, *moni* diā tēteróló kaae tare whi aqróló, *moniné* kutó diratere whíkélé betóo, enénipó.”

Nokole ɔla ó deraaire kutimó whaalia yaqse ere fo

(Luk 12:22-31)

²⁵ “Térapa, yało diāpaae i dere ape. Diā betere beteta diaaɔ naaire ɔla ó wēi nisiyóló ẹ noa naaloé? ó kuti noa deraaloé? yóló, whaalia du betaqse. Ti ai ɔla ɔla-a, doasi ɔlapa whaalia du betere? Yā betere beteta, ti mo doasi topo ɔla ai ape. Naao deró betere kuti-a doasi topo ɔlapa, whaalia du betere? Naao tikita, ti mo doasi topo ɔla ai ape.

²⁶ Barapepaae eratere ala diāné kisipa muae. Atimané naaire ɔla wae bilitere ala ó ɔla sóró bepaae mulatere ala dua de? Tétumitei, ó hepen bemó betere diaaɔ Ayané atimané naaire ɔla sūmó mótua dapó. Ti ai barapeta doasi ɔla meitei, ama tao sua dapó. Ti diā so whíta, mo doasi ɔla beterapa, ama kisipa keteraalopóló de?

²⁷ Me whiné ama whaalia dere alané ą bitiré faaire be de ama sūmó hīkili faranére? Mo meipó.

²⁸ Diā kuti noa deraaloé yóló, whaalia du betere-a, kale hōko yó mole nerape kisipa muae. Ti atima kémi bisikóló kuti nomotere ala dumipó. Mo meipó.

²⁹ Tépatei, yało diāpaae i dere ape. Mió i yó mole nerapené ere au wisiné kale doasi topo whi

Solomon-né sua yale kuti wisinaalené ere aukélé mo teraae falapó.

³⁰ Diä tué tiki tiratere ala tómó dakeró betere whirape-ó, i haemó yó mole nerapeta, mió betá yóló dóta, doyaaire qlatei, Kótóné ama mo wisiyóló aurótua dapó. Ti Talené ai ne aurótu dere kaae, diaaḡ saaire kuti diāmó sūmó melaalomeipóló du bitu de?

³¹ Atérapa, qlaró wēitamo noa naaloé? ó kuti ę noa saaloé? yóló, whaalia du betaḡse.

³² Ti noatepae, ḡle ḡko betó mole so whirapené ai ḡla qlarape saaitapóló doasi ketekę butu beterapó. Tépatēi, diāné ai yāyā du betere ḡla ḡlata, ó hepen bémó betere diaaḡ Ayané ama mo kisiparapó.

³³ Térapa, folosóró Kótóné ama tēteróló kaae tare alaró, mo donoi ala wisinaaletamota, mo doasi bete mole alapa, ketekę buóló erótu betae. Atétepa, ti mepaae yāyātere ḡla ḡlakélé fea Talené ama mo sūmó melaalo ai ape.

³⁴ Atérapa, dó be dēmó noa ala yaaloé yóló whaalia du betaḡse. Ti dó be dēmó yaaire alata, ai be dēmótóró erǫpóló yae. Upaae bitiré faaire be dēmó yaaire sekęi ala, mió i be dēmó dere alatamo touraḡse.”

7

Mepaae so whinė dere ala taleyóló só deraḡse ere fo

(Luk 6:37-38, 6:41-42)

¹ “Diä Tale aḡyóló mepaae no ne hamomané dere ala taleyóló só deraḡse. Ai ala deremó, Talené diākélé taleyóló só deraḡsórópa taalae.

² Ti noatepa meipó. Mepaae so whīpaae diāné me noa kaae ala eróló tale itikimó, ti naao me whīpaae ai erale ala mo sūtóró Talené yapaaekélé eraalo ai ape. Naao me noa kaae ala me whī hamomapaee erélipa, ti ai erale sūtóró Talené yapaaekélé eraalopó.

³ Naao kele dolomó doasi ni fake bupatei bunire aqyóló, naao no hamomané kele dolomó sawatamo bole mome kolóló, no-ó, naao kelemó ai bole mome sokaalopa maé dere fo-a, noatepa du betere?

⁴ Naao kele dolomó bole doasi ni fake-a, sokoni hāle bupatei, me no hamomapaee naao kele dolomó bole mome sokotapa maé fo-a, noatepa du betere?

⁵ Tó tikiné wisire nisyóló hāle sikīli du betere whīrape-ó, folosóró naao kele dolomó bole doasi ni fakepi sokae. Atéró naao kele feléyóló, ɔla ɔla diriyóló kilituraalu, ti naao noné kele dolomó bole mome wisiyóló sokonérápó.

⁶ Kótóné ama mo kaae tukóló muló betere ɔla haɔrape nópóló melaqse. Meleke wisinaale hupurape daae mole tikipaae fesekeké falaqse. Diānétaamo ai ala depa, ti hupurapené hóné ɛiya ɛiya yóló, momó fesaae wouraalu diātei dósuyóló naalo ai ape.”

*Kótópaae me ɔla wosetere fo
(Luk 11:9-13)*

⁷ “Diā yaɣatere ɔla Kótópaae wosetepa, ti diaaɔ ai wosetere ɔla ama mo melaalopó. Me ɔlakó saai dapóló keketepa, ti diaaɔ keketere ɔla mo kólóló saalopó. Diaaɔ tų tukīyae yóló tų dupa, ti ama tų tukīaalo ai ape.

⁸ Mepaae so whi atima yayatepa, wosetere ɔla mo sua dapó. Whi me dené senée yóló keketerere ɔla ti mo sua dapó. Tɔ tukiyae yóló, tɔ du betere so whi fea be dolopaae wópóló, tɔ tukitua dapó.

⁹⁻¹⁰ Diɔ ai betó mole whi betané naalemané alimapaee aya-ó, okó ɔmaletamo ɔlae depa ai kematere ɔla taaróló, kapo fake nae yóló melaaloé? ó yakó ɔlae depa, ai kematere ɔla meni whi tukó nokole dowi wuli betepatei, nae yóló melaaloé? Meipó.

¹¹ Diɔ i haemó dowi ala du betere whirape bitutei, diɔné naale senaalemó wisi wisi ɔla haɔle matere ala ti diɔ mo asarapó. Atére kaae, ó hepen bemó betere diaaɔ Ayanéta, mepaae whi dené ɔpaae kematere wisi wisi ɔla mo hamokoróló melatere alané, i haemó betere ayané matere ala mo ti bosene falapó.

¹² Térapa, Kótóné ama kóló whirapené ere foró Moses-né yóló muló betere fotamo fea touróturaalu, ere fo beteta me kaae mei ai ape. Kae kae ala yaairaalu, mepaae whirapené yapaae eranée dere alatóro mepaae so whipaaekélé erótua yae.”

Doasi fakere tɔró betekene tɔtamo

¹³ “Diɔ sawatamo betekene tɔ serekemó sókó fae. Mo ti aluyaaitere tikipaae faai fole tɔ fake yóo, mo tɔkélé doasi fake yóo erapó. Ti mo dekeró so whi, ai fakere tɔtóróti sya fu beterapó.

¹⁴ Téretei, mo ti betó tawaaire tikipaae fole tɔta, so whi feané kilini, betɔ betɔ so whiné maaté ai betekene tɔ kekóló sya fu beterapó.”

Ni du oleteere kilituraalu etei kaae nipóló tué dere ala

(Luk 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ “Diã kópaae fópóló, dilikaaí Kótóné ama kóló whì aqyóló waalopa, mo hotowaró kaae tawae. Atima atéró wouraalu, kale *sipsip* hupu niki kaae bilipa mo hìti nisiyaalotei, atimané tiki tuapaaeta, ti whì dóló nokole dowi bete haqné tiki daalapó.

¹⁶ Ti atima noa kaae whì beterémóló, folosóró atimané dere alapi kaae kolóló tué yae. Ti noatepae, so whìné besaae teketuraalu, hãle hõko kèpimó olopa tekaaloé? Nose dukélé hãle hõko nimó olopa tekaaloé? Mo meipó.

¹⁷ Atétu dere kaae, wisi niné ti wisi du oleyóo, dowi niné ti dowi dutóró oleyóo, dua dapó.

¹⁸ Wisi nimó ti dowi ni du oleyóo, dowi nimó wisi ni du oleyóo, dumipó.

¹⁹ Mepaae du wisiyóló woleneitere nirape feata, ti diyóló sipaae taae derótu beterapó.

²⁰ Térapa, ai kale whìrapené du betere ala mo wisiyóló kaae keletepa, ti atima etei kaae whìrape beterapóló, mo diriyóló kisipa yaalo ai ape.

²¹ So whì mo feané atima hepen-paae faalopóló kisipa muturaalu, yãlo doi yóló Tale-ó, Tale-ó, du betepatei, ai so whì mo fea faalomeipó. Ai tuãmótei, mepaae so whì de ó hepen bemó betere yãlo Ayané ama kisipa mole ala sya fóló, erótu betere so whì betã mo sũmó fenérápó.

²² Taletere be demó, mepaae so whìné yãlo doi yóló Tale-ó, Tale-ó, dã naao kóló whì bitu, so whìpaae Kótóné fo i ape yóló yó melóo, naao doimó dãné mepaae dowi keperape so whì tuãmó

beteretei dóló hòkó falóo, mepaae kelemei alara-pekélé eróo, du betalepó, yaalopó.

²³ Ai fo depa, yálo atimapaee hakeamó teraae faróló duraalu, ‘Dià dowi ala du betale so whị-ó, dià ẹ mo tuékélé inipa taae fae,’ yaalopó.”

Be mo kekemeyóló tẹtere whịró hòko tẹtere whịtamo

(Luk 6:47-49)

²⁴ “Tépatei, mepaae whị dené yálo fo mo wisiyóló wosóló, sya fóló eró tapa, ti kisipa tiki fosó fosóre whịné ama be tẹyaairaalu mo hae kọayóló taae faróló, kapo tómó tẹtu dere kaae dapó.

²⁵ Atépa, doasi hali tiki wóo, wẹi milikélé wóo, doasi besẹ tikikélé wóo duraalu, ai bemó hairaletei tokó fenipó. Ti noatepae, ai be kapo tómó tẹyaletéiné mo dirirapó.

²⁶ Tépatei, mepaae whịrapené yálo fo wisiyóló wosólótei sya fóló erénitepa, ti kale kolea koleare whịné wẹi atikọ tómótei be hòko tẹtu dere kaae dapó.

²⁷ Atépa, doasi hali tiki wóo, wẹi mili wóo, doasi besẹ tiki wóo duraalu, ai kale bemó hairale tikimó, mo ti kolokó felepó,” yalepó.

²⁸ Téró, Yesuné ai forape yóló kemetepa, aimó wóló touró betere so whị mo feané ama yó mótu betale fomó haió! yóló, siratu betalepó.

²⁹ Ti noatepa meipó. Ama atéró yó mótu betale fota, Moses-né yóló muló betere fo yó matere whịrapené dere kaae yó meni, me doasi tẹteróló kaae tare whịné sóró beteratepa yó matere fo kaae, mo bete tokóló yó matapó du betalepó.

8

Yesuné betɔ dowi humu fulu derɔle whi wisir-aletei

(Mak 1:40-44, Luk 5:12-14)

¹ Ai ala yóló kemetepa, Yesu ɔ ai du sokore aɔmó beteretei taaróló, dorowou betalemó, so whi mo feané ɔ sya wou betalepó.

² ɔ atéro daalemó, dowi humu fuluné tiki dore whi ɔ beterepaae wóló, bukutiri teyaró bitu ɔpaae woseturaalu, “Tale-ó, naao fotokóné ɔ wisiraaí kisipa mutepa, ti mo sɔmó wisiranérapó,” yalepó.

³ Atéro, Yesuné kale whiné tikimó naase mulóló duraalu, “Naao tiki doretei mió yɔlo wisiraaí dapa, mo ti wisi yae,” yalepó. Ai fo deretamo, ama tiki mo turó wisiyalepó.

⁴ Téro, Yesuné ɔpaae duraalu, “Wosae, mió naao tiki ai wisi yalepa, hɔle mo so whipaae i ala yalepó fo momókó yaɔse. Téní yɔ fóló, Talepaae momaratere whiné maaté naao tiki fopeyópóló, yó melae. Téro, mo take Moses-né yóló muló betere fo sya furaalu, naao tiki wisirateremó Talepaae melae ere ɔla melae. Atimané ai ala kilituraalu, ita Talené eró beterapó fo yópóló dapó,” yalepó.

Betɔ topo dikitare whiné Yesupaae tué tiki tirale ala

(Luk 7:1-10)

⁵⁻⁶ Atéro, Yesu ɔ Kapeneam be huluamó sókó felemó, 100 Rom diki tare whirape teteróló kaae tare topo whi betɔ wóló ɔpaae duraalu, “Tale-ó, yɔlo kutó diratere whi betɔ doasi hepo daalu ama tikikélé mo ɔdamu sókó fóló, bemótóro hɔle fió

mulapó. Téruraalu, doasi dele su betepa naao ẹ tao saaloé?” yalepó.

⁷ Ti fo depa, Yesuné ẹpaape duraalu, “Yalo ẹ wisiraa faalopó,” yalepó.

⁸ Ti fo depa, kale topo whiné ẹpaape tokó mótu duraalu, “Tale-ó, ẹ whi wisi bitupakó ya yalo bepaa ape yaalomeipa, imó naao fonémaaté ama kisi bete wisiyae depa, sù mó wisiyaalopó.

⁹ Ti noatapa meipó. Ẹkélé ẹ tẹteróló kaa tare whirape betepa, atima aqomó betepapó. Atéruraalu, yalokélé mepaae diki tare whirape tẹteróló kaa tarapó. Ai whirapekó betapaae yalo fae depa ẹ fóo, ape depa wóo dua dapó. Yalo kutó diratere whipaae i kutó diyae depa, ama ai alatóró dua dapó,” yalepó.

¹⁰ Yesuné ai whiné dere fo wosóló, haió yóló siratu, ẹ sya wou betere so whipaae duraalu, “Yalo diapaae mo i dere ape, i whiné doasi kisipa tiki tiró betere kaa ere whi Israel hae kwiamó betepa, yalo mo kilinipó.

¹¹ Yalo diapaae i dere fo wosae. Suka hoterepaae betere so whikélé, suka doropolepaae betere so whikélé, atimané be taaróló ọla detere tikipaae wóló, atima beterópóló tukóló muló betere tikimó ọla naai betaalopó. Atima atéró touróló, Abraham, Aisak, Jekop-sépitamo hepen bemó betere Kótóné tẹteróló kaa tare tuamó bituraalu, ai doasi detere ọla atima fea betamó nuku betaalopó.

¹² Téyaalotei, mepaae so whi Kótóné tẹteróló kaa tare aqomó ama naale senaale beterópóló yóló mulaletei, diliki tuamó beterópóló, belapaae hokó

deraalopó. Aimó doasi dele su bituraalu, atimatei yale alamópóló dekené sukóló wole du betaalo ai ape,” yalepó.

¹³ Téró, Yesuné kale doasi topo whípaae du-raalu, “Naao kisipa tiki tiratere alatóró yālo yāpaae mo eraalopa, fae,” yalepó. Mo ai fo dere-motóró kale whinė ama kutó diratere whinė kisi bete wisi ipakalepó.

*Yesuné mepaae so whinė kisi wisirótua yale fo
(Mak 1:29-31, Luk 4:38-39)*

¹⁴ Téró, Yesu ą Pitane bepaae sókó felemó, Pitane ama somané hama sere tiki suputere kisiné sinóló mupa kelalepó.

¹⁵ Atépa kolóló, kale soné naasemó ama wolaa yó salemó, ama tiki supu du betale kisi bete wisitepa, kale so ą turukó holóló, Yesumó ąla kaae sóró biliralepó.

¹⁶ Atéró, be dikiteretamo dowi kepe tepeyóló betó mole so whi mo turó ą beterepaae dapesó wua depa, dowi keperape foné sua yalemó, sókó fua yóo, atima so whi feané hepo betekélé mo ti wisitua yóo, yalepó.

¹⁷ Ai alata hāle inipó. Kótóné ama kóló whi Aisa-iané yóló muló betere fo dokonóturaalu yalepó. Ai fo i ape.

“Dane momaare tikiró kisi betetamo fea ama tikimó sóró tokóló aluraai walepó,” erapó.

*Yesu ą so whinė sya kotopa yale fo
(Mak 1:32-34, Luk 4:40-41)*

¹⁸ Atéró kelalemó, so whi mo hāle ąla kaae ą boperāle wapa, Yesuné ama yó matere

whirapepaae duraalu, “Dạ Ẁei kẹla tẹyóló uté tẹró faalopa fiépe,” yalepó.

¹⁹ Atétepa, Moses-né yóló muló betere fo yó matere whị betạ ả beterepaae wóló duraalu, “Yó matere whị-ó, Ẁa mopaae fupa, ti ẹkélé Ẁa sya waalopó,” yalepó.

²⁰ Ai fo depa, Yesuné ảpaae tokó mótụ duraalu, “Kale haḡnaraperó barapetamota, atima fitere tiki ai ere ape. Téretei, kale whịné Naalema ả betạ ama topo beleróló fitere tiki meipó,” yalepó.

²¹ Ti fo depa, ama yó matere whị betạné duraalu, “Tale-ó, folosóró Ẁalo ayapi dourale faaipa, naao ẹpaae fae fo enére?” yalepó.

²² Ai fo depa, Yesuné ảpaae duraalu, “Sinale whịrapeta, ti sinale whịrapenétóró dourópólópa, Ẁa ẹ sya ape,” yalepó.

*Yesuné doasi besẹ tikiró Ẁei asyatamo béraletei
(Mak 4:36-41, Luk 8:22-25)*

²³ Atéró, ả kale Ẁei nukupaae bitị hotopa, ama yó matere whịrapekélé ảtamo betạ nukupaae bitị holalepó.

²⁴ Atéró, atima Ẁei tuamó fu betalemó, mo doakale hali tikiró besẹ tikitamo kilitainé hapale sókó walapó duraalu, Ẁei asya wóló atima betere nuku dolopaae Ẁei bosenée horóló, kale nuku buó deraai depatei, Yesu ả noke hẹle fió molepó.

²⁵ Yesu atéró fipa, ama yó matere whịrapené ả turukuróló duraalu, “Tale-ó, dạ felekemó Ẁeịné aluraai dapա, naao dạ tao sae,” yalepó.

²⁶ Ai fo depa, Yesuné atimapaae tokó mótụ duraalu, “Diạ noatepa wi du bitu de? Diaaḡ kisipa tiki tiró betere ala tómó ai ererapó,” yalepó.

Tétepa, ʔ turukó holóló, kale wẹi asyaró besẹ tikitamopaae tikaе yóló foné salepó. Atéyalemó, kale wẹi asyaró besẹ tikitamo tukóló ama ere kaae mo dono felepó.

²⁷ Atétepa, kale whirape atimasisitei duraalu, “Haió! i whita, noa kaaе whirópó. Kale wẹi asyaró besẹ tikitamonékélé mo whiné dere kaaе, ama dere fo mo betátóro wosóló, erótua dapó,” yalepó.

*Kepe tepeyóló betere whi tamo wisirale fo
(Mak 5:1-17, Luk 8:26-37)*

²⁸ Atéror, Yesu ʔ uté tẹró tẹ fóló Kadarin hae kwiamó sókó felepó. Aimó dowi kepe tepeyóló betere whi tamo whi dourótua dere tikimó bití, ʔtamo hokolaa yaai dapóló walepó. Ai whi tamo dowi kepené sesemeratepa doasi fopaae butu, sereke fisikó sóró whi daai du betepa, so whi fea wituraalu ai tumó fua inipó.

²⁹ Até du betere whi tamoné fo fakeyóló duraalu, “Kótóné Naalema-ó, naao damopaae noa alakó eraai waleé? Tukóló mulale suka teópatei, ʔa ipaaе damo susupuraai waleé?” yalepó.

³⁰ Téror, mepaaе hupurape mo hále ʔla kae mo umó kimimó daae molepó.

³¹ Kale dowi keperape atima witepa Yesupaaе kema duraalu, “Naaotamo da dóló hokonaai depata, ti u hupurapené depe tuapaaе doton-aasepe,” yalepó.

³² Atéror, ama kale keperapepaaе duraalu, “Diʔ whi tuamó beteretei taaróló sókó fae,” depa, atima kale whiné depe tuamó betaletei taaróló, hupurape tiki tuapaaе tepeyóló bití fupa, kale

hupurape fea botokó furaalu, kula dolomó dere-peletikimó, wə́iné sorokọ́ fóló kale hupurape sisir-aae felepó.

³³ Atétepa, ai hupu kaae tare wh̐rape atima ai ala kilitu, mo hapale doasi be huluapaae fóló, i kale wh̐ tamopaae erale alaró mepaae eratepa kelale alatamo so wh̐ feapaae yalepó.

³⁴ Atétepa, ai be huluamó betó mole so wh̐ fea Yesu kelaai dapóló walepó. Atéró walemó Yesu betepa kilitu, atimané ɔpaae yá i hae kwia taaróló fae, yóló sɛtu betalepó.

9

*Yesuné tiki dɔamui wh̐ wisirale fo
(Mak 2:1-12, Luk 5:17-26)*

¹ Atéró, Yesu ɔ w̐i nukupaae bit̐ holóló, ai w̐i kɛla tɛyóló ɔ betere be huluapaae felepó.

² Atéró ɔ aimó betepa, mepaae wh̐rapené betá tiki dɔamui wh̐ beseɔtamo turó Yesu beterepaae beleyóló walepó. Atétepa atima kisipa tiki t̐róló wale ala Yesuné kolóló, kale tiki dɔamui wh̐paae duraalu, “Ti naale-ó, naao dowi ala kwia mió yálo i kemeratapa whaalia ini, naao hosaa diriyóló dua betae,” yalepó.

³ Ai fo depa, mepaae Moses-né ere fo yó mótu betere wh̐rape atima kisipanétei duraalu, “I wh̐né ɔ Kótó kaae beterapóló du betere foné, Kótóné doi doróló faletu beterapó,” yalepó.

⁴ Yesuné atimané atéró mutere kisipa kolóló duraalu, “Diaaɔ atei kaae dowi kisipa noatepa mutu bitu de?

⁵ Fo tamo mulapa, so whinė taleyóló mé fo diaaq enére? Naao dowi alamó saaire kwia yalo alurat- apó fo enérepé, ya turukó horóló naao beseke sóró fae fo enére? Diq tué tekeyóló kisipa yae.

⁶ Atérené i haemó betó mole so whiné dowi ala kwia tokóló aluraaire fotokq Whiné Naalemané sumó bulapóló, kisipa muópólópa,” kale whípaae, “Ya turukó horóló naao beseke sóró bepaae fae,” yalepó.

⁷ Ti fo depa, kale whi turukó holóló ama beseke sóró bepaae felepó.

⁸ Atétere ala aimó betó mole so whi feané kolóló, atima doasi hokomó sókó furaalu sira yalepó. Mo whiné etei kaae ala yópóló Kótónétei sóró beteró beterapóló, ama doi hale sóró horalepó.

*Yesuné Matyupaae q sya ape yale fo
(Mak 2:13-17, Luk 5:27-32)*

⁹ Atéró Yesu q ai hae tiki taaróló fu betalemó, *takis moni* siré kotere whi Matyu *takis moni* saairaalu, tene furu bemó betepa kelalepó. Atépa ama apaae duraalu, “Ya e sya ape,” depa, kale seké q turukó horóló Yesu sya felepó.

¹⁰ Atéró, Yesu q kale whi Matyuné bemó betepa, *takis moni* siré kotere whiraperó mepaae dowi ala dere whirapetamo mo turó wóló, Yesuró ama yó matere whirapetamo fea touyóló qla nuku beterepó.

¹¹ Atéró qla nuku betepa, mepaae Farisi whirapené kolóló ama yó matere whirapepaae duraalu, “Diq yó matere whi-a, *takis moni* siré kotere whiraperó dowi ala dere whirapetamotei, noatepa qla betamó nuku bitu de?” yalepó.

¹² Ai fo wosóló Yesuné duraalu, “Kisi daanire so whì *dokta* beterepaae fumi, kisi daale so whìmaaté fua dapó.

¹³ Kótóné aseýóló muló betere fo i ape. ‘Simó sukúlaa dalóló hāle matere ala Kótóné ą saai doasi hēkeseni, kōlené sinóló hāle tao sere ala depa, ti ą mo doasi hēkeserapó,’ erapó. Térapa dią fóló, ai ere fo bete wosóló kisipa tekeyae. Ti ę waleteita, donoi ala dere so whìpaae ape yaai anitei dowi ala dere so whìpaae ape yaai walepó,” yalepó.

*Ọla weyóló hāle betere ala
(Mak 2:18-22, Luk 5:33-39)*

¹⁴ Téró, Jon-né yó matere whìrape Yesu beterepaae wóló ąpaae woseturaalu, “Dąró Farisi whìrapetamota me sukamó ọla weyóló hāle bitua depatei, naao yó matere whìrapemo ọla weyóló hāle bitinitere-a, noatepa de?” yalepó.

¹⁵ Ai fo depa, Yesuné atimapaae tokó mótu duraalu, “Kale so dokaaire whì ą ama fulumu whìrapetamo hāle betepatei, ama fulumu whìrape deketu molómó betaaloé? Ténì, nalo kale so dokore whì mené dapesó fupa, ti ama fulumu whìrape atima ọla weyóló hāle betaalo ai ape.

¹⁶ Mo whì betānékélé, kisi kuti kwia sóró si kutitamo nomotumipó. Ti noatepae, kisi kuti kwia sóró deraakele kutitamo dakoróló nomonalemó, momó bisāae fóló mo ti fake yaalopó.

¹⁷ Whì betānékélé, kisi *wain* wẹi tepeturaalu, upulé moi hupu sekaęné nomóló mole wutimó tepetumipó. Atéró tepetepa, ti kale moi hupu sekaęmó tepeyale *wain* wẹi tóputuraalu, fulukó fóló

węi sunée faalopó. Atéyaqsóró, atima kisi *wain* węi tepeturaalu, ti kisi hupu sekaęné aleale wu-timótóróti tepetua dapó. Atétepa, ti kale wutiró węitamo wusuró mo wisiyóló muó tawaalo ai ape,” yalepó.

Yesuné folosóró betą so wisiróo, senaale kepaaróo yale ala

(Mak 5:22-43, Luk 8:41-56)

¹⁸ Atéró ama fo teó du betepatei, betą doasi topo whi wóló ą daalemó bukutiri teyąró bitu duraalu, “Doa whi-ó, ąło senaale mo miótóróti sinalepó. Téyaletei, ą wóló ama tikimótamo naao naase mulatepata, ti ą mo kepaanérápó,” yalepó.

¹⁹ Atétepa Yesu ą turukó horóló kale whitamó fupa, ama yó matere whirapekélé felepó.

²⁰ Até deretamo, betą so wéliéné du betepatei, 12 ba fo kemere so Yesuné sisóró sókó wóló, ama deró betere kuti salemó wolaayalepó.

²¹ Kale soné ama i kisipa mualepó. “Yąlotamo ama kuti salemó wolaatepa, ti ąło kisi bete sumó wisiyaalopó.”

²² Tétepa, Yesu ą fetée fóló kale sopaae duraalu, “Ti senaale-ó, naao kisipa tiki tirale alané naao kisi bete wisiralepa, hosaa tuąmó sekęni, diriyóló dua fae,” yalepó. Ai fo deremótóró kale soné kisi bete mo ti wisiyalepó.

²³ Atéró, Yesu ą kale doasi topo whiné be dolopaae sókó felemó, so whi fea fó tiki whaa du bitu, fó wuti hale yóló moló-u du betepa kelalepó.

²⁴ Até du betepa, Yesuné atima foné sóró duraalu, “Ai senaaleta sukuni, ą noke firapa dią taae fae,” deremó atimané ą dọ nalalepó.

²⁵ Atéró, ai touró betere so whì fea belapaae hòkó deróló, Yesu ą kale senaale mole be dolopaae fóló, kale senaalené naasemó tao salemó, ą mo ti sukąletei momó kepaayalepó.

²⁶ Atéró, Yesuné i ala yalepóló, ai be hulua feapaae deté kwęyóló fakeralepó.

Kele dilikire whì tamoró kóló nomone whìtamo wisirale fo

²⁷ Atéró Yesu ai be taaróló fu betalemó, kele dilikire whì tamoné ą sya wou fo fakeyóló duraalu, “Depit-né deté yale whìné Naalema-ó, naao dąmo kólené sukutu tao sae,” yalepó.

²⁸ Atétepa, Yesu ą be tuąpaae sókó fi tikimó nalo kale kele dilikire whì tamo ą beterepaae wapa, atimaamopaae woseturaalu, “Yąło diaamo sųmó wisiranérapóló kisipa mute?” depa, atimaamoné duraalu, “Tale-ó, naao fotokóné dąmo mo sųmó wisiranérapó,” yalepó.

²⁹ Ai fo depa, ama kale whìtamoné kelemó wolaa yóló duraalu, “Diaamoné kisipa tiki tiró betereteiné i wisiraterere ape,” yalepó.

³⁰ Ai fo yalemó, kale whìtamoné kele fisąae fóló wisitepa Yesuné atimaamopaae fo mulóló duraalu, “Yąło diaamopaae i erale ala so whìpaae momókó deté kwęyaąse,” yalepó.

³¹ Téyaletai, atimaamo be hulua feapaae fóló, Yesuné i ala yalepóló deté kwęyóló fakeralepó.

³² Atéró kale whìtamo fi tikimó, dowi kepe tepeyóló bituraalu kóló nomóló fokélé initere whì betą Yesu beterepaae dapesó walepó.

³³ Atétepa, Yesuné kale dowi kepe dóló hòkonaletikimó, kale kóló nomóló betale whìtei,

fo kaae sóró yalepó. Atéteremó, so whì feané kolóló siraturaalu, “Take bitiré wale alimó etei kaae ala Israel hae kwiamó depa mo kolókélé inipó,” yalepó.

³⁴ Ai fo depa, kale Farisi whìrapené duraalu, “Ai dowi keperape dóló hqkonaleteita, dowi keperapené doasi topo whìné fotokqratepa, dóló hqkonótua dapó,” yalepó.

Kótóné kutómó ɔla dekéro ɔlumépatei saaire whì meipó

³⁵ Atéro etéyalepó. Yesu ɔ doasi be huluapaaekélé, sawa be huluapaaekélé, ai be huluamó tẹ mole fo wosetere berapemókélé, Kótóné tẹteróló kaae tare aqmó mole ala i ape yóló, kale mió wosetere kisi fo wisi yó melaté kwẹyóo, mepaae tiki momaare whìraperó hepo daale whìrapetamokélé wisiraté kwẹyóo yalepó.

³⁶ Téró, so whì mo hɔle ɔla kaae betó mupa kelalemó, atima tao saaire whìkélé meiruraalu, bokonaale *sipsip* hupurape aqyóló betó mupa, Yesu kqlené sukutu ama hosaamó salepó.

³⁷ Atépa ama yó matere whìrapepaae duraalu, “Kutómó ere ɔlata, mo dekéro ɔluméretei ɔla saaire whì betɔ doaló meipó.

³⁸ Térapa, ai kutómó ɔlumére ɔla saaire whìrape dotonópóló, ai kutó Talepaae wosae,” yalepó.

10

*Yesuné 12 whìrape doteyale fo
(Mak 3:13-19, Luk 6:12-16)*

¹ Atéro, Yesuné ama yó matepa wosetere 12 whìrape ɔ beterepaae ape yalepó. Mepaae so whì

tuamó betere dowi kepe hokó faloo, mepaae kae kae hepo daale so whiró tiki momaare so whitamó wisiróo yópóló, atima fotokó mo sumó bulóló sóró beteralepó.

²⁻⁴ Ama ai sóró beteraale 12 *aposel* whiné doirape i ape. Folosóró sale whita, Saimon doi mupatei, Pitapó du betere whiró ama noma Andrutamo yóo, Sebediné naalema tamo Jems-ró noma Jon-tamo yóo, Filip-ró Batolomiu-tamo yóo, Tomas-ró *takis moni* siré kotere whi Matyu-tamo yóo, Alpias-né naalema Jems-ró Tadeus-tamo yóo, kálo káloi whi Saimon-ró Iskariot be whikó Yesu dópóló eleké deyale whi Judas-tamo yóo yóló, atima atérópó.

⁵ Yesuné ama dosayóló sóró beteroó betere 12 whirape dotonaairalu, folosóró atimapaee i fo yalepó.

⁶ “Juda fake mei, kae fakené be huluaró Samaria whirapené be huluatamopaae feni, *sipsip* hupu kaae fókó fale Israel fake beterepaae fae.

⁷ Diá furaalu, i fo so whi feapaae hakeamó yó maté kweyae. Hepen bemó betere Kótóné tetéroló kaae tare aqmó mole ala wóló, mió mo felekemó i mole ape.

⁸ Mepaae kisi daae mole so whi wisiróo, sinale so whirape kepaaróo, mepaae humu fuluné tiki dore so whi wisiróo, tiki tuamóbetere dowi kepe doló hokonóo, yae. Ai ala yaaire fotokó di-aaq *moniné* dupuyóló sini, yálo diapaae hāle melalepó. Téyalepa, diaaomo me dupu sini, so whi hāle tao sóró wisiraté kweyae.

⁹ Diá atéro furaalu, *kold ó silpa ó kopa moni* sóró

faqse.

¹⁰ Naao wa ó tómó deró betere kuti, ó horó betere hó be, ó dotó tikikélé tawóló faqse. Ti noatepae, ai kutó diratere whirape atimané naaire qlakélé, ó fiyaaire bekélé ti ai be talenétóró melatepa ti mo wisirapó.

¹¹ Dią mé doasi be huluamó ó sawa be huluamó sókó fupa, ti mo wisi kisipa mole whikó aimó beterémóló kelenaaalemó betepa, ti mo ai whitamotóró bitiré fóló, dią me bepaae furaalu, ti ai be taalae.

¹² Dią ai whiné ama bemó sókó huturaalu, atimapaee kóleó, Talené dią wisiró beterapa, hosaa muni deyóló dua betae fo yae.

¹³ Ai be talerape wisi kisipa mole whıtamo betepa, ti diąné hosaa muni deyóló mo dua betae dere foné atima sumó tao sóró wisiraalopó. Atima wisi tuę mole whıtamo bitinipa, ti diąné hosaa muni deyóló dua betere ala wisinaale hąle besekéréni, diąpaae momó fesaae wópóló yae.

¹⁴ Mepaae whınétamo dią wisiyóló dape sini yóo, diaaą yó matere fokélé wisiyóló woseni yóo depa, ti dią ai betere be, ó doasi be hulua taaróló faairaalu, atimané ai be hae diaaą hómó dakepatei faqsóró, aimó terepée deróló fae.

¹⁵ Yalo diąpaae mo i dere ape. Kótóné taleyóló kwia melaaire sukamó, dią wisiyóló dape sinitere be huluamó betó mole so whıpaee eraaire sekęi alata, Komoraró Sodom be huluatamomó betó muale so whıpaee eraaire sekę bosenóló, mo doakale dowi sekę melaalo ai ape.

¹⁶ Diąta, kale bete haą betó mole tuąpaae *sipsip* hupu kaae yalo i dotonatere ape. Térapa, dią

wuliné kisipa kaae fosó fosó irutei, dià me dowi ala muniru, kale ba hòkóserape kaae, naame yóló mo dua betae.

¹⁷ Ti noatepae, mepaae whìrapené kae kae sekèi ala diàpaae mo eraalopa, dià mo hotowayóló kaae tawae. Téturaalu, atimané dià fo tokótamo yóló taletere whìrapené naase tuàpaae mulóo, atimané fo wosetere berape tuàmókélé dià susupuróló fokosói ala yóo yaalo ai ape.

¹⁸ Dià yàlo doi erótu beteremó, tètéróló kaae tare *Gavman* whìraperó doasi topo whìrapetamo beterepaae fo tokótamo yaai dapesó faalopó. Atéró, fo tokólo dere ala Juda meire so whìnékélé wosóló kisipa yaalopó.

¹⁹ Téyaalotei, atimané dià *dipula* beteraai dapesó fupa, dià noa fo yaaloé ó fo neyóló yaaloé yóló, whaalia yaqse. Atéró fo tekètere be demótóróti diaaḡ yaaire fo Tale Kótóné ama yó melaalo ai ape.

²⁰ Ti atéró yaaitere fo diàné kisipané yaalomeitei, diaaḡ Ayané ama Kepe Wisiné i fo yae yóló yó mótu betepa, yaalo ai ape.

²¹ Me whìné ama nomatei me whìné dópóló eleké deyaalo ai ape. Beta whìné ama naale senaale me whìné mo ti dóló sukunópóló eleké deyaalo ai ape. Naale senaalené hama alimamoto bóe dóló só deróló, mepaae whìné dópóló melaalopó.

²² Dià yàlo ala erateremó, so whì feané dià hòróló, bóe du betaalo ai ape. Tétu betepatei, whì me detamo ai sekèi ala hàle beleté fóló kemetere kwiapaae sókó fupa, ti atétere so whì aluyaqsóro, yàlo tao saalopó.

²³ Diā ai be huluamó sókó fēlalemó, ai be hulua so whīné diātamo bóe dóló diāpaae susupui ala eratepa, ti ai be taaróló me be huluapaae botokó fae. Yālo diāpaae mo i dere ape. Ai Israel fakené be huluarape dokō fea kwēyóló kemeréni teó kutu betepatei, kale Whīné Naalema sókó waalo ai ape.

²⁴ Betā *skul* naalené ā yó matere whī ama tēteranénipó. Atétere kaae, kutó diratere whīnékélé ā tēteróló kaae tare whī ama tēteranénipó.

²⁵ Kale *skul* naale ā kisipa siré fóló, ama kisipare alakélé ā yó matere whīné kisipare alatamo betā sū yóo, kale kutó diratere whīné dere alakélé ā kaae tare whīné dere alatamo betā sū yóo epata, ti mo wisirapó. Mo so whīné be tale kilituraalu, āta dowi keperapené doasi topo kepe Belsebul-pó du betepa, ti ama be whī so whīpaaekélé betā kaae eratere fotóró yaalo ai ape.

²⁶ Atérapa, atima ai whīrape kolóló wiyaqse. Ti noatepae, mió kinóló mole ɔla ɔlarape fea take hākearatepa kelaalopó. Kinóló mole ala ó fo so whī feané kisipa yaalo ai ape.

²⁷ Yālo diāpaae dilikitamo yó mótu betere fota, ti be dētamo hākeamó yae. Diaaq kikititi woséli dolomó du betere fo ti so whī feané wosópóló, siki bemó daalu hākeamó yó melae.

²⁸ Ti diaaq kepe bete doréni, mo tó tikimaaté sukópóló dele mo whīrape koróló, diā wiyaqse. Téní, naao tikiró kepe betetamo wusuró dowi si duku beterepaae taae deranére Talepaae betā wiyae.

²⁹ Whīrapené ba male tamo duputuraalu, son-

aai *moni* kené dupu dua dapó. Téretei, diaaḡ Aya Kótóné ama kisipané ai ba belekaamale haepaae derepae initepa, ti haepaae derepenénipó.

³⁰ Diaaḡ topomó bilire niki feata, Tale Kótóné ama dosḡayóló mo tuḡrapó.

³¹ Atérapa, diḡ whaalia yóló wiyaḡse. Ti i haemó betó mole ba belekaatiki kolósu, diḡ kolósu depa, diḡta mo doasi ḡla ereteiné Kótóné ama diḡ kisipa keteraalopóló de? Mo meipó.

³² Mepaae whi denétamo amatei, so whi feané keletómó, ḡta Keriso whi beterapó depata, ti atétere whi ó hepen bemó betere yaḡo Ayané keletómó ita yaḡo ne nopó yaalo ai ape.

³³ Téyaalotei, mepaae whi dené so whi feané keletómó, ḡta Keriso whi meipó depa, ti yaḡokélé hepen bemó betere yaḡo Ayané keletómó ḡ yaḡo ala eratere whi meipó yaalopó.

³⁴ Ḳ i haepaae waleteita, ti i haemó betó mole so whi fea bóe dele ala taaróló, dua beterḡpóló wale nisiyaḡse. Téní, i haemó betó mole so whi tuḡmó tekeróló me fake kae beteróo, me fake kae beteróo yaairaalu walepó.

³⁵ Ḳ wóló betere bete i ape.

‘Naaleró alimatamo tuḡmó tekeróló bóe delóo,
senaaleró hamatamo betere alakélé tuḡmó
tekeróló bóe delóo,
whiné dokore soné ama hyama seretamo bóe
dóo, yaalopó.

³⁶ Whi mené ama fake so whi ó ḡtamo betḡmó betere so whinétei, ḡtamo bóe daalo ai ape,’ erapó.

³⁷ Mepaae whi dené ḡ sisópaae eróló, ama al-ima ó hamapaae doasi hekesené sukóló yaala

sókó fu betepa, ti atétere so whi ɛtamo betamó betaaire sunipó. Mepaae whi dené ama naale ó senaalepaae yaala sókó furaalu, ɛ sisópaae eratepa ti atétere so whi ɛtamo betamó betaaire sunipó.

³⁸ Mepaae whi dené ɛ sukɛaire filipaa ni amatei beleyóló ɛ sya anitepa, ti ai so whi yalo fo wosetere so whi betaaire sunipó.

³⁹ Mepaae whi dené ama betere bete me ala yaqsórópóló, amatei hotowayóló kaae tapa, ti atétere whiné ama betere bete aluyaalo ai ape. Mepaae whi dené yalo ala eraairaalu, ama betere bete me ɔla meipóló aluratepa, ti atétere whiné ama betere bete aluni, hale muó tawaalo ai ape.

⁴⁰ Whi me dené diɛ wisiyóló dape soro kaae tatepa, ti ɛtei wisiyóló dape sirapó. Mepaae whi dené ɛ wisiyóló dape supata, ti ɛ dotɛyale seké yalo Ayatei wisiyóló dape sirapó.

⁴¹ Whi me dené mepaae whi kilituraalu, Kótóné ama fo eratere kóló whipóló, mo wisiyóló dape supa, ti atétere whiné Kótóné ama kóló whiné sere dupu sutoróti saalopó. Whi me dené mepaae whi kilituraalu, ɛta mo donoi ala dere whipóló mo wisiyóló dape supa, ti atétere whiné kale mo donoi ala dere whiné sere dupu sutoróti saalo ai ape.

⁴² Yalo diɛpaae mo i dere ape. Whi me denétamo mó belei sokótei betere whi yalo ala erótu betere whipóló siri wei nae yóló melatepa, ti ai ala deremó dupu hasókó feni, motoró saalopó,” yalepó.

*Yesuró wẹi tópuratere whi Jon-tamo
(Luk 7:18-35)*

¹ Atéró, Yesuné yó matere 12 whirapepaae fo yó melóló kemetepa, ai betere tiki taaróló, ẹ Kaleli hae kwiamó tẹ mole be huluapaae felepó. Atéró fóló, hẹle mo betó mole so whipaae kale kisi fo wisi yó melóo, ama fo wosetu betere so whipaaekélé yó melaté kwẹyóo yaairaalu felepó.

²⁻³ Kale Jon *dipula* bitu, Yesu Kerisoné i ala du beterapóló deté kotere fo wosóló, ama yó matere whirapepaae I fo wasae yóló dotẹyalepó. “Yata kale waalopóló bope du betale whi hịtipé, whi me kae wópóló kaae tawaaloé yóló wosene fae,” yalepó. Atétepa, kale Jon-né dotonale whirape fóló, Yesupaae wosalepó.

⁴ Tétepa Yesuné atimapaae duraalu, “Diẹ Jon beterepaae fóló, diaaọ wosale foró kelale alatamo ẹpaae yó móturaalu, i fo yae.

⁵ Kale kele diliki yóló betale whirape wisiróo, hó doyóló betale whirape wisiróló falóo, mepaae dowi humu fulu dorowóló betale whirape wisiróo, wosẹli kịne so whi tukwẹ falóo, mepaae mo ti sinale so whitei kepaaróo, yoleale yóló betere so whipaae kale kisi fo wisi yó mótu betóo, du beterapó ene fae.

⁶ Mepaae whitamọ yalo du betere ala kolóló, ẹ sya waletẹi hóturaalu, dẹe nénitere whi ti Kótóné wisiratepa, hainé sukutu beterópóló yae,” yalepó.

⁷ Atéró, kale Jon-né ama yó matere whirape fi kinipaae, Yesuné Jon-né du betere alamó tuẹ muturaalu, aimó betó mole so whipaae yó melaai duraalu, “So whikélé bitinire hẹle kópu kaae fi

hae tikipaae fua yaletei-a, noakó keŕe fua yaleé? Beséné féporótu betere kape kelaai fua yaleé? Mo meipó.

⁸ Diã upaae noakó kelaai fua yaleé? Whi betã mo kuti wisinaale deróló betepa keŕe fua yaleé? Meipó. Atei kaae kuti wisinaale deró betere whita, ti kale doasi topo whirape bitua dere tiki dokélé ini, mo sisi yóló sorokoi be wisinaalemó bitua dapó.

⁹ Téretei, diã noakó keŕe fua yaleé? Kótóné ama kóló whi kelaai dapóló fua ipa, ti átóróti mo hiti ai ape. Yalo diãpaae mo i dere ape. Kótóné ama kóló whirape fea beteretei, ai whiné ama ditere kutóné mepaae kóló whirapené ditere kutó mo bosene falapó.

¹⁰ Ai sekémó kisipa mutu, Kótóné ašemó i fo erapó.

‘Yã waai teópa yalo fo eraaire whi folosóro api wópóló doteyaalopó.

Ai whiné amata, yã waaire tũ donoróló wisir-aalopó, erapó.

¹¹ Yalo diãpaae mo i dere ape. I haemó betó mole sorapené deyale whirapekélé fea betó moletei, kale wei tópuratere whikó Jon-né atima fea teteróló bosene falapó. Tépateti, Kótóné teteróló kaae tare aqmó belei sókó deóló betere whiné ti kale wei tópuratere whi Jon teteró beterapó.

¹² Kale wei tópuratere whi Jon betale alimó kaae sóró, hepen bemó betere Kótóné teteróló kaae tare aqmó mole ala mo doasi fotokotamo wouraalu, fakeraté wou beterapó. Ai ala saairaalu, keteke buóló bóe du betere whirapené ai ala kekeparó

fasó sua dapó.

¹³ Kótóné ama fo eratere kóló wh̄iraperó Moses-né as̄ere fotamoné Kótóné i ala yaalopóló yó maté wóló, kale w̄ei tópuratere wh̄ikó Jon betale alimó sókó walepó.

¹⁴ Térené diaaḡ kisipanétamo waalopóló kale bopetu betale wh̄i Elaijata Jon ătóróti h̄itipóló kisipa mutupa, ti mo wisirapó.

¹⁵ So wh̄i de wos̄eli daapa i dere fo mo wisiyóló wosóló kisipa muae.

¹⁶ Mió i alimó betó mole so wh̄i etérápóló bete kisipa yópóló, ȳalo noa ala s̄uróló yaaloé? Atimata, etei kaae naale senaale kaaené kelerapó. So wh̄i tour̄leta dere tikimó bituraalu, mepaae naale senaalené mepaae naale senaalepaae melaa yaalopa ape yóló etei fo dapó.

¹⁷ ‘D̄ané fó wutiné haleratepa, dīané mepaae wole forape yóló sama kilini yóo, d̄ané mepaae wole forape depa diaaḡ moló ini yóo yaletei-a, noatepa h̄ale daae mualeé?’ dua dapó.

Ai kale keteirapené dere ala kaaetóróti diaaḡkélé ai du betere ape.

¹⁸ Kale w̄ei tópuratere wh̄i Jon wóló beteretei ḡlakélé, *wain* w̄eikélé nénitere ala mepaae so wh̄iné kolóló, ama depe tūamó dowi kepe bituraalu dapó dua yalepó.

¹⁹ Kale Wh̄iné Naalema wóló bitu, ḡlaró w̄eitamo nokole kilitu, so wh̄i feané ai wh̄ita, ḡlakélé *wain* w̄eikélé dekéró nuku betere wh̄ipó. Ȧta, kale *takis moni* siré kotere wh̄iraperó dowi ala dere wh̄irapetamoné fulumu wh̄ipó, ai du betere ape.

Tétu beteretei, mepaae whiné ama dere ala kaae kolóló, ai whíta Kótóné mo dotoróe fale kisipa muluraalu dapó yaalo ai ape,” yalepó.

*Mepaae dowi ala taaróló kisipa fetenire be hulu-
amó ere fo*

(Luk 10:13-15)

²⁰ Téró, Yesuné ama kae kae kelemei alarape erale be huluarapemó betó mole so whi dowi ala taaróló, Talepaae kisipa tiki feteyóló bitini yalemó, ai so whi só deraai yalepó.

²¹ Atéró ama duraalu, “Korasin be huluaró Bet-saida be hulua so whirapetamo-ó, diä tuápaae mo dowi sekei ala waalo ai ape. Yalo diä tuápaae erótua yale kelemei alarape kaaetamo, Tair be huluaró Saidon be huluatamomó eróluasóró, ti atimané dowi ala mo taketitei taaróló, tué tiki feteyóló kili diyóló yei kutitamo bituapó.

²² Yalo diápaae mo i dere ape. Tale Kótóné taleyóló kwia matere sukamó, Kótóné i haemó betó mole so whipaae kwia matere alata, ti kale Tair be huluaró Saidon be huluatamopaae melaaire kwia mo bosene faalo ai ape.

²³ Diä Kapeneam be huluamó betó mole so whi-ó, diä ó sapaae holaalopóló kisipa mute? Mo meipó. Diäta, mo apaae derepale dolopaae Kótóné sóró deraalo ai ape. Diä ai Kapeneam be hulua tuamó erale kelemei alarape kaae, Sodom be hulua tuamó eróluasóró, ti ai be hulua doróluameipó. Miókélé hãle tẽ tawuapó.

²⁴ Téretei, yalo diápaae i dere ape. Tale Kótóné Sodom so whi taletere sukamó doasi

kwia melaalotei, diɔpaae eraaire sekei alata, ti bosenóló mo doasi ala eraalopó,” yalepó.

Fóturu depa sɔa nóló dua betere ala melaalopóló dere fo

(Luk 10:21-22)

²⁵ Atéyale sukamó, Yesuné ama Alima Kótóné doi hale sóró horóló duraalu, “Sɔró i haetamo tɛtéróló betere Aya Tale-ó, naao mió i alimó yó mótu betere alarape feata, doasi kisipa sóró betó mole whɛrapené kelaqsóró hyó mulóló, i naale belekaatikiné maaté kolópóló, hakeamó yó melaleteiné yɔpaae mo kée dapó.

²⁶ Aya-ó, mo dapó. Ti ai alata, mo naao kisipa mole alatóróti ai ape,” yalepó.

²⁷ “Fea alata, yɔlo tɛtéróló kaae tanópóló, yɔlo Ayané ɛpaae meló beterapó. Mo whɛ betɛnɛkélé Naalema kisipa initei, Alimané ama betɔ kisi-parapó. Térure kaae, mo whɛ betɛnɛkélé Alima kisipa initei, Naalemané betɔ ama Alima kisi-parapó. Naalemané ama kisipa mole so whɛpaae yɔlo Ayata, etei kaae Tale beterapóló, yó matere so whɛné maaté tué yaalopó.

²⁸ Diɔ mepaae whɛ sekei ɔla beleyaletikimó, fóturuyóló bétu betere so whɛ-ó, diɔ sɔa nóló mo dua betaaire ala yɔlo melaalopa, ɛ beterepaae ape.

²⁹ Yɔlo hulumó belere ni fake beleyóló, ɔamo wusóró furaalu, yɔlo dere ala kolóló kisipa sae. Ti noatepae, yɔlo hosaa tuɔmó mole naamei ala wisi diaaɔ kisipa yaasepóló, yó melaalopa, ape. Até depata, ti diaaɔ hosaa muni deyóló mo dua betaalopó.

³⁰ Ti noatepae, yało kutó ditere alaró beleyóló fole ɔlatamo sekeni, mo esepelérápó,” yalepó.

12

*Yesu ɔta sɔa nópóló tukóló muló betere be de tale
(Mak 2:23-28, Luk 6:1-5)*

¹ Atéyale sukamó, Yesuró ama yó matere whırapetamo *whıt* kutó tuamó kutu betalepó. Téyalemó, ama yó matere whırape wotetepa sɔa nópóló ɔale muló betere sukamótei, kale ai kutómó yó mole *whıt* du kɔaesu yóló nukulé fu betalepó.

² Atei ala depa, Farisi whırapené kolóló Yesu-paae duraalu, “Naao yó matere whırapené sɔa nóló beterópóló tukóló muló betere be demótei, kale yóló muló betere fo tukóló, ɔla ai su betere ape,” yalepó.

³ Ai fo depa ama atimapaee duraalu, “Depit-ró ama fulumu whırapetamo atima wotetepa yale ala diaaɔ dosɔayóló, kisipa muni airapó.

⁴ A Kótóné be tuɔpaae holóló bituraalu, mo kae muló betere *bred* o Depit-ró ama fulumu whırapetamo atima wotepa sóró nalepó. Ti ai ota, Kótópaae melaleteti, mo hɔle whırapené naosóró fo mupa, Kótópaae momaratere whırapené maaté nukua dapó.

⁵ Moses-né yóló muló betere fo sya furaalu, momatere be kaae tare whırape kale ɔale muló betere sukamótei atimané ditere kutó diyaaı be dolopaae fua dapóló, ere fo diaaɔ dosɔayóló kisipa muni airapó. Ti kale yóló muló betere fota, mo tikitu betepatei, me dowi ala yalepóló inipó.

⁶ Yalo diɔpaae mo i dere ape. Kótóné ama momatere beta, doasi ɔlapatei, Kótóné ama ala erótu betere sekéro, mió ama erótu betere alatamoné ai momatere be teteroló teraae falapó. Atére sekéta, mió diɔtamo betamó i betere ape.

⁷ Tale Kótóné i fo aseyólo muló beterapó.

‘Kale *sipsip* hupu ó me ɔla simó sukɔlaa darólo momatere alata, ti yalo hekesere ala meipó. Me whi kɔlené sinólo tao sere alata, ti yalo hekesere alapó,’ erapó.

Ai fotamo diɔné tué uɔsóro, ti dowi ala munire whirape só deróluameipó.

⁸ Ti noa betené meipó. Kale Whiné Naalemata ɔa nóló beterópóló, ɔale muló betere be de teteroló kaae tare Tale beterapó,” yalepó.

⁹⁻¹⁰ Téro Yesu ɔ aimó betaleteti taarólo, atimané fo wosetere be tuɔpaae sókó felemó, aimó betɔ naase dowi whi betepa kelalepó. Atima mepaae so whiné ɔ dowi ala yale whipóló só deraaire bete kikitú Yesupaae woseturaalu, “ɔa nóló beterópóló ɔale muló betere sukamótei, whi wisiratere ala depa fo mulepé meié?” yalepó.

¹¹ Ai fo depa ama atimapaee duraalu, “Diakó whi me denétamo, kale ɔa nóló beterópóló tukólo muló betere sukamó betɔ *sipsip* hupu nóku dolomó doropóló mupa, tao saalomeié?

¹² Tépateti, whita ti mo doasi bete mole ɔla ereteiné whi tao sere alané *sipsip* hupu tao sere ala bosene falapó. Atérené ɔa nóló beterópóló ɔale mulale sukamó wisi ala depa, fo munipó,” yalepó.

¹³ Téró ai fo yóló kemetepa, kale naase dore whípaae duraalu, “Naao naase teréę falae,” depa, kale whiné ama dore naase teréę faralemó, me tikiró wisire naase kaae yó felepó.

¹⁴ Atétepa, kale Farisi whírape atima belapaae tóę fóló, Yesu netéroó daaloé yóló fo dokalepó.

Kótóné ama kutó dirópóló sókó sere whi

¹⁵ Até yaaire ala Yesuné ama kisipa yóló, ą betale tiki taaróló felepó. Atétepa, kisi daae mole so whi feané ą sya wou betepa, ama wisirótua yalepó.

¹⁶ Atéroó, ama atimapaae fo mulótu duraalu, “Yalo i dere ala kolóló ę etei kaae whi beterapóló mepaae so whípaae momókó yaqse,” yalepó.

¹⁷ Yesuné ai du betale alata, mo take Kótóné ama kóló whi Aisaiané aseyóló muló betere fo motóró dokonóturaalu yalepó.

¹⁸ Ama ai ere fo i ape.

“Yalo kutó dirópóló, sókó sóró kae beteroó betere whi i betere ape.

Ama dere alamó, ę hajné sukutu ąpaae yaala sókó fóló, mo hosaa mulapó.

Atérené yalo kepe bete ą tuąpaae beteratepa, amamo Talené mo donotóró taleyóló kwia melaaire fo i hae kwiamó kae kae tiki daae mole so whípaae hakearóló yó melaalo ai ape.

¹⁹ Téró yalo kutó diratere whi hõle sere alaró hõle fotamo ini dereteiné, ai be belamó ó tumó fua wua dere so whiné mo wosókélé yaalomeipó.

²⁰ Kale kape siki kaae faairaalu, bitikĩne tikimó ama mo ti kãyaalomeipó.

Téturaalu, kale wisiyóló dó tanire şakélé ama hapale sukunéni, hăle dó tanópóló kaae taté faalopó.

I haemó du betere kae kae dowi alamó, mo donótóró taleyóló kwia melaaire alané hoko taletere ala aluraté fóló, mo donoyóló taletere alané teteróló kaae tawaalopó.

²¹ Atéturaalu, hae kwia feamó betóló fale so whiné ăpaae kisipa tiki tiróló hajné sukutu bitu, i sekénéta, đă mo tao saalopó du betaalo ai ape,” erapó.

Yesu ă topo kepe Belsebul-né fotokoratepa dapóló yalefo

(Mak 3:20-30, Luk 11:14-23, 12:10)

²² Téró, betă whi dowi kepe tepeyóló bituraalu, kele diliki yóo, kolókélé nomóo ere whi Yesu beterepaae dapesó wapa, ama wisiralepó. Atéró wisiratepa fo yóo, kelené ăla ălakélé wisiyóló kolóo, yalepó.

²³ So whi feané ai ala kolóló sirayóló duraalu, “Ai whita Depit-né deté wale fake tuamó, waalopóló bopetu betale whi hıti irurapó,” yalepó.

²⁴ Ai fo kale Farisi whırapené wosóló duraalu, “Meipó. Ai whita, doasi keperapené topo kepe Belsebul-né fotokoratepa, dowi kepe ai dóló hokonótu betere ape,” yalepó.

²⁵ Atéró, atimané mutere kisipa tiki Yesuné kolóló atimapaee duraalu, “Mepaae hae kwia teteróló kaae tare doasi topo whırape atimasisitei bóe dupa, ti atimané teteróló kaae tare ala mo doraalo ai ape. Atéturaalu, doasi be hulua ó betă

bemó betere so whị atimasisitei bóe dupa, ti mo wisiyóló bitini, mo doyaalo ai ape.

²⁶ Satan-né ama fake whịtamotei bóe dóló hòkó fatepa, ti ama tẹteróló kaae tare ala amatei teketepa, ti netéró fotokọ buóló daayaaloé?

²⁷ Atére kaae diaaọ duraalu, i sekénéta kale dowi kepené doasi topo kepe Belsebul-né fotokọratepa dóló hòkonalepó dere-a, diaaọ be whịné dowi kepe dóló hòkonótua deteretei né fotokọratepa, du betere? Atétepa, ti atimanétei diatamo fo tokótamo yóló, taletere sukamó dią só deraalo ai ape.

²⁸ Téretei, Tale Kótóné Dẹi Kepe Wisiné ẹ fotokórótu betereteiné, dowi kepetamo yalo dóló hòkonótu betepa, ti kale Kótóné tẹteróló kaae tare aomó mole ala dią tuapaae wóló mulapóló kisipa yaalo ai ape.

²⁹ Whị mené mo doasi fotokọ bole whịné ọla ọla ọlẹmi saairaalu, noa alapi yaaloé? Folosóró kale sekẹpi dirii képiné dokóló mulóló, nalo ama bemó muó mole ọla ọla sóró fenérapó.

³⁰ Ẹtamo betamó bitinire whịné ti bóe dóló ẹ só derótu beterapó. Mepaae whịné ama ọla ọla ẹtamo mulénitepa, ti atétere whịné ama ọla ọla hòko besekérótu beterapó.

³¹ Atétu betereteiné yalo diapaae mo i dere ape. Mepaae kae kae dowi alaró Kótó faletere fotamo yólótei, nalo Talepaae kemerae depa, ti Tale Kótóné me ọla meipóló hẹle kemeraalopó. Tépatẹi, kale Dẹi Kepe Wisiné erótu betere alatamo faletepa, ti Tale Kótóné me ọla meipóló kemeraalomeipó.

³² Atére kaae, mepaae whịnétamó kale whịné

Naalema falatepa, ti ama ai dowi ala kwia me ɔla meipóló h̄ale kemeraalotei, mepaae wh̄i dené kale D̄ei Kepe Wisiné erótu betere alatamo faletepa, ti mió i betere alimókélé ó take nalo waaire alimókélé, ama ai dowi ala kwia kemeréni, h̄ale muó tawaalopó.

³³ Ni wisi daapa, ti ama dukélé wisi oleyaalopóló kisipa muó, Dowi niné ama dukélé ti mo dow-itoró oleyaalopóló kisipa muó, yae. Ti noatepae, so wh̄iné olere du kilituraalu etei kaae nipóló kisipanérápó.

³⁴ Dīa wh̄i tukó nokole dowi wulirape-ó, dīa dowi alané f̄aanuraalu wisi fo noayóló yaaloé? Ti noatepae, so wh̄i feané hosaa tuámó f̄ayayóló mole alatóróti k̄olónékélé foparóló h̄akeamó dua dapó.

³⁵ Wh̄i wisiné ama hosaa tuámó ti wisi alatóró f̄ayayóló muluraalu, ama dere fokélé wisi fotóróti dua dapó. Dowi wh̄iné ama hosaa tuámó ti dowi alatóró f̄ayayóló muluraalu, dowi fotóróti dua dapó.

³⁶ Térapa, ȳalo dīapaae mo i dere ape. Diaaɔ dere fotamo, kisipa tekeyóló ini, hapale h̄oko depa, ti take taletere sukamó dīapaae etei kaae h̄oko fo noatepa yaleé yaalopó.

³⁷ Ti noatepae, taleyaaire sukamó diaaɔ yale wisi fonétei dīa h̄ale f̄ópóló eróo, mepaae yale dowi fonétei dīa só deróló kwia melóo, yaalo ai ape,” yalepó.

*So wh̄iné tué yópóló Talené Jonapaae erale kele-
mei ala
(Mak 8:11-12, Luk 11:29-32)*

³⁸ Téró, mepaae Farisi wh̄iraperó Moses-né asere fo yó matere wh̄irapetamoné Ɂpaae duraalu, “Yó matere wh̄i-ó, Talenétei eratapóló Ɂané kisipa yaai dapa, kelemei alakó erótumié?” yalepó.

³⁹ Ai fo depa ama atimapaee duraalu, “DiɁ nópu nokole alaró mepaae sonaalei dowi alatamo du betere wh̄irape-ó, Talenétei eratapóló sira yaaire ala erae yóló, wosó maaté tarapó. Me sira yaaire alakó yó melaalomeitei, Kótóné ama kóló wh̄i Jonapaae erale ala kaae betɁ eratepa kelaalo ai ape.

⁴⁰ Ti noatepae, kale wh̄i Jona be Ɂe sore yóo, diki sore yóo yóló, doasi yané depe dolomó bitu yale kaae, kale Wh̄iné Naalemakélé, be Ɂe sore yóo, diki sore yóo yóló, dou dolomó h̄ale muaalopó.

⁴¹ Téyaalotei, take nalo kale Ninipa be hulua wh̄irape taletere be Ɂemó mió i alimó betó mole so wh̄i mo só deraalopó. Ti noatepae, atima Jonané yó mótu betale fo wosóló, dowi ala taaróló kisipa tiki feteyalepó. Téyaleteti, Jonakélé t̄eteróló bosene fale wh̄i i betepatei, kisipa tiki tirénitere-a, noatepa de?

⁴² Talené taletere be Ɂe sókó wapa, betɁ *Saut*-paae mole hae kwiamó betere doasi *kwin* so Ɂ turukó holóló daalu, diɁ mió i alimó betó mole so wh̄i só deratere fo yaalopó. Ti noatepae, ai sota, mo saletópaae betale sotei, kisipa tiki dotoróe fóló mole wh̄i Solomon-né yó matere fo wosaai dapóló weipakalepó. Téyaleteti, Solomon-né kisipa tiki fosó fosóre alakélé t̄eteróló bosenée fale wh̄i i betere ape.

⁴³ Kale dowi keperape wh̄iné depe tuamó beteretei taaróló furaalu, i ala dua dapó. Ɂ kópu k̄aae fi tikimó mo wisiyóló betaai dapóló kek̄ai

fɛlalemó, betaaire tiki kilinitepa momó fesaae wóló duraalu, ‘Yálo taaróló wale bepaae, ɛ momó bitɪ faaitapó,’ dua dapó.

⁴⁴ Atéró, ɛ fóló kelerɔ́lemótamo whɪ mekélé bitini kale be fuóló taae faróló ɔla ɔla fea hotowaró betɔ́paaeró betepa, keletapó.

⁴⁵ Atépa kale dowi kepe ɛ momó fesaae fóló, mepaae doasi dowi alamaaté du betere wɛ́ikeró keperape dapesó wóló, kale whɪ tuámó bitɪ walapó. Atétepa, ai whɪ ɛ take folosóró betale ala sawa doretei, mió kale wɛ́ikeró dowi keperape bitɪ waleteiné, kale whɪné betere bete mo ti doratapó. Atétere kaae, mió i alimó dowi ala du betere so whɪpaaekélé eraalo ai ape,” yalepó.

*Yesuné hamaró nomarapetamo
(Mak 3:31-35, Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Yesuné ai touró betere so whɪpaae fo hɔ́le du betepatei, ama hamaró nomarapetamoné ɔ́tamo fo yaairaalu, wóló belamó daae molepó.

⁴⁷ Tépa whɪ betɔ́ané duraalu, “Naao haeró norapetamoné yɔ́tamo fo yaai wóló belamó daae mulapó,” yalepó.

⁴⁸ Ti fo depa Yesuné duraalu, “Yálo haeró norapetamo-a, deé?” yalepó.

⁴⁹ Ti fo yóló, ama yó matere whɪrape beterepaae naasené yóló duraalu, “Yálo haeró norapetamota, ti i betó mole ape.

⁵⁰ Ti mepaae so whɪ denétamo hepen bemó betere yálo Aya Kótóné ama kisipa mole ala erótu betepata, ti yálo no ne ó haetóró ai betere ape,” yalepó.

13

*Yesuné whit ke biliterepaae dó farólo yale fo
(Mak 4:1-9, Luk 8:4-8)*

¹ Atéyale be demótóro Yesu ǵ ai be tuámó yó mótu betaletéi taarólo, kale doasi wéi kéla fókupaae bití derepelepó.

² Atéro, ai wéi fókumó so whí mo hále ǵla kaae bopérolo daae moleteiné ǵ daayaaire tẹ munipa, nuku tuapaae daane horalepó.

³ Atéru, so whípaae du betale fo fea ti fo sale maaté yólo duraalu, “Whí betané ǵla wae kerape ama kutómó terepété kwéyaaí sóro felepó.

⁴ Atéro, kale whíné ama ǵla wae kutómó terepété kuturaalu, mepaae ke ti tú tómó sókóta yólo mupa, barapené nalepó.

⁵ Mepaae kerape ti kané tómó dakere haepaae taae durupua yalepó. Atéyale ǵla waeta, mo haepaae derepéni, kané tómó dakere haemó taae derepeleteiné, kale ǵla wae mo hapale holalepó.

⁶ Téyaletei, mo dirii sukané kale ǵla mo hapale botokole yó salepó. Ti noatepae, ama feleke mo apaae derepénireteinépó.

⁷ Mepaae kerape, ti kale mu daai ne tuámó taae durupua yalepó. Téturaalu, kale ǵla wae dowi mu daai netamo betámó holale tikimó, ai kale dowi nené kale mo ǵla bopée sóro aluralepó.

⁸ Mepaae kerape ti mo hae wisimó taae durupua yalepó. Atéyale ǵla ti mo wisiyólo holólo, du wisinaale woleyalepó. Ǵla wae bíli furaalu, yo betá sóro feletei, ǵla ɔlumétepa suraalu ti 100 yorape mepaae 60 yorape ó 30 yorape fǵanólo sóro walepó.

⁹ Mepaae whi de woséli daapa, ti i dere fo bete wisiyóló wosóló kisipa muae,” yalepó.

¹⁰ Atéró, ama yó matere whirape wóló apaae woseturaalu, “So whipaae naao fo salené maaté du betere-a, noatepa de?” yalepó.

¹¹ Ai fo depa ama tokó mótu duraalu, “Ó hepen bemó betere Kótóné ama teteróló kaae tare tuámó kinóló mole kisipa tiki wisinaale diapaaeta meló beteretei, atimapaae ti meló bitini ai ape.

¹² Mepaae whi dené kale fo wisitamo sóró tapa, ti ai tómó mepaae kae beleróló melaalopó. Téturaalu, ai whi a mo dekéro muaalo ai ape. Mepaae whi dené kale fo wisi sóró tanitepa, ti ama sawatamo tareteikélé fasó saalo ai ape.

¹³ Yálo atimapaae fo salené maaté i yó mótu betereteita, hãle meipó. I ere fo dokonóturaalu, erapó.

‘Atimané kelené mo kilirutei, me ɔla wisiyóló koló fumipó.

Atimané wosélinékélé wosetu bitutei, bete wisiyóló kisipa mutumipó.’

¹⁴ Ai so whi tuámó ere alata, Aisaiané aseýóló muló betere fo dokonóturaalu dapó. Ai asere fo i ape.

‘Diaaɔ wosóta yaalotei, fo bete wisiyóló kisipa muaalomeipó.

Diaaɔ kelenée yaalotei, wisiyóló kelaalomeipó.

¹⁵ Ti noatepa meipó. Ai so whiné hosaa taróo, kelekélé dilikiróo, atimané wosélikélé kinóo erapó.

Ti noa yaqsóró meipó. Atimané kelené mo bete kolóo, woséliné wosóló bete kisipa yóo, yaqsóró erapó.

Ai ala ere so whi atima ę beterepaae momó feteóló wapa, ti yalo atima sumó wisiranérapó, erapó.

¹⁶ Téretei, diaaą kelenékélé mo wisiyóló kolóo, wosélinékélé fo wisiyóló wosóo yaleteiné, Kótóné dią wisiró beteraóló, hajné ai sukutu betere ape.

¹⁷ Yalo diąpaae mo i dere ape. Mo take Kótóné ama kóló whiraperó mo donoi alamaaté dere whirapetamo feané mió diaaą kilitu betere ala atimané kelenée du betaleteti mo kilinipó. Diaaą wosetu betere fokélé atima feané wosenée du betaleteti, mo wosókélé inipó.

¹⁸ I kale ąla wae ke terepeté kweyale whiné yale fo sale fo bete i dapa, diaaą mo wisiyóló wosae.

¹⁹ Mepaae whi de Kótóné teteróló kaae tare aqmó mole fo wisi wosóló, bete wisiyóló kisipa initere so whita, ti kale ąla wae ke tu tuamó sókóta yóló mupa, barapené nale kaaeta, ti kale dowi Satan-né atima hosaa tuamó muló betere fo wisi tokó sua du beteraóló.

²⁰ Kale kane tómó dakere haemó taae derepele ąla waeta, ti mepaae so whi dené kale fo wisi hapale wosóló, hekesetu dere kaaepó.

²¹ Tépateti kale fo wisi wosóló, ama feleke mo apaae derepéniruraalu, sawa hakele sukamó betero, sşsere ala ó me sekei ala wapa, ti kale sekę hapale tétitei dee nóló Talené ama fo wisi eratereteti mo ti taalutua dapó.

²² Kale dowi mu daai ne tuą dolomó taae durupu yale kaaeta, ti whi me de Kótóné fo wosólótei,

i haemó doasi *moni* sóró néli whi betenée dere alaró whaaliané sukutere alatomota, mo doasi bete mole nisiyóló sya furaalu, Kótóné fo aluróló du wisiyóló ulutimipó.

²³ Kale hae wisi bolemó taae derepele ɔla wae kaaeta, ti whi me de Kótóné fo wisiyóló wosóló, kisipa mutere so whi ai ape. Atétere whita, kale ɔla ɔlumétepa, mepaae 100 mepaae 60 mepaae 30 yorape deyóló faanótu dere kaaepó,” yalepó.

Dowi neró wisi ɔlatamopaae dó faróló dere fo

²⁴ Atéró, Yesuné so whipaae fo sale fo me kae yóló duraalu, “Ó hepen bemó betere Kótóné teteróló kaae tare aomó mole alata, i ala dere kaaepó. Whi betané ama kutómó ɔla wae wisi biliyalepó.

²⁵ Atéró biliyóló, so whi fea noke firepaae ama bóe whi wóló, kale ɔla wae ke biliyó mole tikimó dowi nené kekélé terepée daalóló, felepó.

²⁶ Kale ɔla wae holóló du woleyaaire alimó, kale dowi netamo wusuró betámó hopa kelalepó.

²⁷ Atépa, kale kutó diratere whirapené ai kutó talepaae duraalu, ‘Doa whi-ó, naao kutómó mo wisi ɔla wae ke maaté biliyaleteti, dowi nemo noayóló sokaleé?’ yalepó.

²⁸ Ti fo depa kale kutó talené tokó mótu duraalu, ‘Aita, bóe whiné du yalepó,’ depa ama kutó diratere whirapené apaae duraalu, ‘Dá fóló ai dowi ne tokó farópé nearóé?’ yalepó.

²⁹ Ai fo depa ama duraalu, ‘Meipó. Diaaq kale dowi ne tekěturaalu *whit*-tamotei tokó falaqsórópa, ama erópóló taalae.

³⁰ Kale *whit*-tamo wusuró enópóló kaae tawóló, ɔla ɔlumétepa sere sukamó yaasepólópó. Atéró ɔla sere sukamóta, ti kale ɔla sere whirapepaae siré kwɛyae depa, dowi nerapepi tokóló si biliraa betapaae eróló mulaalopó. Téró kale mo naaire *whit* maaté siré kwɛyóló betapaae yóló, mulatere bepaae mulaalo ai ape,' " yalepó.

Yesuné mastard ni keró yist-tamopaae dó faróló yale fo

(Mak 4:30-32, Luk 13:18-19)

³¹ Atéró, ama atimapaae fo sale fo me yóló duraalu, "Ó hepen bemó betere Kótóné tɛtéróló kaae tare aɔmó mole alata, ti betɔ whiné kale *mastard* niné ke ama kutómó biliyale kaaepó.

³² Ai kale *mastard* niné keta, mepaae i yó mole niné ke kaae meipó. I niné keta mo belekaamaleti huturaalu, ti mepaae kutómó ere nirape fea tɛtéróló mo doakale ni ami daatua dapó. Atépa, ai ni tɛirapemó barape daaneta dua dapó," yalepó.

³³ Atéró ama kale dere kaae, fo sale fo me yóló duraalu, "Hepen bemó betere Kótóné tɛtéróló kaae tare aɔmó mole alata, betɔ soné *flawa* o bula duraalu tópuópóló bulatere sawa ɔla *yist* kaaepó. Ai sawa ɔlanétei *flawa* o bula doasi tóputua dapó," yalepó.

³⁴ Atéró, Yesuné so whi feapaae yó matere doko fo saletamo touróló yó du betalepó.

³⁵ Ama ai ala du betaletaita, ti Kótóné kóló whirapené yóló muló betere fo dokonóturaalu, du betalepó. Kale fo i ape.

“Take i hae kwia fea kaaraaipatei, kinóló mulaté wóló, mió i alimókélé hāle kinóló mole forape fea, ti yālo fo sale fonétóro yó melaalo ai ape,” yalepó.

Kale dowi nepaae dó faróló yale fo bete hakearale fo

³⁶ Téró, ai touró betere so whi fea betó mupatei taaróló, a be dolopaae felepó. Atétepa, ama yó matere whirape a beterepaae wóló duraalu, “Kutó tuamó dowi ne botokorapó dere fo salené bete dapaae yó alae,” yalepó.

³⁷ Ai fo depa, ama atimapaae tokó mótu duraalu, “Wisi ɔla wae ke fesekefé kotere whita, ti kale Whiné Naalema ai ape.

³⁸ Kale kutóta, ti so whi fea betó mole hae tiki ai ape. Kale ɔla wae ke wisita, ti Kótóné teteróló kaae tare aomó betó mole so whi ai ape. Kale dowi neta, ti dowi Satan-né naale senaale ai ape.

³⁹ Kale dowi ne du biliyale bóe whita, ti dowi Satan-pó. Kale kutómó ere ɔla ulumétepa saaitere sukata, ti kale kemeyaaitere be depó. Kutómó ere ɔla ulumétepa sere whirapeta, ti kale *ensel*-rape ai ape.

⁴⁰ Kale dowi nerape tokóló sipaae taae fatu dere kaae, take kemeteré sukamó atéyaalo ai ape.

⁴¹ Atéró, kale Whiné Naalemané ama *ensel*-rape dotonóló, Kótóné teteróló kaae tare aomó betó mole so whiró dowi ala dere so whitamó hoseké yóló betaqsóro, ama *ensel*-rapené tokósu deté kweyaalopó.

⁴² Atéró, me whi dowi ala yópóló dée nalatere so whiró dowi ala du betere so whitamó si duku

betere dolopaae taae deraalopó. Aimó siné duku bitu, doasi wole yóló kaketuraalu, atima serekené atimatei tukó nuku betaalo ai ape.

⁴³ Atima atéró kílípaae ti mo donoyóló betere so whì atimané Aya Kótóné tẹtẹróló kaae tare aqómó, suka wisi duraalu dẹ tekée fu dere kaae, dẹ tekée fi so whì betaalopó. Whì me de woséli daapata, ti i dere fo wosóló bete mo wisiyóló kisipa muae,” yalepó.

Doasi moni sere wisi wisi ọlapaae dó faróló yale fo

⁴⁴ Atéró, Yesuné duraalu, “Hepen bemó betere Kótóné tẹtẹróló kaae tare aqómó mole alata, ti etei ala dere kaaepó. Whì betané ama hae kwiamó doasi *moni* sere wisi wisi ọla bupa kikití koló salepó. Atéró kale ọla hyó muóló, ẹ bepaae hẹkesetamo felepó. Atéró fóló, ama bemó muó mole ọla ọla fea mepaae whitamó dotonóló *moni* sóró, kale wisi wisi ọla mole hae tiki ama dupu yalepó.

⁴⁵ Atére kaae, hepen bemó betere Kótóné tẹtẹróló kaae tare aqómó mole alata, ti meleke kaae dui ọla ọla wisi kekóló keletepa, dotonóló *moni* sere whíné dere kaaepó.

⁴⁶ Ai kale meleke kaae dui ọla wisi mupa koló sóró fóló, ama tare ọla ọla mo fea dotonóló, ai kale ọla wisinaale dupu yalepó.”

Ya sere hẹleke wapaae dó faróló yale fo

⁴⁷ “Fo sale fo me i ape. Ó hepen bemó betere Tale Kótóné ama tẹtẹróló kaae tare aqómó mole alata, mepaae ya siré kotere whìrapené ya saairaalu,

atimané hāleke wa wēi kulupaae deróló, kae kae yarape sutere kaaepó.

⁴⁸ Atéró, kale hāleke wamó dere yarape taleyaairaaalu, hāleke wa tukó sóró wēi fókumó turukwē mulóló, taleyóló wisire ya yopaae derótua yóo, doretei ti taae fatua yóo, yalepó.

⁴⁹⁻⁵⁰ Atétu dere kaae, take kemetere sukamókélé, ai ala yaalo ai ape. Kótóné ama *ensel*-rape wóló, wisi ala du betere so whī taleyóló kaepaae beteróo, dowi ala du betere so whī kaepaae beteróo, yaalopó. Atéró bukótamo yóló, dowi ala du betere so whīta, si duku beterepaae taae der-aalopó. Aimó siné duku bitu, atimanétei yale dowi alamópóló doasi wole yóló serekené tukó nuku betaalo ai ape,” yalepó.

⁵¹ Téró Yesuné atimapaee duraalu, “Ai yale forape fea diaaḡ wosóló bete wisiyóló kisipa yaleé?” depa, atimané duraalu, “Ēpó,” yalepó.

⁵² Tétepa Yesuné duraalu, “Moses-né aseyóló muló betere fo yó mótu betere whīrapepaae, Kótóné hepen bemó tēteróló kaae tare aḡmó mole ala i ape yóló, mené yó matepa kisipare whīta, ti be tale kaaepó. Betā be talené ama wisi wisi ḡla muó mole tikimó mió sale kisi ḡlakélé, mo take mole ḡlatamo touróló, Talené ala erótu beterapó,” yalepó.

Kótóné kḡló whī ḡ ama turuku bemó doi mu-nipóló yale fo

(Mak 6:1-6, Luk 4:16-30)

⁵³ Yesuné ai fo sale forape yó melóló kīlipaae ḡ ai be hulua taaróló felepó.

⁵⁴ Atéró, ama turuku bemó sókó fóló bituraalu, atimané fo wosetere bemó fo kaae sóró yó mótu betalepó. Ama atéró yó matere fomó sirayóló duraalu, “Ai whiné kisipa tiki dotoróę fale alaró kae kae eratere kelemei alarapetamo-a, né yó matepa du bitutérópó,” yalepó.

⁵⁵ I naaleta, kale be tẹtere whiné naalema hịti meié? Ama hamata Maria ai ape. Kale Jems, Josep, Saimon, Judas, ai whịrapeta, ti ama nomarape ai ape.

⁵⁶ Ama nemarapekélé, ɖatamo i betere ape. Ama doa ai du betere ala feata, momó sóró du bitu dérópóló, ɖatamo dei tué mualepó.

⁵⁷ Atéró, Yesuné ɖatamo dei kisipa mutere ala kolóló, ama atimapaee duraalu, “Be hulua feamóta Kótóné ama kóló whiné doi doasi moletei, ama turuku be hulua so whiró ama fake so whitamó tuamó, ti doasi doi muni ai ape,” yalepó.

⁵⁸ Atimané ama dere fo wosóló kisipa tiki tirénireteiné ai be hulua tuamó, ama kae kae doasi fotokọi kelemei alarape mo dekéro eréni, tóróti eralepó.

14

*Kale ẹẹi tópurale whi Jon dale ala
(Mak 6:14-29, Luk 3:19-20, 9:7-9)*

¹ Atéyale sukamó, kale Kaleli hae kwia tẹteróló kaae tare whi Herot-né Yesuné i alarape du beter-apó dere fo wosalepó.

² Ai fo wosóló ama kutó diratere whịrapepaae duraalu, “Aita, kale ẹẹi tópuratere whi Jon kepaayóló biturapó. Atéru, mo kae kae doasi kelemei alarape ai erótu betere ape,” yalepó.

3-4 Ai fota, hãle inipó. Herot-né Yesuné i alarape du betelepó dere fo wosaai bitutei, i ala yalepó. Jon-né Herot-paae duraalu, “Naao no Filip-né so Herodias-tei noatepa tokóló dokaleé?” yale fomótei, kale Herot-né Jon *dipula* beteralepó.

5 Ai fo deremó, kale Herot-né Jon *dipula* beteróló daai yaleteti so whi kolóló ă wituraalu, *dipula* bemó hãle beterópóló taaralepó. Ti noatepae, Jon-ta, Kótóné ama koló whipóló, so whi feané kisiparapó.

6-7 Kale doasi topo whi Herot-né ama hamané ă deyaale be de wapa, doasi ăla deyóló nuku betelepó. Até du betepa, kale so Herodias-né senaalema wóló, ăla nuku betere so whirapené keletómó kilitu betelepó. Atéró kilitu betepa, Herot ă mo doa hêkesené sukutepa kale so seimalepaae duraalu, “Naao ăpaae noa ălakó kematepa, ti naao ai kematere ălatóróti yălo yămó melaalopóló,” doasi dirii fo yóló mulalepó.

8 Ai fo depa, kale so Herotasiné senaalepaae yă fóló, kale wêi tópuratere whi Jon-né topo tukóló ălae fo ene fae depa, kale senaale ă fóló Herot-paae duraalu, “Wêi tópuratere whi Jon-né topo betă tukóló nuku tómó beleróló ălae,” yalepó.

9-10 Kale doasi topo whi Herot-né ai fo wosetu ă mo doasi fomoné sukăletei, ama ăla naai wale so whiné keletómó i ala mo yaalopó yóló mulale fo tikinépa, ama diki tare whirapepaae Jon-né depa tikaie yóló, dotonalepó. Atétepa atima fóló, Jon *dipula* bemó betepa, depa tukóló ama topo nuku mó beleróló sóró walepó.

11 Atéró, kale whiné topo du nuku tómó beleróló

kale senaalepaae melatepa, ama sóró fóló, hama-paae melalepó.

¹² Atétepa, Jon-né ama yó matere whĩrape wóló, kale sekéné ama tupuló tiki sóró fóló douralepó. Téró atima fóló, Yesupaae i alarape yalepóló ene felepó.

*Yesuné 5000 whĩmó ọla melale fo
(Mak 6:31-44, Luk 9:10-17, Jon 6:1-13)*

¹³ Atei ala yalepó dere fo Yesuné wosetu, ai so whĩ betó mole tiki taaróló, ama yó matere whĩrape atimanale maaté wẹi nuku sóró so whĩ bitinire tikipaae felepó. Aimó betó muale so whĩ feané Yesu upaae felepó dere fo wosóló, atima betere doasi be huluarape taaróló, ẹtamo hokolaa yaai dapóló atima hae tumó felepó.

¹⁴ Atéró, Yesu ẹ hae tópaee taae fóló kelalemó, so whĩ mo hẹle ọla kaae wóló betó mupa kolóló, ama hosaa tuẹmó mo doasi kọlené sukutepa, atimané hepo beterape wisiralepó.

¹⁵ Atéró, be felekemó diki yaaiteretamo, ama yó matere whĩrape ẹ beterepaae wóló duraalu, “Dẹ so whĩkélẹ bitini hẹle tuẹ tikimó betepatei be dikiyalepa, felekemó tẹ mole be huluarapepaae atimané naaire ọlakó dupuyaai fópóló, dotonae,” yalepó.

¹⁶ Ai fo depa, Yesuné tokó mótu duraalu, “Imó dẹné menanénipa, atima dupune fópóló de? Di-aaṣtei, atimané naaire ọla melótumié,” yalepó.

¹⁷⁻¹⁸ Ti fo depa, ama yó matere whĩ betẹné duraalu, “Dẹné imó moleteita, *bred* o bula aporó yóo, ya tamo yóo yóló betẹ i mole ape,” depa, ama duraalu, “Ai ọlarape ẹpaae sóró ape,” yalepó.

¹⁹ Atéró, ama so whì feapaae ai ne tómó betae yóló atima fea betó mupa, ama kale *bred* o bula aporó sóo, ya tamo sóo yóló taruraalu, hepen-paae kese horóló Tale Kótópaae mo kée yóló, terekéeraalu yalepó. Atéró ama yó matere whìrapepaae melatepa, atimamo so whìmó melaté kwèalepó.

²⁰ Atéró, so whì mo fea nóló sùtepa, buki muni feletei kale yó matere whìrapené betápaae yóló, 12 yorape deyóló fāanalepó.

²¹ Atéró, ai kale ọla nale so whìrapeta, soraperó naale senaaletamo dosāani, whìrape maaté dosāayóló touróturaalu, 5000 whìrapepó.

*Yesu wẹi tómó daaté fele fo
(Mak 6:45-52, Jon 6:16-21)*

²² Atéró Yesuné ama yó matere whìrapepaae duraalu, “Èta, i betó mole so whì atimané be séle sélepaae fópóló dotonóló walapa, wẹi tẹ utéro be-tai diapi ai nukutamo fae,” yalepó.

²³ Téró, so whì fea fópóló dotonóló kílípaae Yesu ẹ ama wotoró du sokore aqomó momayaaairaaalu holalepó. Ẹ aimó wotoró betepatei, be dikiyalepó.

²⁴ Aimó betepatei, kale wẹi nuku wẹi kulu tuamó hāle fu betepa doasi wẹi asyaró besẹ tiki-tamo atima faaire tikiró waletéiné, kale nuku ha-pale feni, dua wóputé fu betalepó.

²⁵ Felekemó be deýó holaai deretamo, Yesu ama yó matere whìrape beterepaae waairaaalu, wẹi tómó daaté wou betalepó.

²⁶ Ẹ atéró daaté wou betepa atimané ẹ kolóló, mo doasi witu diri furu furu yóló duraalu, “Kepe ai wale ape,” yalepó.

27 Atéteretamo Yesuné atimapaee duraalu, “Ita ɛpa diɔ wini, hosaa diriyóló mo dua betae,” yalepó.

28 Tétepa Pitané Yesupaae duraalu, “Tale-ó yɔpata, ti ɛkélé yɔtamo hokolaa yaai wɛi tómó daaté waaitapa, ape yae,” depa ama duraalu “Ape,” yalepó.

29 Ti fo depa, Pita wɛi nuku taaróló wɛi tópaee taae doropóló, Yesu walepaee daaté felepó.

30 Téyaletei, doakale besé tiki wale kolóló witu-raalu, wɛi dolopaae buó deyaai depa ama fo fakeyóló duraalu, “Tale-ó, wɛiné ɛ felekemó alu-raai dapa, tao sae,” yalepó.

31 Atéteretamótóró, Yesuné ama naasemó taosu duraalu, “Naao kisipa tiki mo ti tiró bitini airapó. Noatepa kisipa tiki tamo dekaaporóló mualeé?” yalepó.

32 Atéró, atimaamo wɛi nukupaae biɥi holalemó, kale besé tiki tikalepó.

33 Tétepa, kale ai nuku tuámó betó mole whɪrape Yesu aɔmó sukóló bitu, ama doi hale sóró horótu duraalu, “Yɔta so whɪ fea tɛtéróló kaae tare Tale Kótóné Naalematóró mo hɪtipó,” yalepó.

34 Atéró, atima ai wɛi dɔala tɛyóló, Kenesaret hae utéró sókó felepó.

35 Ai be huluamó betó mole so whɪné ɔ kolóló ita, kale Yesu airapó yóló kisipa mutu ai hae kwiamó betó mole be hulua so whɪpaae Yesu wóló i betere ape, yó faralepó. Atétepa, kale kisi daae mole so whɪrape atimané ɔ beterepaae dapesó wua yalepó.

³⁶ Atéró wóló betó mulu, whịrapené ịpaae woseturaalu, i kisi daae mole so whịné naao kuti salemómaaté wolaa yópóló yae yalemó, téyae depa ị wolaatua yale so whịné kisi beterafe fea wisitua yalepó.

15

Farisi whịrape atimané mara mole ala dorapóló yalefo

(Mak 7:1-13)

¹⁻² Téró, kale mepaae Farisi whịraperó Mosesné yóló muló betere fo yó matere whịrapetamo, Jerusalem be huluamó bití wóló, Yesu beterepaae fóló woseturaalu, “Naao yó matere whịrapené ịané ayarapené mara mole ala noatepa tikitú bitú de? Atimané ọla naairaaalu, folosóró naase fukunipatei ọla nuku betere-a, noatepa de?” yalepó.

³ Tí fo depa, Yesuné atimapaee tokó mótu duraalu, “Mo díaaqótóró ịané ayarapené mara mole ala sya fu bituraalu, Kótóné yae yóló muló betere fo noatepa tikitú betere?”

⁴ Tí noatepae, Kótóné duraalu,

‘Naao hae aya wisi doi muópóló hale sóró horótu betae,’ fo erapó.

‘Mepaae whịnétaamo ama hama alimané doi doróló, dowi tekani fo depata, tí sínópóló,’ mo tí daae erapó,” yalepó.

⁵ “Aí fo asẹyóló mupatei, díaaq etei fo dua dapó. Whị betané ama mole ọla ó *moníkó* alimáro hamatamo tao sóró melóluẹtei, ita Kótópaae melaaipó yaleteiné, diaamo melanénipó dua dapó.

⁶ Atéturaalu, hamaró alimatamo aqomó bitu, atimaamoné doi hale sóró horatere ala iniyóló alurótu beterapó. Diaaq ayarapené mara mole ala sya fóló du betereteiné, Kótóné fo hale ɔla kaae aqoróló alurótu beterapó.

⁷ Diɔ tiki tuɔpaae dorutei, hale sikili du betere whirape-ó, diaaq ai du betere alamó Kótóné ama kóló whi Aisaiané asere fota, ti mo diɔpaaetóro erapó.

⁸ Ai asere fo i ape.

‘I so whiné hale kólónémaaté yało doi hale sóró horótu bitu, atimané ɛ hosaa tuamó muló bitini, kiswa keteróló mo sisópaae eró beterapó.

⁹ Atimané ɛpaae, “Aya Tale doa whi-ó,” du beteretei ti mo hale du beterapó. Atéro yó mótu betere fota, ti mo whiné tuéné kekeme nóló i ala yae yóló, yó matere fotei yó mótu beterapó, erapó,” yalepó.

¹⁰ Yesuné aimó daae mole so whi feapaae ape yóló duraalu, “I dere fo bete diɔné wisiyóló wosóló kiswa muae.

¹¹ Whi betere bete doratereteita, mo nokole ɔlané dorótimatei, whiné tiki tuamó kaayóló kólómó sókó wale foné betɔ Kótóné keletómó ai whiné betere bete mo dorótua dapó,” yalepó.

¹² Tétepa, ama yó matere whirape ɔ beterepaae wóló duraalu, “Ai Farisi whirapené naao ai du betere fo woseturaalu, atima dei kiswa mutu beteretei naao kelere?” yalepó.

¹³ Ti fo depa ama duraalu, “Ó hepen bemó betere yało Ayané ama biliniyale ɔlarapeta, ti ama

feleketamo turó tokó saalo ai ape.

¹⁴ Ti ai wh̄irape atimata, kele dilikirutei mepaae wh̄irape ai ʔlisóró fu betera, atima atétóró du beteroʔpóló taalae. Me kele dilikire wh̄iné me kele dilikire wh̄ipaae tu i mole ape yóló ʔlisóró fupa, ti atimaamo wusurótóró dée nóló, kulu dolopaae derepaalo ai ape,” yalepó.

¹⁵ Ai fo depa Pitané duraalu, “Tale-ó, naao nokole ʔlané wh̄i dorótumipó, yale fo salené bete dapaee haʔkearóló yó ʔlae,” yalepó.

¹⁶ Ti fo depa, Yesuné atimapaee duraalu, “Diakélé yalo ai yale fo bete wisiyóló kisipa muni, diaaʔ kutirikélé hapólu ai ere ape.

¹⁷ Wh̄iné ʔlómó nóló, depepaee bit̄i doropole ʔlané wh̄iné tiki dorótumipó. Ai ʔlata, depepaee bit̄i doropóló nalo, di alée fua deretei diaaʔ kisi-panié?

¹⁸ Téretei hosaa tuamó kaayóló, wh̄iné ʔlómó sókó wale foné beta ti wh̄i dorótua dapó,” yalepó.

¹⁹ “Wh̄iné hosaa tuamó kaayóló wouraalu, wh̄i doratere alarape ti i ape. Doi ala yaai mutere dei tuékélé, wh̄i dele alakélé, wh̄iné dokore so ó so dokore wh̄itamo nópu nokole alakélé, kokopei ó seimalené kae kae nópu nokole alakélé, kikit̄i ʔla ʔlémi sere alakélé, wh̄i me dilikóló ama ʔla ʔla sere alakélé, fo tokóló taleturaalu kapala fo dere alakélé, me wh̄i eratere alakélé, ai alarape feané so wh̄i dorótua dapó.

²⁰ Wh̄i doratereteita, naase fukuni bólutamo ʔla nokole alané dorótumipó,” yalepó.

*Kenan soné Talepaae tué tiki tirale fo
(Mak 7:24-30)*

²¹ Atéró Yesu ą ai kale Juda so whinė hae tiki taaróló, Tair-ró Saidon be huluatamo felekemó mole hae kwiapaae felepó.

²² Téyalemó, ai Juda meire be huluamó betere Kenan fake so betą Yesu beterepaae wóló, fo fakeyóló duraalu, “Depit-né deté yale whiné Naalema Tale-ó, yalo senaale dowi kepe tepeyóló bitu, mo sonaalei dowi ala eróló, ama tiki doasi susupu su beterapa, naao ę kọletu tao sae,” yalepó.

²³ Ai fo deté wou betepatei, Yesuné kale sopaae me fo tokó menitepa, ama yó matere whırapené ąpaae duraalu, “Ai soné ąą sya wouraalu dotopoi fo deté wou beterapa, fópóló hókó falótumié?” yóló sęyalepó.

²⁴ Ai fo depa ama kale sopaae tokó mótu duraalu, “Ęta, Israel fake so whı tuamó fokó fóló betó mole hupurape tao sópóló, dotonatepa wóló i betere ape,” yalepó.

²⁵ Tétepa, kale so Yesu daalemó bukutiri teąró bitu duraalu, “Tale-ó, ę naao tao sae,” yalepó.

²⁶ Ti fo depa ama kale sopaae duraalu, “Kale naale senaalené nokole ọlatei yuwirape nópóló melatere-a wisire?” yalepó.

²⁷ Ai fo depa kale sokó duraalu, “Tale-ó, naao dere fota mo deretei, haąrapenékélé ą whaatere whiné bemó, ọla nokole ni fake tómó beleróló nokole ọla folope aqmó sorokóta deretei nukua ąapó,” yalepó.

²⁸ Tétepa, Yesuné kale sopaae tokó mótu duraalu, “Ti so-ó, yą betą mo doasi kisipa tiki tiróló beterapa, naao ępaae eraasepé dere ala mió i eratere ape,” yalepó. Ai fo deretamotóróti kale soné senaalemané kisi bete mo ti wisi ipakalepó.

Yesuné 4000 whirape ɔla melale fo

²⁹ Atéró Yesu ai hae kwia taaróló, Kaleli wẹi kẹla fókú seseke fu betero, du sorokó mole aɔpaae holóló beterepó.

³⁰ Atéró betere mó, hẹleke momaare so whíkélé, kele dilikire so whíkélé, tiki dore so whíkélé, kóló nomone so whíkélé, mo hẹle ɔla kaae mepaae so whíné beleóló ẹ daalemó mulaleta depa, atimané kisi beterape ama wisirótua yalepó.

³¹ Kale kóló nomóló betale so whirapetei fo yóo, hẹleke momaayóló betale whirapekélé wisi yóo, bukutiri doyóló betale whirapekélé mo wisi yóo, kele dilikiyóló betale whirapekélé kele wisiyóló kolóo, depa so whi feané sirayóló Israel so whíné Kótóné doi hale soro horotu betalepó.

³² Atéró, Yesuné ama yó matere whirape ẹ beterepaae ape yóló duraalu, “I so whi mo doa kolené sinitapó. Ti noatepae, atima ɔlakélé néni wote siri betepa be de sore kemeyaleteiné atima tu tuamó wotené sisiraae faqsoro, doton-aalo meipó,” yalepó.

³³ Ti fo depa, ama yó matere whirapené duraalu, “So whíkélé bitini, hẹle tuẹ tikimó betera, doai betó mole so whíné naaire ɔla momó mupa melaaloé?” yalepó.

³⁴ Ai fo depa Yesuné atimapaee woseturaalu, “Diané meteró bred o bularape tare?” depa atimané ẹpaae duraalu, “Wẹikeró o bularape yóo, ya belekaatikiki sawa tẹti yóo yóló betẹ i tare ape,” yalepó.

³⁵ Ti fo depa, ai betó mole so whi feapaae duraalu, “Ai hae tikimó betó muae,” yalepó.

³⁶ Téró, ama kale wëikeró o bularaperó yara-petamo taruraalu, Tale Kótópaae mo kée yóló, terekée daalu yóló ama yó matere wh̄rapepaae melatepa, atimanémo so wh̄imó ǵliralepó.

³⁷ Atéró, atima mo fea nóló s̄tēpa, buki muni feletei ama yó matere wh̄rapené betāpaae daseté kw̄eyóló 7 yorape deóló f̄aanóló mulalepó.

³⁸ Ai kale ǵla nale so wh̄ita, soraperó naale senaaletamo dos̄ani, wh̄rape maaté dos̄ayóló touróturaalu, 4000 wh̄rapepó.

³⁹ Atéró, Yesuné so wh̄i fea dotonóló nalo ǵ w̄ei nukupaae bit̄i holóló, Makatan be hulua felekemó ere hae kwiapaae bit̄i felepó.

16

*Yesupaae kelemei alakó kelaalopa erae yale fo
(Mak 8:11-13, Luk 12:54-56)*

¹ Téró, kale Farisi wh̄raperó Sadyusi wh̄rapetamo Yesu beterepaae wóló, ǵ k̄aae kolóló s̄u saairaalu i fo yalepó. “Kótóné ó hepen bemó mole ala kolóló, ita Talenétei eratapóló sira yaai dere kelemei alakó d̄amaletamo kelaaitapa, erótumié?” yalepó.

² Ai fo depa ama atimapaee duraalu, “Be kuluka s̄ako sonaa dere ala kolóló, dóta suka wisi yaalo ai ape dua dapó.

³ H̄ika be suka sokoteretamokélé s̄ako dilikiyóló sonaatepa, diaaǵ i fo dua dapó. Mió doasi hali waai dapó, dua dapó. S̄ané dere ala bete diaaǵ wisiyóló kolóló kisipa irutei, mió i alimó me ala yaairemó dere alarape dīané kolóló kisipa enénipó.

⁴ Diã mió i alimó, dowi ala du betere so whĩró nópũ nuku betere so whĩtamónetei Kótó mo beter-apóló kisipa muópóló, mo doa yaai dere kelemei alakó eratepa, kelenée yóló ketekę butu beteretei, kelemei ala me kae eraalomeipó. Jonapaae erale ala kaae betã eratepa, diaaą kelaalo ai ape,” yalepó. Atéró, ai whĩrape atima betó mupatei Yesu ą felepó.

*Farisi whĩraperó Sadyusi whĩrapetamoné yó mótu betere ala
(Mak 8:14-21)*

⁵ Atima nukutamo ai węi kęla tę fóló, kelalemó ama yó matere whĩrapené *bred* o sini, kęyó yóló weipakalepó.

⁶ Tétepa, Yesuné atimapaae duraalu, “Farisi whĩraperó Sadyusi whĩrapetamoné *bred* o tópuratere ąla yist-né diã doraąsórópa, mo hotowayóló kaae tawae,” yalepó.

⁷ Yesuné ai fo depa, atimasisitei fo kęlaaróló duraalu, “Ti ama ai dere fota, ąané *bred* o sóró anipa du dapó,” yalepó.

⁸ Atimasisi atéró kęlaarótu betepa, Yesuné kisipa yóló, atimapaae duraalu, “Diã tómó maaté kisipa tiró betere whĩrape-ó, diąsisitei noatepa fo kęlaaróló, *bred* o sóró anipó du bitu de?

⁹ Diaaą Yąlo yale alarape kolóló, wisiyóló kisipa muni airapó. Kale 5000 whĩrapemó aporó *bred* o bula terekeyóló melaleteti-a, diąné kisipa keteraleé? Kale buki muni fele *bred* o diaaą betapaae yóló, metéró yorape ąaanaleé?

¹⁰ Ó kale węikeró *bred* o bularape terekeyóló, 4000 whĩrapemó melatepa, nóló buki muni feletei

diaaɔ betapaae yóló, meteró yorape faanóló mulaleé?

¹¹ Yálo take yale fota, *bred* omó kisipa muóló iniyaleteti, diaaɔ wosóló kisipa munié? Ti ai yale fota, kale Farisi wh̄iraperó Sadyusi wh̄irapetamoné *yist*-né diɔ doraɔsóró, kisipa mutu yalepó.”

¹² Téró, atimané ai dere fo wosóló, ama yale fota, kale *bred* o tópuɔpóló bulatere ɔla *yist*-mó initei, Farisi wh̄iraperó Sadyusi wh̄irapetamoné yó matere foné dɔ atima doraɔsóró, hotowaró kaae tawae yóló irapóló kisipa salepó.

*Pitané Yesupaae yɔta mo Keriso ai ape yale fo
(Mak 8:27-30, Luk 9:18-21)*

¹³ Atéró, Yesu Filipainé tɛale be Sesaria Filipai doi mole hae kwiamó sókó fóló, ama yó matere wh̄irapepaae woseturaalu, “Mo so wh̄iné kale Wh̄iné Naalema-a, depó du bitu de?” yalepó.

¹⁴ Ai fo depa atimané apaae duraalu, “Mepaae so wh̄inéta, yɔ kale w̄ei tópuratere wh̄ikó Jon-pó du beterapó. Mepaae so wh̄inémo, ti Elaijapó du beterapó. Mepaae so wh̄inémo, Jeremaiapó du beterapó. Tétɛpa, mepaae so wh̄iné duraalu, Kótóné ama betɔ kóló wh̄ikó duyalepó, du beterapó,” yalepó.

¹⁵ Ti fo depa ama atimapaee woseturaalu, “Ti aita atimané mutere kisipapa, diaaɔ kisipané ɛ-a, depó du bitu de?” yalepó.

¹⁶ Ai fo depa Saimon Pitané duraalu, “Yɔta, mo hɔle betótóró tare Kótóné Naalema so wh̄i fea tɛtéróló kaae tanópóló, sóró betéró betere wh̄i Keriso ai ape,” yalepó.

17 Tétepa Yesuné Ɂpaae duraalu, “Jonané naalema Saimon-ó, yɁ beta Kótóné wisiró betereteiné mo haíné sinitu betere whi ai ape. Ti noatepae, naao ai yale fota, mo whiné yɁpaae yó menitei, ó hepen bemó betere yalo Ayané yó matepa dapó.

18 Térapa, yalo yɁpaae i dere ape. Yata Pitapó. I doasi kapo fake tómó be tɛtu dere kaae, yalo so whi doasi fake firaalo ai ape. Atéro tɛyóló betepa, sukutere alané bole fotokóné bóe daalotei, yalo tɛtu betere be fisikóló mo doraalomeipó.

19 Téyaalomeitei, ó hepen bemó tɛteróló kaae tare tuɁpaae faaire be tu tukiyaaire kirape yalo yɁ melaalo ai ape. DiaaɁ i haemó dowi ala deretei dokóló mulatepa, ti Kótóné hepen bemókélé dokóló muló beterapó. I haemó diaaɁ teraayóló haɁeamó mulatepa, ti Kótóné ó hepen bemókélé, teraayóló haɁeamó muló beterapó,” yalepó.

20 Téró, Yesuné ama yó matere whirapepaae dirii fo yóló mulótu duraalu, “Eta, Kótóné so whi fea tɛteróló kaae tanópóló sóró betero betere whi Kerisopó fo mepaae so whipaae momókó yaɁse,” yalepó.

*Yesu Kerisoné Ɂ sukɁalopóló yale fo
(Mak 8:31-9:1, Luk 9:22-27)*

21 Mo ai be demó kaae sóró, Yesuné ama yó matere whirapepaae duraalu, “E Jerusalem be huluamó fóló betepa, kale whi disiraperó mo so whimó Talepaae momaratere topo whirapénékélé, Moses-né yóló muló betere fo yó matere whirapénékélé epaae kae kae susupui ala eróló, Ɂ mo ti sukópóló daalopó. Atéro sukóló sore

be de kemetepa, ę momó kepaayóló betaalopó,” yalepó.

²² Ti fo depa, Pitané ą tų depaae dapesó fóló duraalu, “Tale-ó, mené yąpaae atei kaae ala mo yaalomeipó,” yalepó.

²³ Ai fo depa Yesuné Pitapaae duraalu, “Satan-ó, yą taae fae! Ę faai dere tų wisi naao ai dere alané sesé dapó. Naao ai dere alata, Kótóné kisipa mole ala mei, mo whinė kisipa mole ala ai dere ape,” yalepó.

²⁴ Téró Yesuné ama yó matere whırapepaae duraalu, “Whı me detamo ę sya waai kisipa mutepata, ti ama yaai kisipa mole ala taaróló, ą dóló oloraaire filipaa ni, amatei beleyóló wópóló yae.

²⁵ Ti noatepa meipó. Mepaae whı dené ama kisipané ą betere bete me ala yaqsórópóló, amatei hotowayóló kaae tapata, ti ai whinė ama betere bete aluyaalo ai ape. Téyaalotei, mepaae whı dené yalo erae dere ala sya fóló eróturaalu, ama betere bete me ęla meipóló ą sinitepata, ti atétere whinė ama betere bete aluni, mo ti betó tawaalopó.

²⁶ I haemó yó mole wisi wisi ęla fea whı betané amatórótípóló tawóló beterąlemó, ai whinė ama betere bete alutepa, ti me noa ęlatamo dupu yóló ama betere bete momó saaloé? Ama betere bete mo ti aluyaalo ai ape.

²⁷ Ti noatepae, kale Whinė Naalema ama Alimané ere au wisinaaletamo ama *ensel*-rapetamo wouraalu, so whı dokọ feané yale alarape sımótóróti dupu melaalopó.

²⁸ Yalo diąpaae mo i dere ape. Dią i betó mole whırape mepaae sukuni hąle betepatei, kale

Whiné Naalema ama tēteróló kaae tare alatamo wapa, kelaalo ai ape,” yalepó.

17

*Yesuné ama tiki kae daane wale fo
(Mak 9:2-13, Luk 9:28-36)*

¹ Naase apomiró be dē kemetepa, Yesuné atamo faairaalu, Pita, Jems-ró noma Jon-tamo atimanale mo doasi hasi fosópaae holalepó.

² Atéró holóló bituraalu, atimané kele tómótei Yesuné tiki mo kae daane wóló, ama kelepaakélé, sukané dē kaae yó felepó. Atéturaalu, ama deró betere kutikélé fea mo dē tekée felepó.

³ Atima atéró daae mupa, Moses-ró Elaijatamo sókó wóló Yesutamo fo du betepa kelalepó.

⁴ Atétu betepa, Pitané Yesupaae duraalu, “Tale-ó, dā fea imó betepa mo wisirapó. Naa kisi-panétamo furu be sore epaae tēyae depa, ti me ya betóo, me Ilaija betóo, me Moses betóo yaairetei, yālo tēnaalopó,” yalepó.

⁵ Ama ai fo hāle du betepatei, mo dēi sākóné atima husurāle dorowóló ai sako dolomó i fo depa atimané wosalepó. “I whīta, yālo mo doasi hosaa muóló yaala sókó fóló mole naalepó. Ama dere ala yālo kilitu, ę mo doasi hēkeserapó. Atérapa, diaaę ama dere fotóro mo wisiyóló wosae,” yalepó.

⁶ Ama ai dere fo woseturaalu, atima mo doasi winé sinitu, haemó deraapisa fóló muó molepó.

⁷ Atépa, Yesu ą wóló, atima tikimó olaayóló duraalu, “Dią wiyaęse, turukó holóló betó muae,” yalepó.

⁸ Ai fo depa atimané kelalemó, whi me daale kilini, Yesu betá ama wotoró daapa kelalepó.

⁹ Atéró, atima hasi fosómó dorowou bitu, Yesuné kale whirapepaae fo mulótu duraalu, “Kale Whiné Naalema mo ti dóló momó kepaayóló betaaire suka teópatei, i ala depa kelalepóló, mepaae so whipaae momókó yaqse,” yalepó.

¹⁰ Tétepa, ama yó matere whirapené apaae duraalu, “Ti Moses-né ere fo yó matere whirapené Elaijapi folosóró waalopó du betere-a, noa betené du bitu de?” yalepó.

¹¹ Ti fo depa, Yesuné atimapaee duraalu, “Ti aita mo dapó. Ilaija a wouta, take folosóró wisiyóló mole ɔla ɔla fea dopa, ama momó wisiróló mulaalo ape.

¹² Ai alata mo yaalotei, yalo diapaee i dere ape. Elaijata, ti mo walepó. Téyaletei, ita Elaijapóló kisipa muni, atimané apaae eraai kisipa mole ala fea mo erótua yalepó. Atéyale kaae, ai whirapené kale Whiné Naalemapaaekélé kae kae sekei alarape eraalo ai ape,” yalepó.

¹³ Ai fo depa, ama yó matere whirapené kale wei tópuratere whikó Jon-mó dapóló kisipa yalepó.

Yesuné dowi kepe tepeyóló betere naale wisirale fo

(Mak 9:14-29, Luk 9:37-42)

¹⁴⁻¹⁵ Atéró, atima so whi fea betó mole tuapaae sókó walemó, whi betá Yesu daalepaae wóló, a daalemó bukutiri tearó bitu duraalu, “Tale-ó, yalo naale topo doturaalu, hó naase kotokɔ yó sóró, si dolopaae ó wei dolopaae biliyó sua du betera, naao kolené sukuturaalu tao saaloé?

16 Naao yó matere wh̄irape beterepaae dapesó waletei, atimané wisiraairetei s̄unipó,” yalepó.

17 Ai fo depa, Yesuné tokó mótu duraalu, “Diā mió i alimó betó mole so wh̄ita, Kótópaae kisipa tiki tiróló betaaire t̄u wisi mupatei, kisipa tiréni, dow̄aae fóló kópaae ai fu betere ai ape. Diā t̄u wisi-paae f̄ópóló kisipa mutu, ę diātamo betale s̄umó h̄oné sukutapa, ai naale ę beterepaae dapesó ape,” yalepó.

18 Atéró, kale naale Yesu beterepaae dapesó wapa, Yesuné foné seremó, dowi kepe sókó felepó. Mo ai be d̄emótóróti kale naale topo doretei, mo ti wisiyalepó.

19 Téró, ama yó matere wh̄irape Yesu beterepaae wóló, atimasisi bitu ąpaae woseturaalu, “D̄ané ai kale dowi kepe dóló h̄okonalemó, sókó feniyaleteti, noa betené yalerópó,” yalepó.

20 Ti fo depa, ama atimapaae duraalu, “Diaaą kisipa tiki tiró betere ala tómó ereteiné ai yale ape. Ȳalo diāpaae mo i dere ape. Diaaą kisipa tiki tiró betere alata, sawatamo *mastard* ni ke kaae bulu, diaaą i ulupaae duraalu, ‘Hil̄iki fóló tumó daayae,’ depa ai ulu mo hil̄iki fóló daane faalo ai ape. Diaaą kisipa tikitamo mo ti tiró betepa, ti fea ala fea s̄umó enérápó,” yalepó.

22 Téró, ama yó matere wh̄irape atima Kaleli haemó tour̄ale wóló bitu, ama atimapaae duraalu, “Kale Wh̄iné Naalema d̄ópóló mené eleké deyóló, mepaae wh̄irapené naase tūapaae mulaalo ai ape.

23 Atéró atimané ą mo ti doló sukunaalotei, tamo be d̄emó maaté doumó muóló, sore be d̄ené ti ą momó kepaayaalo ai ape,” depa, ama yó matere wh̄irape atima dek̄ené sukutu betalepó.

Momatere be kaae tawaaire moni derale fo

²⁴ Atéró, nalo Yesuné ama yó matere wh̄rapetamo Kapeneam bemó sókó felemó, kale momatere bemó *takis moni* siré kotere wh̄rape Pita beterepaae wóló woseturaalu, “Diḡ yó matere wh̄iné momatere bemó *takis moni* mótua dépé meié?” yalepó.

²⁵ Ai fo depa, ama tokó mótu duraalu, “Épó. Mótua dapó,” yalepó. Atéró, Pita ʔ be tuḡpaae sókó holalemó, folosóro Yesunépi Pitapaae woseturaalu, “Saimon-ó, naao noa kisipa mute? Naao kisipané i haemó betó mole doasi topo wh̄rapené kae kae ḡla ḡlamó *moni* suatere alaró *takis moni* siré kotere alatamo, mo atimané naalerapepaaekélé ḡlae dua dépé, mo wh̄rapepaae maaté ḡlae yóló, sua de?” yalepó.

²⁶ Ti fo depa, Pitané ḡpaae tokó móturaalu, “Mepaae mo wh̄rapepaae maaté ḡlae yóló sua dapó,” depa, Yesuné duraalu, “Atétepa, ti doasi wh̄rapené naalerapepaae ḡlae yóló sinitu dapó.

²⁷ Tépatei, ḡmotamo atima dei tuḡ muaḡsórópa, ya naao kemei sóro wḡipaae derane fae. Atéró derḡlemó ya supa, ti ai folosóro sere yané kḡló ḡḡayóló kelenaaalemótamo, 4 *drakima moni* ke bupa kelaalo ai ape. Ai *moni* sóro fóló, ḡmo wusuróné *takis* mulae,” yalepó.

18

Kótóné tḡteróló kaae tare hepen be tuḡmó doasi doi mole wh̄i déé yale fo

(Mak 9:33-37, Luk 9:46-48)

¹ Atéyale sukamó, Yesuné ama yó matere whirape ă beterepaae wóló woseturaalu, “Hepen bemó Kótóné teteróló kaae tare aqmó whi fea betó moletei, mo doasi topo betere whi-a, de?” yalepó.

²⁻³ Ai fo depa, ama betă naale belekăamale dape sóró atima betó mole tuamó daaló bitu duraalu, “Yalo diăpaae mo i dere ape. Diă kisipa tiki feteyóló, etei naale ketei kaae bitinitepa, ti Kótóné teteróló kaae tare aqpaae mo sókó faalomeipó.

⁴ Térapa, mepaae so whi detamo amatei deróló i naale male kaae mo dua betepa, ti ó hepen bemó betere Kótóné teteróló kaae tare aqmó topo whi ai betere ape.

⁵ Mepaae whi dené etei kaae naale male yalo doimó, mo wisiyóló dape supa, ti ętei wisiyóló dape sirapó.

⁶ Téretei, mepaae whi denétamo mepaae doi muni, ępaae kisipa tiki tiróló betere belei sókó dei so whi dowi ala yópóló me ala eratepa, ti atétere whiné depamó mo doakale kane fake duwóló wei kęla tuăpaae taae faluăsóró mo wisi wuăpó.

⁷ Mepaae i haemó betó mole so whiné mepaae so whi dowi ala yóló dée nópóló, mepaae alarape mo eraalo ai ape. Atétere whi ătei mo dowi kwia saaireteimó, doasi wiyópóló yae! Ai alarape mo yaalotei, u kale whi dowi ala yóló, dée naaitere tų muaqsóró yae. Me whi ateró dowi ala yópóló, tę mulatere whi ti doakale dowi kwia saaireteimó wió yae!

⁸ Naao naase ó hóné yă dowi ala yópóló dée nalatepa, ti atétere naase ó hó tukóló taae falae. Ti noatepae, naao naase ó hó betă daayóló, mo ti betó

tawaaire be tuɔpaae sókó fupa wisirapó. Naao hó ó naase tamo daayóló beterãle tikimó, Talené mo ti dó tare si dolopaae taae deratepa mo dorapó.

⁹ Naao kelenétamo yɔ dowi ala yópóló dée nalatepa, ti atétere kele sokóló taae falae. Ti noatepae, betɔ keletamó bitu, mo ti betere be tuɔpaae sókó fupa wisirapó. Naao kele tamo daayóló betepa, mo ti dó tare dowi sipaae Talené yɔ taae deraɔsóró dapó.”

Fokó fole sipsip hupupaae dó faróló yale fo

¹⁰ “Yɔlo diɔpaae mo i dere ape. I betó mole naale momale mo doi muni belei sokótei betepa, diɔ teteirapepóló tɛteraɔse. Ti noatepae, atima kaae tare *ensel*-rape ó hepen bemó betere yɔlo Aya Kótóné kelepa koló tarapó.

¹² I dere fo wosóló, diaaɔ noa kisipa mute? Whi betɔné ama 100 *sipsip* hupurape whaanalemó, betɔ hupu alutepa, ama neté yaaloé? Kale 99 hupurape du sokoremó betó mupatei taaróló, kale betɔ aluyale hupu kekene faalo ai ape.

¹³ Yɔlo diɔpaae mo i dere ape. Kale whiné ai aluyale hupu keletepa, ti ɔ mo haíné sinóló betaalo ai ape. Ti noatepae, betó mole 99 *sipsip* hupurape kilitu haɪtu betepatei, kale aluyale *sip-sip* hupu keletepa, dere haíné mo teraae falapó.

¹⁴ Atére kaae, i kale doi muni belei sokótei so whi betɔkélé aluyaɔsóró, ó hepen bemó betere diaaɔ Ayané doasi kisipa mutu beterãpó,” yalepó.

Yɔpaae eratere dowi ala donorae yóló dere fo

¹⁵ “Naao noné yɔpaae me dowi ala eratepa, ti yɔ ɔ beterepaae fóló, diaamosisi betɔmó bitu no-ó, naao ɛpaae etei kaae dowi ala eralepóló

yó melae. Ama naao dere fotamo wosóló, ha-pale donoratepa, ti diaamo tuámó muale sekę kemeyóló, betámó wisiyóló ai betere ape.

¹⁶ Aténi, naao dere fotamo woseni hóróló dowęae fupa, ti kale ašemó yóló muló betere fo sya furaalu, fea ala fea mo yalepóló, kelale whı tamo ó sore dapesó fóló, dię fea bituraalu, teraayóló ai sekę wisirae.

¹⁷ Amatamo dięné dere fokélé wosenitepa, ti touró betere Keriso fake so whıné keletómó hakeamó yó melópóló yae. Atérale mókélé, Keriso so whıné dere ma fo woseni hóratepa, ti ę Keriso doi muni, hęle mo whı kaae ó *takis moni* sere whı kaae beterópóló yae.

¹⁸ Yalo diępaae mo i dere ape. Naao me whı hamopaae erale dowi ala, mo yalepóló ter-aayóló kemeréni hęle muó tapa, ti Kótóné ó hepen bemókélé dokóló ai muló betere ai ape. Naaotamo me whı hamomapaae erale dowi ala mo yalepóló teraatepa, ti Tale Kótóné ó hepen bemókélé, ter-aayóló muló beterapó.

¹⁹ Yalo diępaae i dere ape. Atétere kaae, diękó whı tamo mo betę kisipa muóló ó hepen bemó betere yalo Aya Talepaae momaturaalu, me ęlakó wosetepa, ti ai wosetere ęla ama mo melaalo ai ape.

²⁰ Ti noatepae, yalo doi hale sóró horaairaaalu, whı tamo ó sorekélé touróló betepa, ti atima tuámó ękélé beterapó,” yalepó.

Mené erale dowi kwia hęle kemeratere fo sale fo

²¹ Tétepa, Pita Yesu beterepaae wóló ępaae wose-turaalu, “Tale-ó, yalo noné ępaae erale dowi ala

håle kemeraalopóló meteró fapo enére? Weí keró fapomó maaté yóló supóló taaranére?” yalepó.

²² Ai fo depa, Yesuné ąpaae tokó mótu duraalu, “Yålo yąpaae mo i dere ape. Weíkeró félimó maaté deretei sunipa, deté fu beteró 77 félimó, ama dowi ala kemeraåle wópóló yae.

²³ Atéró kale ó hepen bemó betere Talené teteróló kaae tare aqmó mole alata, etei ala dere kaaepó. Betą doasi topo whiné ama *moni* kwia mulóló saletei, ama kutó diratere whirapené meteró saleró taleyaai ą beterepaae ape yalepó.

²⁴ Atéró, kaae sóró taletu betalemó, betą 10,000 *kold kapa* sekę dąle sóró, kwia mulóló sale whi kale doasi topo whi beterepaae dapesó walepó.

²⁵ Ai whiné ama kwia mulóló sale *moni* tokó melaairetei sumó tanipa, ama doasiné mepaae kutó diratere whipaae duraalu, ai whikélé, ama somakélé, naale senaalekélé, mené wae sóró dupu yópóló dotonóo, ama ąla ąlakélé mo fea me whiné dupu yópóló dotonóo, yae. Téró, ai *moniné* ti ama mole kwia kemeraairaalu, sóró ape yóló mulalepó.

²⁶ Ai ala yaaitepa, kale whi ą ama doasi daale felekemó bukutiri tearó bitu dua naamei fo yóló duraalu, ‘Yålo yą betemó kwia mulóló sale ąla ąla fea tokó melaalopa, sawa kaae tawae,’ du betalepó.

²⁷ Kale kutó diratere whiné fo depa, ama doasiné ą kelalemó, ą kólené sukuturaalu, kwia mole *moni* me ąla meipóló, kale whi ą håle fópóló dotonalepó.

28 Téyaleteti, ai kale whi ʔamo furaalu, ama 100 *denarias moni* kwia mulóló sale whi keʔe felepó. Ti ai whiʔa, atimaamo betʔa kutó ditere whipóló kisipa muni, ama depamó botokó sóró taru, mo deteraayóló duraalu, ‘Yʔalo 100 *denarias moni* yʔapaae kwia mulapa, mo miótitei, hapale tokó ʔlae’ yalepó.

29 Ai fo depa, kale whi ʔa bukutiri teʔane doropóló, mo dua naameiné ʔapaae duraalu, ‘Yʔalo tokó melaalopa, sawa kaae tawae,’ yalepó.

30 Téyaleteti, kale whiné kaae tawaalomeipóló, *dipula* be kaae tare whipaae duraalu, ‘Ama kale kwia sale *moni* tokó melatere sukamó ti ʔa sókó daalaasepólópa, hʔle beterópóló yae,’ depa, kale whi *dipula* beteralepó.

31 Atétepa, mepaae atima betʔa kutó ditere whirapené ai ala kolóló, atimakélé dei tué muóló sekétepa, atimané doasi topo whipaae i ala yalepóló ʔapaae yalepó.

32 Atéró ene wale fo wosóló, kale doasiné ai ala yale whipaae ape yóló, ʔapaae duraalu, ‘Yʔata mo dowi ala yó tare kutó diratere whi ai ape. Naa ʔapaae mo dua naamei fo depa, yʔalo yʔapaae doasi kwia moletei, me ʔla meipóló taaralepó.

33 Térapa, yʔalo yʔa kólené sukóló taalótu yale kaae, naaokélé diaamo betʔa kutó ditere no hamoma kóleturaalu, ai ala iniyólópó,’ yalepó.

34 Atéró, kale doasi topo whi ʔa fopaae buólo, u kale *dipula* be kaae tare whipaae duraalu, ‘Ama kwia mole *moni* momó tokó melópólópa, ʔa *dipula* beteróló, susupuróló fokosói ala deté fu betae,’ ” yalepó.

³⁵ Ai fo deté fóló kemetepa, Yesuné ama yó matere whirapepaae duraalu, “Naao no hamo-mané yapaae erale dowi ala me ɔlameipóló, mo hosaa turóné kemerénitepa, ti ó hepen bemó betere yało Ayané dią dokɔ feapaaekélé ai kaae alatóró eraalo ai ape,” yalepó.

19

Soró whıtamo dokoretei teketeremó yale fo

¹ Atéró, Yesuné ai forape yóló kemetepa, ai Kaleli hae taaróló Judia hae kwiamó fole Jordan wẹi tẹyóló uté fakeró felepó.

² Atéró fóló beteremó, so whı feané ą sya wou betepa, atimané kisi beterape wisirótua yalepó.

³ Atéró, mepaae Farisi whırape Yesu beterepaae wóló ą ɥasókó fuléró kaae kelaai woseturaalu, “Kale yóló muló betere foné betą whıné ama so sawa ɥasókó fole ala, ó mepaae kae kae doasi dowi ala depakélé tokɔ falatepa Kótóné fo mulepé munié?” yalepó.

⁴ Ti fo depa, Yesuné ama tokɔ mótu duraalu, “Aşemó yóló muló betere fo dosayóló diaaɔ kisipa munié? Take keké nale alimó so whı aleturaalu, whı kae aleyóo, so kae aleyóo erapó.

⁵ Atére betené betą whı ą so dokoturaalu, ama alimaró hamatamo taaróló, ama somatamo mo betą tikitóró daayóló betaalo ai ape,” yalepó.

⁶ “Atimaamo tamotei, Kótóné dekaaporóló mo betą tikitóró alée faló beteretei, mo whıné tekeyaqsóró yae,” yalepó.

⁷ Ai fo depa, kale Farisi whırapené ąpaae duraalu, “Ti ai fo epateimo, Moses-né yóló muló

betere foné duraalu, whi betané ama soma tokó falaai depata, ti so tokó falatere asę ai soné sóró fópóló, melae ere fomo, hęle noatepa yaleé?" yalepó.

⁸ Ai fo depa, Yesuné atimapaee tokó mótu duraalu, "Moses-né ai ere fota, diaaę dowęae fóló du betere alamó, so tokó falaai depa, hęle hoko tokó feni, asę sóró fópóló melae yóló ai ere ape. Ti atéro so tokó fatu betere alata, take keké nale alimó, Talené atei ala yae yóló inipó.

⁹ Yęlo diępaae mo i dere ape. Mepaae whiné ama soma me nópu nénipatei, hęle tokó faróló, ai whi ę me kae sotamo dokotepa, ti atétere whi ę dowi ala yóló mo ti folokoleratapó," yalepó.

¹⁰ Ti fo depa, ama yó matere whirapené ępaae duraalu, "So dokóló betere ala doasi hapólu ereteiné dę so dokoni hęle betepakélé, mo wisir-apoló kisipa mutapó," yalepó.

¹¹ Tétepa, Yesuné atimapaee duraalu, "Whi fea so dokoni, hęle betenénitei, atei ala yópóló Talené ama tukóló muló betere whiné betę mo sumó enérápó.

¹² Ti noatepae, take mepaae whirape hamané deyale sukamótei, nóluku fopei deyóo, mepaae whirape ti mo whinétei nóluku sokóo, mepaae whirape ti Kótóné ó hepen be tuęmó teteróló kaae tare aęmó mole ala eraairaalu, so dokotere ala taaróló, Talené kutó betę diróo dua dapó. Mepaae whirapené i dere fo sya fóló, yę naao wotoró bitu Talené ala mo sumó eranérápóló kisipa mutepata, ti téyópóló yae," yalepó.

Yesuró belekqatiki naale senaale tamó
(Mak 10:13-16, Luk 18:15-17)

¹³ Téró, so whi atimané naale senaale Yesuné naase mulóló momarópóló dapesó walepó. Téyaletéi, ama yó matere whirapené ai kale naale senaale dapesó wale so whi foné sóró seséyalepó.

¹⁴ Atétepa, Yesuné duraalu, “Mepaae so whitamó i naale senaale kaae betepa, ti Kótóné teteróló kaae tare hepen bemó mole alarape saalo ai ape. Térapa, ai naale senaale atima ẹ beterepaae wópólópa, sesé yaqse,” yalepó.

¹⁵ Atéró, ama atimané tikimó naase mulóló momayóló kemetepa, atima ai betere tiki taaróló felepó.

Yesuró betá kokopei néli whitamó
(Mak 10:17-31, Luk 18:18-30)

¹⁶ Téró, whi betá Yesu beterepaae wóló wose-turaalu, “Yó matere whi-ó, mo ti betó tare bete saairaalu, noa wisi alakó yaaloé?” yalepó.

¹⁷ Ti fo depa, Yesuné apaae duraalu, “Noa wisi alakó yaaloé? yóló, epaae wosetere-a, noatepa de? Ti wisi ala erótu betere Tale betá beterapa, ai ti betere bete saatepa, ti ama yae yóló muló betere fo betá wisiyóló sya fóló eró tawae,” yalepó.

¹⁸ Ai fo depa, kale whiné duraalu, “Noa ala maaté?” depa, Yesuné apaae tokó móturaalu, “Whi me ti dóló sukunaqse, so nópu naqse, ọla ọlémi saqse, me whi dilikóló só deraairaalu, kapala fo yaqse erapó.

¹⁹ Naao dere alaró dere fotamoné naao hae aya wisi doi muópóló hae aya aqmó naameyóló mo dua betae. Téturaalu, naaotei ya yaala sókó fu dere

kaae, naao be whi so whipaaekélé, atéro yaala sókó fu betae,” yalepó.

²⁰ Tétepa, kale kokopei whiné duraalu, “Ai yae yóló muló betere alarape betakókélé yalo tikini, betere dokó fea yalo sya fóló eró tarapa, me noa alakómo hasókó fóló yalo inire?” yalepó.

²¹ Ti fo depa, Yesuné apaae duraalu, “Naao kisipanétamo mo betá alakókélé hasókó feni, mo turó sya fóló eratere whi betaai kisipa mutepa, ti ya fóló, naao tare ɔla ɔlarape fea dotonóló *moni* sóró yoleale yóló betere whirapemó hɔle melae. Atétepa, ti naao saaire ɔla ɔla ó hepen bemó mo doasi horóló mupa, saalo ai ape. Atéro melólóta, ya ɛ sya ape,” yalepó.

²² Téró, kale kokopei whiné ai dere fo wosóló furaalu, a ɔla ɔla fea tare néli whi betereteiné, a fomoné sinité felepó.

²³ Téró, Yesuné ama yó matere whirapepaae duraalu, “Yalo diapaae mo i dere ape. Fea ɔla ɔla mole néli whi Kótóné teteróló kaae tare hepen be tuapaae sókó faairetei mo dirirapó.

²⁴ Yalo diapaae momó i dapa wosae. *Kamel* hupuné ketéli dolomó sókó fenéretei, ɔla ɔla fea tare néli whi Kótóné teteróló kaae tare hepen be tuapaae sókó faairetei mo doasi dirirapó,” yalepó.

²⁵ Tétepa, ama yó matere whirapené ai dere fo wosóló atima fomo depa, apaae woseturaalu, “Noa kaae whimo aluyaqsóro, tao saaloé?” yalepó.

²⁶ Ai fo depa, Yesu atima beterepaae fetée fóló duraalu, “Atei ala fea mo whiné enénitei, Kótóné ama betá fea ala fea mo sumó enérápó,” yalepó.

²⁷ Ti fo depa, Pitané ɔpaae duraalu, “Tale-ó, mióta ɗané tare ɔla ɔla fea taaróló, yɔ sya walapa, naao ɗapaae noa ɔlakó melaaloé?” yalepó.

²⁸ Ai fo depa, Yesuné atimapaee duraalu, “Yɔlo ɗiɔpaae mo i dere ape. Take i haeró sɔtamo ó ɔla ɔla fea momó kae kisi aleyóló mulatere sukamóta, kale Whɛné Naalema tɛtɛróló kaae tare doasi betere tikimó ama mo kae ere au wisi-naale yóló betepa, kelaalopó. Téró, ɗiɔ ɛ sya wale whɛrapekélé ai kale 12 doasi topo whɛ betere tikimó bituraalu, 12 Israel fakerape taleyaalo ai ape.

²⁹ Mepaae whɛ dené ama be ó noma ó nema ó hama alima ó ama naale senaale ó ama kutó ó hae tikikélé fea taaróló, yɔlo ala eraairaaalu fupa, ti ai taaróló wale ɔla ɔlamó Talené beleróló, 100 félimó melaalo ai ape. Téturaalu, ai tómó mo ti betó tare betekélé matepa saalo ai ape.

³⁰ Téyaalotei, mepaae mió mo doasi doi mole so whɛrape take nalo atima doi munire whɛ kaae betaalopó. Mió mepaae doasi doi muni, haɓe hoko sókó deyóló betere so whɛ, ti take nalo mo doasi doi mole topo whɛ kaae betaalo ai ape,” yalepó.

20

Kutó diróló dupu serepaae dó faróló yale fo

¹ “Ó hepen bemó Kótóné tɛtɛróló kaae tare alata, etei ala kaaepó. Betɔ hae tale mo hɛkati ama wain kutó dirópóló, whɛrape sóró beteraai ɗapóló felepó.

² Atéró, kale kutó talené mepaae whɛrape sóró atimapaee duraalu, ‘Betɔ be ɗémó ditere kutómó *denarias moni* betɔ melaalopa, yɔlo wain kutó

dirane faaloé?’ yóló wosalemó, téyaalopó depa, dini fópóló dotonalepó.

³ Atéró, hika 9 kilok sukakelemó, kale kutó tale a momó fóló kelalemó, mepaae whirape so whi fea touratere tikimó hãle daae mupa kelalepó.

⁴⁻⁵ Atépa, ama atimapaee duraalu, ‘Diaaꝓ ditere kutó sutóróti diákélé yãlo dupu yaalopa, yãlo *wain* kutó dirane fae,’ depa, atima felepó. Atéró, 12 kilok sukakelemókélé, mepaae whirape hãle daae mupa kale dere fo kaae yóló dotonóo, kuluka 3 *kilok*-mókélé, atéró dotonóo yalepó.

⁶ Mo kuluka 5 *kilok*-mó a momó fóló kelalemó, kale dere kaae mepaae whirape hãle daae mupa kolóló, duraalu, ‘Diã imó hãle noatepa daae mulu de?’ yalepó.

⁷ Ai fo depa, atimané duraalu, ‘Me whinë dã ama kutó dirópóló sinitepa hãle i daae mole ape,’ depa, kale whinë duraalu, ‘Diákélé, yãlo kutó dirane fae,’ yalepó.

⁸ Atéró, be diki deretamo kale kutó talené ama kutó diratere whirape kaae tare whipaae duraalu, ‘Ai kutó diratere whirapepaae ape yóló, atimané dupu mótu, nalo ki dini wale whirapemó kaae sóró melaté fóló, folosóro wale whirapepaae kemerãle fae,’ yalepó.

⁹ Téró, kuluka 5 *kilok*-mó kaae sóró kutó diyale whirapekélé fea *denarias moni* betãtóró matepa sua yalepó.

¹⁰ Atérótóró maté fóló kemetepa, kale folosóro hikati kutó dini fele whirape atimané *moni* horóló melaalo nisi yalemó, kale nalo wale whi melale *denarias monitóró* atima fea betã betã yóló matepa, sua yalepó.

¹¹ Atéró *moni* sóró kemetepa, kale kutó taletamo dei tué muturaalu, *monimó* dokó dokó dere ala kaae sóró du betalepó.

¹² Atima mo h̄kati kaae sóró kutó dirale wh̄rapené kale kutó talepaae duraalu, ‘D̄ta, doasi suka suputamokélé, mo depe tukó wei kutó ditu betalepó. Téyalet̄ei, kuluka mo bet̄a sukakelemó kutó dirane wale wh̄rapekélé, d̄a melale s̄tóróti ai melale ape,’ yóló, kale kutó taletamo fo tokótamo du betalepó.

¹³ Tétepa, ama atimakó wh̄i bet̄apaae duraalu, ‘No-ó, ȳalo naao *moni* tukóló menéni, mo donotóróti i matere ape. Take h̄kati d̄amo fo dokoturaalu, ȳapaae *denarias moni* bet̄atóró melaalopó fo ȳapaae inié?

¹⁴ Tér̄apa, mió naao *moni* sóró fae. Nalo ȳalo kutó dirane wale wh̄rapekélé, dīa melale kaaetóró, atimakélé melaai kisipa mutapó.

¹⁵ Ȳalo *moniné* me ala enépa, ti ȳalo mo s̄umó enér̄apó. Ȳalo hamokoturaalu me wh̄ipaae eratere alamó naao ̄tamo noatepa dei kisipa mutu de?’ yalepó.

¹⁶ Ai ala du dere kaae, nalo wale wh̄i folosóró f̄oo, folosóró fele wh̄i ti nalo w̄oo yaalo ai ape,” yalepó.

Yesuné ̄ suk̄alopóló sore dakoróló momó yale fo

(Mak 10:32-34, Luk 18:31-33)

¹⁷⁻¹⁸ Téró, Yesu ̄ Jerusalem be huluapaae ho-laairaalu, ama yó matepa wosetere 12 wh̄rape atimasisi fu bitu t̄u d̄epaae dapesó fóló, atimapaee duraalu, “Mióta d̄a Jerusalem be huluapaae holaai

i fole ape. Téteretei, kale whiné Naalema mepaae whiné eleké deyóló, so whimó Talepaae momaraterere whiraperó Moses-né asere fo yó matere whirapetamoné naase tuámó mulale faalopó. Ai whirapenémó atamo fo tokótamo yóló, ą só deróló, mo ti sinópóló, daairaalu fo dokaalopó.

¹⁹ Atéró, ai whirapenémó ti Juda mei, kaae fak-ené naase tuapaae mulatepa, atimané ą faleyóló doka doka yóo, fokosói ala yóló susupuróo, fili-paa ni tómó oleróló dóo yaalo ai ape. Atéró mo ti sukçalotei, sore be demó ti Talené ą momó kepaaróló beteraalo ai ape,” yalepó.

Jems-ró Jon-tamomó hamané Yesupaae woserale fo

(Mak 10:35-45)

²⁰ Téró, kale Sebediné naalema tamo hamané Yesu beterepaae dapesó walepó. Atéró, wóló kale so ą bukutiri tẹane doropóló bitu duraalu, “Yalo i eraasepé yóló yapaae wosetere ala wisinaalekó naao eraaloé?” yóló wosalepó.

²¹ Tétepa, ama apaae duraalu, “Yalo yamó noa alakó erópóló kisipa mute?” depa, kale soné duraalu, “Naao tẹteróló kaae tare be tuámó, yalo i naale tamokó me naale naao turu naase demó beteróo, me naale naao fẹ naase demó beteróo, yaasepóló dapó” yalepó.

²² Ai fo depa, Yesuné kale whi tamopaae duraalu, “Diaamoné epaae ai wosetere fo beteta, diaamo kisipa inipó. Dowi ala kwia tokóló aluraairaalu, susupu sóró sinaaire ala, diaamonékélé sumó senére?” depa, atimaamoné duraalu, “Damonékélé sumó senérapó,” yalepó.

²³ Ai fo depa, Yesuné atimaamopaae duraalu, “Yalo naaire wutimó belere wẹi diaamonékélé sumó naalotei, turu naase ó fẹ naase demó betaaire alata, ti yalo tẹteróló kaae tanipó. Ai alata, yalo Ayané ama tẹteróló kaae taru, aimó betaaire whị tamokélé, ama mo taketitei tukóló beteró beterapó,” yalepó.

²⁴ Tétepa, kale mepaae yó matepa wosetere naase tamo whịrapené ai dere fo woseturaalu, u kale whịró nomatamopaae fopaae yóló dei tuẹ mualepó.

²⁵ Atétepa, Yesuné atimapaae tourale ape yóló duraalu, “Juda mei, kaae fake tẹteróló kaae tare topo whịrapené mo so whị tẹteróló kaae tawóo, atimané sóró beteró betere whịrapenékélé mo so whị tẹteróló kaae taru, i ala erae du beteretei diaaq ai kisipare ape.

²⁶ Atétere kaae, diạ tuamókélé ai ala momókó yaqse. Aténi, diạ tuamótamo doasi topo whị betaai kisipa mutepa, ti so whị feané kutó diratere whị beteropóló yae.

²⁷ Whị me de doasi doi mole whị betaai kisipa mutepa, ti diạné wae sóró kutó diratere whị kaae betae.

²⁸ Kale Whịné Naalema waleteita, ama kutó dirópóló mepaae whịrape sóró beteraai wéni, mo whịné kutóte i ama diróo, so whịné betere bete aluyaqsóró, ama betere bete hale melóló, dupuróló tao sóo yaairaalu, walepó,” yalepó.

*Yesuné keke dowi whị tamo wisirale fo
(Mak 10:46-52, Luk 18:35-43)*

²⁹ Atéró, Yesu ɔ ama yó matere wh̄irapetamo ai Jeriko be hulua taaróló fu betalemó, so wh̄i mo feané atima sya wou betalepó.

³⁰ Atétepa, kale kele dilikire wh̄i tamo tɔ demó beteremó, Yesu fu beterapó dere fo wosóló, fo fakeyóló duraalu, “Depit-né Naalema Tale doa wh̄i-ó, dɔmo kɔlené sukuturaalu, tao sae,” yalepó.

³¹ Ai fo depa, so wh̄i feané kale wh̄itamopaae taalae yóló foné supatei, woseni nisyóló, mo ti fo fakeyóló duraalu, “Depit-né Naalema doa Tale-ó, dɔmo kɔlené sukuturaalu tao sae,” yalepó.

³² Atétepa, Yesu ɔ aimó kejyóló daalu, kale wh̄i tamopaae ape yóló, atimaamopaae woseturaalu, “Yɔlo diaamopaae noa alakó erópóló de?” yalepó.

³³ Ai fo depa, atimaamoné duraalu, “Tale-ó, naao dɔmoné kele wisiraasepóló dapó,” yalepó.

³⁴ Tétepa, Yesuné mo kɔlené sukuturaalu, atimaamoné kelemó olaa yalepó. Atéró olaa yale-tamotóro atimaamoné kele wisitepa, Yesu sya felepó.

21

Yesu doasi topo wh̄i aqyóló Jerusalem be huluapaae sókó fele fo

(Mak 11:1-11, Luk 19:28-40, Jon 12:12-19)

¹⁻² Atéró, atima Jerusalem be huluapaae felekemó sókó faai, kale *Olip* du sorokó molemó tɛne Betpas bemó sókó felepó. Aimó Yesuné ama yó matere wh̄itamo dotonaai duraalu, “Diaamo u be huluapaae fóló kelenalemó, betɔ *donki* hupu ama maletamo halikané duló betaalo ai

ape. Téyaalopa, ai hupu ama maletamo wusuró ẹ beterepaae taayóló sóró ape.

³ Whị menétamo diaamopaae, ai hupu neyaai taayóló só fute? depa, i fo yae. “Talené ama kutó doasi moletei, diyóló kemetepa, momó sóró waai, kapala asiri serale fae yale tikimó sóró fulapó, yae,” yalepó.

⁴ Até yaleteita, take Kótóné ama kóló whịné yóló muló betere fo motóró dokonóturaalu yalepó. Ai fo i ape.

⁵ “Jerusalem be hulua so whị-ó, diaaọ doasi topo whị ai walapa, kelae.

Àta fopaae buni, mo naamei whị teó utụ *donki* hupuné sisó tómó betóló ai walapa, kelere?” erapó.

⁶ Atéró, Yesuné ama yó matere whịtamo fóló, atimaamopaae yae yale alatóró yalepó.

⁷ Téró, kale whị tamoné *donki* hupu ama maletamo wusuró dapesó wóló, atima feané kuti sokóló, ai hupuné sisó tómó whamenóló, ai tómó Yesu beteralepó.

⁸ Atéró, so whị feané kutirape sokóló tị tómó whamenaté fóo, mepaae so whịné ti ni teteirape tukóló whamenaté fóo du betalepó.

⁹ Atétepa, mepaae so whị ti ọtamo folosóró fóo, mepaae so whị nalo wóo du bitu, fo fakeyóló ọ dukiróturaalu,

“Hosana, Depit-né Naalema doa whị-ó, ọ tao sae.”

“Talené doimó wale whị wisinaale Kótóné wisirópóló yae.”

“Mo ó taoró betere Tale Kótóné doi hale sóró hōrae,” deté fu betalepó.

¹⁰ Atéró, Yesu ʔ Jerusalema be huluapaae sókó felemó, so whi feané fo tiki whaatamo ʔ busuró wou betepa, ai be huluamó betó mole so whiné woseturaalu, “Ai wale whi-a de yaleé?” yalepó.

¹¹ Ti fo depa, ʔ busuró wale so whi feané atimapaee duraalu, “ʔta, Kaleli haemó tene Nasaret be hulua whikó Kótóné fo eratere koló whi Yesupó,” yalepó.

Yesuné momatere be dolomó hokó farale fo

¹² Atéró, Yesu ʔ momatere be dolopaae sókó holalemó, ai be dolomó whirape ʔla ʔla dotonóló duputamó yóló su betepa, atima hokóló taae faralepó. Téró, kae kae be hulua whi atimané kae kae *moni* duputamó du betere whirape bitua dere ni fakerapekélé, kale ba hokósere dotonóló dupu du betere whirape bitua dere ʔloi ni fakerapekélé fea fesekeyó mepaae whirape dóló hokó faróló, fetée deralepó.

¹³ Atéró, ama atimapaee duraalu, “I fo aseýóló muló beterapó. Yalo i beta moma betá yaairaalu tēnapó. Tépatēi, diaaʔ ai dere alané ʔlémi nokole whirape betere be aʔrótu beterapó,” yalepó.

¹⁴ Téró, mepaae kele dilikire whiraperó hó mo-maare whirapetamo, ai momatere be tuapaae wua depa, Yesuné atima wisirótu betalepó.

¹⁵ Téyaletei, ama ai dere ala wisinaale kolóo, ai momatere be tuamó betó mole naale senaalené fo fakeýóló, “Hosana, Depit-né Naalema-ó,” yóló du betere fo kale mo so whimó Talepaae momaratere topo whiraperó Moses-né asere fo yó matere whirapetamoné wosóo, yóló, atima dei tué muturaalu fopaae bualepó.

16 Tétepa, atimané Ɂpaae woseturaalu, “I naale senaalené du betere fo-a, naao wosere?” depa, Yesuné tokó mótu duraalu, “Épó. Kale aseyóló muló betere fo diaaɁ dosɁayóló kisipa muni airapó. Ketei naale senaaleró Ɂenemó teó belere naale senaaletamoné Kótóné doi hale sóró horópólópó yóló, Talenétei tukóló muló beterapó,” yalepó.

17 Atéró, atima ai be huluamó betó mupa taaróló, Ɂ u Betani be huluapaae fóló, diki betɁ fiyalepó.

*Yesuné nose sélirale fo
(Mak 11:12-14, 11:20-24)*

18 Atéró, Ɂ mo hɁkati u kale be huluapaae momó fesaae yóló fu betalemó, Ɂmó Ɂ mo wotené sinalepó.

19 Atépatei, Ɂ fu betalemó, Ɂmó ni nose daapa, nose daale felekepaae fóló kelalemó, dukélé woleni, hale sókumaaté epa kelalepó. Atépa, ai nipaae duraalu, “Du momó kaae woleyaalo mei ai ape,” yalepó. Ai fo yaletamotóró kale ni mo ti séliyó deyalépó.

20 Atéró ama yó matere whɁrapené ai kale ni sélitere ala kolóló siraturaalu, i ni hapale tétitei séliyale-a, neyóló yalerópóló, atimané Ɂpaae wosalepó.

21 Ai fo depa, Yesuné atimapaae duraalu, “YɁlo diɁpaae mo i dere ape. DiaaɁ kisipa tiki tamo muni, mo ti tiró bitutamo, yɁlo nipaae yale kaae, diaaɁkélé ai ulupaae yɁ daale tiki taaróló, a wɁi kɁla tómó daane derepae depa, mo téyaalo ai ape.

²² Diaaḡ kisipa tikitamo Talepaae mo ti tiró bitu, moma duraalu, noa ḡlakó wosetepa, ti diaaḡ ai wosetere ḡla mo saalopó,” yalepó.

*Yesupaae ya né sóró beteralee yóló wosale fo
(Mak 11:27-33, Luk 20:1-8)*

²³ Atéró, Yesu ḡ momatere be tipiné bopéró daaló beterepaae fóló, yó mótu betepa, mo so whimó Talepaae momaratere whiraperó mepaae whi disirapetamo wóló ḡpaae woseturaalu, “Naao ai alarape du beterópóló, ya né sóró beteralee?” yalepó.

²⁴ Ti fo depa, Yesuné atimapaae tokó mótu duraalu, “Yḡlokélé diḡpaae betḡ wosetere fo yaalopó. Yḡlo wosetere fotamo diaaḡ ḡpaae tokó matepa, ti ḡpaae ya né sóró beteratepa de? yóló wosale fokélé yḡlo diḡpaae tokó melaalo ai ape.

²⁵ Take Jon-né so whi wei tópurale ala momó kaayóló waleé? Ó hepen bemó betere Talené yae depa yalepé, ḡle mo whiné yae depa, yaleé?” yalepó. Ai fo depa, atimasisitei fo ḡlaaróló duraalu, “ḡanétamo ó hepen bemó Talené yae depa yalepó enalemó, ti ḡapaae diaaḡ ama dere fo wosóló, ḡpaae kisipa tiki tiréni dere ala noatepa yale? fo yaalopó.

²⁶ Ti mo whiné yae depa yalepó fo uḡtei, Jon ḡ Kótóné ama fo eratere ḡló whípóló so whi mo feané kisipareteiné, atima ḡ ḡaḡsóró wirapó,” yalepó.

²⁷ Atétepa, atimané Yesupaae duraalu, “ḡ kisi-panipó,” yalepó. Ti fo depa, ama atimapaae duraalu, “Mené ḡpaae i alarape yae depa ḡpóló, yḡlokélé diḡpaae yó melaalomeipó,” yalepó.

Betɔ whinə naale tamopaae dó farólo yale fo

²⁸⁻²⁹ Atéró atimapaae duraalu, “I dere fo wosóló, diaaɔ noa kisipa muaaloé? Whị betɔné ama naale tamó beterepó. Tépa, kale whị ɔ ama me naale beterepaae fóló duraalu, “Ti naale-ó, yɔ yɔlo *wain* kutó dirane faasepólópó,’ yalepó. Téyaleteti, kale naalené alimapaae naao kutó dirane fole ɔ hórápó yaleteti, nalomo ama kisipa feteyóló wisirapóló dirane felepó.

³⁰ Tétepa, kale whị ama me naale beterepaae fóló, me naalepaae yale fo kaaetóro yalemó, ai naalené duraalu, ‘Aya-ó, wisirapó téyaalópó,’ yalepó. Téyaleteti ɔ feni, hýyalepó.

³¹ I kale naale tamokó mé naalené ama alimané kisipa mole ala eraleé?” depa, atimané tokó mótu duraalu, “Folosóro yale naalenépó,” yalepó. Tétepa, Yesuné atimapaae duraalu, “Yɔlo diɔpaae mo i dere ape. Kale *takis moni* siré kotere whiraperó nópu nokole sorapetamo Tale Kótóné teteróló kaae tare be tuɔpaae sókó furaalu, folosóro atimapi faalo ai ape.

³² Ti noatepae, kale wẹi tópuratere whíkó Jon waleteti, mo donoi alamaaté yó melaai waleteti, diɔné ama dere fo wosóló, kisipa tirénipó. Téyaleteti, *takis moni* siré kotere whiraperó nópu nokole sorapetamoné ti ama dere fo wosóló, mo dapóló kisipa tiralepó. Atéró, atimané du betere alakélé diaaɔ kolólóte, mo dapóló diɔné dowi ala taaróló, kisipa feteyóló, tirénipó,” yalepó.

Wain képi kutópaae dó farólo yale fo
(*Mak 12:1-12, Luk 20:9-19*)

³³ Atéró, Yesuné duraalu, “Fo sale fo me kae i dapa wosae. Betà whiné ama haemó *wain* kutó diyóló, tipiné bolaayóló atimané *wain* képi du dówóló wēi tepeyaairaaalu, kutu diri dukiyóo, kale kutópaae ɔlémi whi wale kelaai kaae tawóló betaaire be fɔlo mo sikipaae horóló tɛyóo yalepó. Atéró kale whi ʔ mepaae uké faairaaalu, mepaae kutó diratere whirapepaae ama kutó kaae tawae yóló, atima sóró beteróló ʔ felepó.

³⁴ Atéró, kale *wain* du teketerere ali wapa, ama mepaae kutó diratere whirape u kale kutó kaae tare whirape beterepaae ɔlumétepa sóró muló betere ɔlakó senaale fae yóló, dotonalepó.

³⁵ Téyalemó, ai kale kutó kaae tare whirapené u kutó diratere whirape me whi hɛle fokosói ala yóló susupuróo, me whi mo ti dóló sukunóo, whi me kapo duné siriyóló dóo, yalepó.

³⁶ Até itikimó, momómo kale whiné ama mepaae kutó diratere whirape dotonalemó, ai whirapekélé take folosóró dotɛyale whirapepaae erale ala kaaetóró ipakalepó.

³⁷ Atéró, nalo mo ti kemeróturaalu, kale whiné ama naale so whiné mo wisiyóló dape saalopóló kisipa muóló, dotonalepó.

³⁸ Téyaletei, kale kutó kaae tare whirapené kale whiné naalema wale kolóló, atimasisi fo kɛlaaróló duraalu, ‘Ai naalenéta, ama alima sinitepa, ɔla ɔla fea ama saai du beterapa, ai ɔla ɔla fea dɛné saai ʔkélé daalopa, siépe,’ yalepó.

³⁹ Atéró, atimané kale naale ai kutó alépaae tao sóró taae deróló mo ti dalepó.

⁴⁰ Atépa, ai kale *wain* kutó tale wouraalu ai kutó kaae tare whirapepaae noa alakó eraaloé?”

yalepó.

⁴¹ Ti fo depa, atimané ɔpaae tokó mótu duraalu, “Mo sonaalei dowi ala du betere wh̄rape atima mo ti sinópóló ama daalo ai ape. Atéró, ama kale *wain* du ɔlumétepa sóró wisiyóló bukóló atima sóo, kale kutó tale melóo, yópóló mepaae wh̄rapepaae kaae tawae yaalopó,” yalepó.

⁴² Ai fo depa, Yesuné atimapaee duraalu, “Kótóné ašemó yóló muló betere fo diaaɔ dosɔayóló kisipaní airapó.

‘Kale doakale kane fake be tɛtere wh̄rapené dopa taae farale kapotei, be hulua deyaaire doasi eleké alée felepó.

Ai kelaalo kokɔi ala, Talenétei eró betepa ɔané kilituraalu, sira du beterapó,’ erapó.

⁴³ Tɛrapa, yało ɔɔpaae i dere ape. Kótóné ama tɛteróló kaae tare ala wisi ɔɔ tuámó moletei, ama tokó sóró du wisinaale woleraaire so wh̄paae melaalo ai ape.

⁴⁴ Wh̄i me de ai kane fake tómó dé nukupa, ti ai wh̄iné ama diri derakó faalotei, wh̄i me detamo ai kane fake dorowouraalu tɛiyaratepa, ai wh̄i mo ti derakó fóló muaalo ai ape,” yalepó.

⁴⁵ Atéró, mo so wh̄imó Talepaae momaratere topo wh̄raperó Farisi wh̄rapetamoné ai yale fo sale forape woseturaalu, Yesuné ai yale fota, atimapaetóró yalepóló kisipa mualepó

⁴⁶ Atétepa, atimané ɔ daaire tɔ kikitú betaleteti, so wh̄i feané kisipané ɔta h̄ale mo wh̄i mei, Kótóné ama fo eratere kóló wh̄ipóló kisipareteiné, atima ɔaɔsóró witepa taaralepó.

22

So dokotere be demó ọla deyóló nokolepaae dó faróló yale fo

(Luk 14:16-24)

¹⁻² Atéró, Yesuné atimapaae fo sale me kae yóló duraalu, “Kótóné ó hepen bemó tẹteróló kaae tare aqómó mole alata, betà doasi topo whíné ama naalemané so dokotere be demó ọla deraairaalu, donoróló mulatere kaaepó.

³ Kale whíné atéró detere ọla naai ape yóló ali male so whì dape sene fae yóló, ama kutó diratere whìrape dotonaletèi, atima hỳyóló waalomeipó yalepó.

⁴ Tétepa, ama mepaae kutó diratere whìrapemo dotonótu duraalu, ‘I detere ọla naai ape yóló ali male so whìpaae i fo yae. Yàlo ọlata taleyóló mulóló, *bulmakau* hupuró mepaae seraai huputamó dóló turukiyóló mulóo, mepaae ọla ọlakélé fea mo sùmó taleyóló mulóo erapa, yàlo naalené so dokotere be demó detere ọla naai ape yae,’ yalepó.

⁵ Téyaletèi, atima ai dere fo woseni nìsiyóló, dapo dapo yóló, me whì ama kutópaae fóo, me whì ti ama yaai tué mole alapaae fóo, yalepó.

⁶ Mepaae feni hàle betere whìrapené ti ama kutó diratere whìrape fokosoi ala yóo, mepaae mo ti dóló sukunóo yalepó.

⁷ Atétepa, kale doasi topo whì ẹ fopaae buóló ama diki tare whìrape u kale whìrape dale whìrape dóló kemeróo, atimané doasi be huluakélé si biliyóló, torokó fàle fae depa atima fóló, si biliyóo yalepó.

8-9 Téro, ama kutó diratere whirapepaae duraalu, 'Kale so dokoteremó detere ɔla sumó taleyóló muló betepatei, ai ɔla naai ape yale whirape atima i detere ɔla naaire mo sunipa taaróló, diɔ fóló, doasi bepaae fole tɔ demó ó sawatamo tumó mepaae so whikó keletepa, ti i detere ɔla naai faalopóló dape siré kwɛae,' yalepó.

10 Atétepa, ama kutó diratere whirape doasi be huluapaae fóló, tɔtu so whi keketé kwɛyóló, wisi so whiró dowi so whitamó hoko dape siré kwɛyóló, tourale tikimó, be mo ti faae felepó.

11 Téyaletei, kale doasi topo whi ai ɔla naai wóló betó mole so whi kuapaae fóló kelalemó, whi betɔ kale so dokotere be demó ɔla naairaalu, derótua dere kuti deró bitinipa kelalepó.

12 Atépa, kale doasi topo whiné ɔpaae wosetu-raalu, 'No-ó, yɔ so dokotere be demó detere ɔla naai derótua dere kuti derénire noatepa yaleé?' yóló foné salemó, kale whi haleturaalu, fokélé tekeni, hokomó sókó fi beterepó.

13 Tétepa, kale doasi topo whiné ama kutó diratere whipaae duraalu, 'Ai whi belamó diliki dolomó wole du bitu ama serekenétei, ɔ turukóló nuku beterópólópa, hó naase dokóló taae derae,' yalepó.

14 Ti noatepae, so whi mo turó ape yaletei, tóróti sokósu yale so whimaaté wóló beterapó," yalepó.

*Sisapaae takis moni melae yale fo
(Mak 12:13-17, Luk 20:20-26)*

15 Téro, kale Farisi whirape fóló, Yesuné ama dere fomó ɔ só deraai dapóló, fo dokóló mulalepó.

¹⁶ Atéró, atimané yó matere wh̄raperó Herotné fo eratere wh̄rapetamo Yesu beterepaae dotonóló, atimané Ɂpaae duraalu, “Yó matere wh̄-ó, ya betɁ mo fomaaté yó mótu bituraalu, Kótóné ama kisipa mole ala ó yóló muló betere fo mo sya fóló erótu beteretei, Ɂané kisiparapó. Ti noatepae, naao fo yó móturaalu doasi doi mole so wh̄ kolóló ya wini, doasi doi mole so wh̄paaekélé, doi muni belei sókó deóló betere so wh̄paaekélé, mo betɁ kaae alatóro erótu beterapó.

¹⁷ Sisapaae *takis moni* matere ala wisirépé, dore? Ti naao noa kisipa mute?” yalepó.

¹⁸ Ai fo yaletei, atima dowi kisipa muturaalu, Yesuné Ɂ só deraai tɁ kikitú betere ala kolóló, atimapaee duraalu, “Dorutei tó tikiné h̄le sik̄li du betere wh̄rape-ó, noatepa diaaɁ Ɂ só deraai tɁ kikitú bitu de?

¹⁹⁻²⁰ Térapa Ɂané *takis* melótua dere *moni* yało kelaalopa sóro ape,” yalepó. Tétepa, atimané Ɂ beterepaae betɁ *denarias moni* sóro wapa, ama atimapaee woseturaalu, “I asoró i mole doitamo-a, né?” yalepó.

²¹ Ai fo depa, atimané Ɂpaae tokó mótu duraalu, “Aita Sisanépó,” yalepó. Tétepa, ama atimapaee duraalu, “Sisané Ɂlapa ti Sisapaaetóro melae. Kótóné Ɂlapa, ti Kótópaaetóro melae,” yalepó.

²² Yesuné atéró dere fo woseturaalu, “Haió!” yóló sirayóló, atima Ɂ taaróló felepó.

Kepaayóló betere wh̄rape so dokotimipóló yale fo
(Mak 12:18-27, Luk 20:27-40)

23 Atéyale be dɛtamotóróti mepaae Sadyusi whĩrape Yesupaae betɔ fo wosaai dapóló walepó. Ti ai Sadyusi whĩrape atima kisipanéta, sukále so whĩ momó kae kepaayaalo meipó dua dapó.

24 Atétere whĩrapené Yesupaae woseturaalu, “Yó matere whĩ-ó, Moses-né dapaae etei fo yóló muló beterapó. ‘Whĩ betɔ naale senaale deni, hɔle beteró sukutepa, ti so wulia nomané dokóló naalekó detepa, ti noma betale sirimó, ai naale beterópólópó,’ erapó.

25 Téró, wɛikéró nomarape dɛtamo betalepó. Téru, topo whĩ ɔ betɔ so dokaleteti, naale senaale dini, hɔle beteró kale whĩ sinitepa, kale so wulia ama noma me whĩnémo dokalepó.

26 Téyaletei, ai kale whĩkélé naale senaale dini, noma yale kaaetóró hɔle sukálepó. Atétepa, kale so wulia me whĩnémo dokalemó, ai whĩnékélé naale senaale dini, hɔle sukálepó. Mepaae douró nomarapekélé atérótóró sisiraafe felepó.

27 Nalo mo kemerótu, kale sokélé sinalepó.

28 Téyalepa, mió kale sinale whĩrape kepaayóló betaaire sukamó, kale wɛikéró nomarapekó mé whĩné ai kale so dokaaloé? Ti noatepae, aita nomarape dokɔ feané dokoté wale sopó,” yalepó.

29 Ti fo depa, Yesuné duraalu, “Diaaɔ ai mutu betere kisipata, kale asémó yóló muló betere foró Kótóné doasi bole fotokɔtamo wisiyóló kisipani, hɔsókó furaalu du beterapó.

30 Kale sinale whĩrape momó kepaayóló betaaire sukamó whĩkélé so dokóo, sokélé whĩtamo fóo ini, ó hepen bémó betere *ensel*-rape kaafe betaalo ai ape.

31-32 Kale sinale whĩrape atéro kepaayóló be-taalopóló, Kótóné diápaae asémó ere fo dosayayóló kisipanié? Téro ama duraalu, ‘Ēta, Abraham, Aisak, Jekop-sépi atimané Kótópó,’ yalepó. Ti ai sukale so whĩ mo ti alu wuąsóró ti i dosayayale so whĩrape teteróló kaae tare Kótópó fo wuameipó. Ti ąta, mió i betó mole so whĩró take sukóló kepaayóló betó mole so whĩtamo teteróló kaae tare Kótópó,” yalepó.

33 Tétepa, so whĩ feané ai dere fo woseturaalu, haió! yóló sirayalepó.

Tale ą waaire be de ó suka kele mené tuėnipóló yale fo

(Mak 12:28-31, Luk 10:25-28)

34 Téro etéyalepó. Yesuné kale Sadyusi whĩrapené wosetere fo mo donotóró tokó matepa, kale Farisi whĩrape, atima betápaae touróló atimasisi fo kęlaaralepó.

35-36 Atéro, Moses-né asęere fo yó matere kisipa tiki fosó fosóre whĩ betané ą kaae kelaai sų sóró woseturaalu, “Yó matere whĩ-ó, kale yóló muló betere foné i ala yae ere doasi topo fo-a, mé foé?” yalepó.

37 Ai fo depa, Yesuné tokó mótu duraalu, “Naao Talepaae yaala sókó fóló, hękesené sinitere alata, naao hosaa bete turónékélé, naao kepe bete turónékélé, naao kisipa tiki bete turónékélé, yaala sókó fu betae.

38 Ti ai alata, ama folosóró yae yóló muló betere mo doa topo ala ai ape.

39 Ai kılıpaae me tamo dakoróló yae yóló muló betere mo doasi topo fo i ape. Naaotei yą yaala

sókó fóló hẹkesené sukutu dere kaae, naao be whi so whipaaekélé atéro yaala sókó fu betae.

⁴⁰ Kale yae yóló muló betere forape fearó Kótóné ama fo eratere kóló whirapetamoné ere fota, ti i doasi topo fo tamo tómó beleró beterapó,” yalepó.

*Keriso a né naalemaé yóló yale fo
(Mak 12:35-37, Luk 20:41-44)*

⁴¹⁻⁴² Atéro, kale Farisi whirape betapaae tourale wóló betó mupa, Yesuné atimapaee woseturaalu, “Kótóné so whi teteróló kaae tanópóló, soro beteró betere whi Keriso-a, né naalemaé?” yóló wosetepa, atimané tokó mótu duraalu, “Depit-né deté wale whiné deale naalepó,” yalepó.

⁴³⁻⁴⁴ Ai fo depa, ama atimapaee duraalu, “Kale Dei Kepe Wisiné Depit fotokoratepa, Depit-né apaae Tale-ó ere fo-a, me whiné ama deale naalené deté fele naalepaaetei Tale-ó fo dua de? Té dumitei, Dei Kepe Wisiné fotokoratepa Depit-né apaae Tale-ó fo aseýóló i muló betere ape. Ai fota i ape.

‘Talené ẹ teteróló kaae tare Talepaae duraalu,

“Naao bóe whirape atima yalo teteirape aleróló, naao hó aomó beteraalopa, ya yalo turu naase demó bitu kaae tawae,” erapó.

⁴⁵ Ti Depit-né apaae Tale-ó fo du bitipa, momómo ama naale-ó, dere fomo neýóló yaleé?” yalepó.

⁴⁶ Ti fo depa, whi betanékélé Yesuné ai yale fo mené tokókélé menénipó. Ai be demó kaae soro fóló, mepaae whirapené wosetere fo me kae ini, taaróló felepó.

23

*Dowi kwia saalopa kaae tawae yale fo
(Mak 12:38-39, Luk 11:43, 11:46, 20:45-46)*

¹⁻² Téró, Yesuné aimó touróló betó mole so whíró ama yó matere whirapetamopaae duraalu, “Moses-né asere fo yó mótu betere whiraperó Farisi whirapetamota, kale doasi whi Moses be-tale sirimó bituraalu, ama yó matere ala yó tarapó.

³ Atimané yó matere fo diaaḡ wosóló, sya fóló erótua yae. Tépateti, atimané ai du betere ala momókó sya fóló yaḡse. Ti noatepae, atimané yó mótu betere fota wisiyóló yó mótu bitutei, sya fóló eratere alamo dumipó.

⁴ Atimané doasi sekei ḡlarape whirapené beleyópóló, dokóló atimané hulumó belerótua dapó. Téteretei, atimanémo ai kale sekei ḡla belere whirape fasóló mo sawa tao sere alakélé dumipó.

⁵ Atimané du betere ala feata, ti so whiné kolóló dukirópóló, dua dapó. Téturaalu, Kótóné fo atimané kutiri tuamó bulapóló, so whiné kolóló aunópóló, aseýóló atimané kutirimó meleke kaae beleyóo, naasemó hḡ kaae sóo, Kótópaae moma yaaikélé, atima mo ekḡlerapó yópóló, deratere fḡloi kuti mo ti fḡloróló kwiamó, mepaae auratere ḡla olerótua yóo dapó.

⁶ Téturaalu, ḡla detere be demó mo doasi doi mole whirape bitua dere tikimótóró betaai ekḡle yóo, moma dere bemó doasi topo whirape bitua detere tikimó maaté betaai ekḡle yóo dua dapó.

⁷ So whi fea touratere tikimó betó mole so whiné atimapaee doasi doi mole yó matere whi wisi kôleó yóló, dukiratere kokómó dua dapó.

⁸ Atétu dere kaae, mepaae whirapené diapaee *Rabai*, yó matere whi-ó, yaqsóró yae. Ti noatepae, diá tuámó doasi topo whi betatóró betepa, diá fea ti mo norapetóró ai betere ape.

⁹ Mepaae i haemó betó mole mo whipaaetei diané aya-ó, du betaqse. Ti noatepae, diané Aya mo betá ó hepen bemó beterapó.

¹⁰ Mepaae whiné diá kilituraalu, diapaee yó matere whi-ó, yaqsóró yae. Ti noatepae, diá yó matere whita, so whi fea teteróló kaae tanópóló, Kótóné sóró beteró betere doasi whi Keriso ă betá beterapó.

¹¹ I haemó diá tuámó doasi doi mole topo whi betepa, ti ai whi ă diané kutó diratere whi betaalo ai ape.

¹² Ti noatepae, mepaae whi dené ama doitei hale sóró horótu betepa, ti atétere whiné doi haepaae só deraalopó. Téretei, mepaae whi dené amatei ă deróló dua betepa, ti atétere whiné ama doi doasi muaalo ai ape.

¹³ Diá Moses-né asere fo yó mótu betere whiraperó Farisi whirapetamo-ó, tiki tuapaee dorutei hale sikili du betepa, Kótóné diá dowi kwia melaalopa, mo doasi witu betae. So whi fea Kótóné teteróló kaae tare bepaae sókó faai fu betepatei, faqsóró ai tų diaaq dere alanétei seséyóló kinótu beterapó. Ti diata, ai tųmó sókó fumitei, aipaae sókó faai fole so whi ai sesétu betere ape.

¹⁵ Diḡ Moses-né asere fo yó mótu betere wh̄iraperó Farisi wh̄irapetamo-ó, tiki tuḡpaae dorutei, tóné ḡle sik̄ili du betepa, Kótóné doasi dowi kwia melaairetei wió yae. Mepaae wh̄irape diḡtamo touróló doasi fake firaai dapóló, w̄ei tómókélé, hae tómókélé, kutu beterapó. Atéró, me wh̄ikó diaaḡ dere fo wosóló diḡ fake alene wapa, diaaḡ dere ala yó melóló, ai yó matere alanétei diaaḡ du betere dowi ala bosenóló, mo dowi si duku beterepaae faai betere wh̄irape kaae beterótua dapó.

¹⁶ Diḡkélé kele dilikire wh̄irape bitutei, me wh̄ipaae t̄u i mole ape yóló yó matere wh̄i kaae betepa, mo doa dowi kwia saalopa, wió yae. Ti noatepae, diḡné etei fo dua dapó. Wh̄i me dené Tale Kótóné momatere be doi yóló mo dirii malo depa, ti me bete muni, Tale Kótóné momatere be tuḡmó mole *kold kapa* doi yóló, Kótópaae mo dirii malo yóló mulatere fo tikitepa, ti mo doasi kwia saalopó dua dapó.

¹⁷ Diḡ kele dilikiyóló tuḡkélé okokore wh̄irape-ó, doasi topo ḡla-a, noaé? Momatere beta, doasi topo ḡla ai ape. Ai *kold kapanéta*, ti momatere be wisiróló kae mulótumipó. Tétumitei, Momatere be tuḡmó Kótóné ala eratereteiné, ai be tuḡmó mole *kold kapatei* wisiróló, kae mulótua dapó.

¹⁸ Meta, diaaḡ i fokélé dua dapó. Me wh̄iné ama dere fo diriróturaalu, Talepaae ḡle matere ḡla belerótua dere kapo doi yóló, malo depa, ti ai bete munipó. Kale ai kapo tómó suk̄ulaa dalaai beleratere ḡla doi yóló, dirii malo depa, ti mo dirirapó dua dapó. Ai fotamo tikitepa, mo doasi dowi kwia saalopó du beterapó. Diḡ kele dilikire

whirape-ó, mé ɔla doasi bete mule? Talepaae hɔle matere ɔlapé ai ɔla beleraterere tiki doasi bete mule? Ti ai hɔle matere ɔla beleraterere tikiné Talepaae hɔle matere ɔla wisiróló, kae mulótua dapó.

¹⁹ Diɔ kisipa tiki okoko yóló, kelekélé dilikire whirape-ó, mé ɔla-a, doasi topo ɔlaé? Kótópaae hɔle matere ɔlapé, ai ɔla mulaterere tikié?

²⁰ Térapa, whi me dené ama fo diriróturaalu, hupu ó mepaae ɔla beleraterere tiki doi yóló malo depata, ti kale sukɔlaa dalaai beleraterere ɔlakélé wusuró doi yóló malo ai dere ape.

²¹ Whi me dené Kótóné momaterere be doi yóló dirii malo depa, ti ai momaterere beró ai bemó betere sekétamo wusuróné doi yóló malo ai dere ape.

²² Whi me dené dirii malo duraalu, hepen be doi depa, ti kale doasiné tɛtéróló kaae tare tikiró aimó betere sekétamoné doi yólókélé, du beterapó.

²³ Moses-né asɛre fo yó mótu betere whiraperó Farisi whirapetamo-ó, diɔ tiki tuɔpaae dorutei, hɔle sikili du betereteiné, doasi dowi kwia saalopa, mo wió yae. Ti noatepae, diaaɔ kutómó ere ɔla naase tamo epa, betɔ ti naao Kótópaae hɔle matapó. Téretei, mo doasi bete mole ala diaaɔ kisipa muni, sisópaae eróló, mo keteró beterapó. Ai doasi bete mole ala i ape. Fo tokótamo yóló mo donoyóló taletere alakélé, kɔlené sinóló tao sere alakélé, Kótópaae kisipa tiki tiróló, ama ala hɔle eró tareteikélé, fea diaaɔ kisipa keteró beterapó. Ti mepaae yóló muló betere doasi bete alarape fea wisiyóló eróturaalu, mepaae sawa alarapekélé kisipa keteréni, fea touróló eróluɔsóró mo wisi

uapó.

²⁴ Diã kele dilikirutei, mepaae whĩpaae tũ i mole ape yóló yó mótu beterapó. Diãné ọla nukuraalu, mo sawa dokọletamo họko naọsóró, mepaae ọla ọla sorokóló nuku beterapó. Tétu bitutei, doasi *kamel* hupumo, ti diãné kiliniyóló ọlatamo touróló họko ai nuku betere ape.

²⁵ Moses-né yóló muló betere fo yó mótu betere whĩraperó Farisi whĩrapetamo-ó, diã tiki tuapaae doruraalutei, hãle sikĩli du betereteiné mo dowi kwia saalo ai ape. Diãné wẹi nokole wutiró nukutamo tómaaté fukuturaalu, tuapaae fukutumipó. Ti ai tómó maaté fukutu betere so whĩta, ọlémi nokole alakélé, ukusi yóló ekẹle dere alakélé mo fãanapó.

²⁶ Kele dilikire Farisi whĩ-ó, folosóró ti kale wẹi nokole wutiró ọla nokole nukutamo tuapaae hotowayóló fokae. Atétepa, ti tóta ama hãletei fokó faalo ai ape.

²⁷ Moses-né asẹre fo yó mótu betere whĩraperó Farisi whĩrapetamo-ó, tiki tuapaae doruraalutei tóné hãle sikĩli du betereteiné mo doasi dowi kwia saalo ai ape. Diãta, kale whĩ dou tómó kale dẹi ni fẹné aurale tikimó kelaalo mo kokọre kaae erapó. Ti whĩ dou tóta kelaalo kokọretei, whĩ mole dou tuã dolopaaeta, sukãle whĩné diriró kae kae kẹlaamilitamo fãanapó.

²⁸ Diãkélé u tuapaae atei kaae ala epatei, so whĩ feané diaaọ tó tiki maaté kilituraalu, mo donoi ala du betere whĩrape nisi du beterapó. Diaaọ tiki tuapaaeta, whĩ dilikitere alaró kae kae mo sonaalei dowi alatamoné ai fãane ape.

²⁹ Moses-né asere fo yó matere whiraperó Farisi whirapetamo-ó, diä u tuapaae dorutei, tómó hãle sikili du betepa, mo dowi kwia saaireteimó wió yae. Diäta, Kótóné ama fo erale kóló whirape dourale tikiró, mo take donoi ala yóló sinale whirape dourale tikitamo hotowa yóló be tẽnóló aurótu beterapó.

³⁰ Atéturaalu, diaaö etei kaae fokélé du beterapó. Däta, noutererape betale alimó bituäsóró, ti Kótóné ama kóló whirape dóló samea sókó fatua wua meipó dua dapó.

³¹⁻³² Diäta kae whirape meipó. Diaaö ai du betere fonétei diä só deróturaalu, Tale Kótóné ama kóló whirape dilé wale whirapené deté wale naalerapeta, diätóró ai ape. Térapa, atimané deté wale dowi ala diaaökélé mo ti fakeróló du betae.

³³ Diä whi sinópóló tukó nokole mo dowi wulirape-ó, diätamo fo tokótamo yóló dowi si duku beterepaae só deraairetei noa yóló hásókó faaloé?

³⁴ Térapa, yalo diä beterepaae Kótóné ama kóló whirapekélé, kisipa tiki fosó fosóre whirapekélé, Kótóné yóló muló betere fo yó matere whirapekélé, dotonótu beterapó. Tétu betepatei, mepaae whirape ti diaaö dóo, mepaae whirape filipaare ni tómó oleróló dóo, mepaae whirape diaaö fo wosetere be tuamó fokosói ala yóo, mepaae whirape atima me be huluapaae botokó fupa, diaaö daai sya kweyóo yaalo ai ape.

³⁵ Atéyaletiné, donoi ala du betale whi Abel-né samea sókó feleteimó, kaae sóró dilé wóló, kale Barakayané naalema Sekaraiakélé momatere beró Talepaae hãle matere ɔla sukulaa dalatere

tikitamo tuamó diané dalepó. Ai dilé wale whirapené samea sókó feletei fea touróturaalu, diá mió i alimó betó mole whirapepaae doa kwia melaalopó.

³⁶ Yalo mo i dere ape. Take atéro whi dilé walemó dowi ala kwia fea touróturaalu, mió i betó mole so whiné saalopó.

³⁷⁻³⁸ Jerusalem be huluamó, betó mole so whi naao teyae! Kótóné ama kóló whirape diá beterepaae dotonótua depatei, kapo duné siróló dua yale so whi-ó, kale bané ama malerape baase aqpaae buó su dere kaae, yalo diákélé atéro dape saalopóló dua yaleteti, diaaṭeti hōyóló dowāae fua yalepó. Téyaletiné mo doasi kōléó, Talené diá taalatepa, mió diaaṭ be hulua ai wópu mutapa, kelere?

³⁹ Térapa, yalo diāpaae mo i dere ape. Diaaṭ ẹ kilini bitiré fóló, ‘Talené doimó wale whi Kótóné wisiratepa ẹ haṣiné sinóló beterópóló yae’ dere sukamó, ti diaaṭ ẹ momó kelaalopó,” yalepó.

24

*Take kemetere sukamó yaaire ala
(Mak 13:1-2, Luk 21:5-6)*

¹ Téró, Yesu momatere be taaróló fu betepa, ama yó matere whirape ɗtamo hokolaane fóló duraalu, “Momatere be wisinaale ai tēyóló muló beterapa, kelere?” deté fu betalepó.

² Tétepa, Yesuné atimapaee duraalu, “Ai tē mole berape diaaṭ kelere? Yalo diāpaae mo i dere ape. Ai berape fea fisikó furaalu, kapo fake betakókélé me kapotamo olokopa kelaalomeitei, mo fea kolokó fóló mupa kelaalo ai ape,” yalepó.

³ Atéró, Yesu a *Olip* du sorokó molepaae fóló betepa, ama yó matere whĩrape a beterepaae wóló atimasisi bitu apaae woseturaalu, “Dà mokọleyaa yóló betepa, yà walemó kilita sókó faqsórópa, folosóró noa alapi eratepa kolóló, dāné tuę yaaloé? Keme yaaire be dēró yà waaire be dētamo, dāné kisipa yópóló noa alapi eraaloé?” yalepó.

⁴ Ai fo depa, Yesuné atimapaae duraalu, “Me whĩné dià dilikóló kópaae ąlisóró falaqsóró, mo hotowayóló kaae tawae.

⁵ Ti noatepae, whĩrape mo feané dià dilikitu-raalu yalo doi yóló, ‘Ēta, so whĩ fea tẹteróló kaae tanópóló, Kótóné sóró beteró betere whĩ Kerisopó,’ depa, so whĩ feané mo nisi yóló sya faalo ai ape.

⁶ Me tikipaae bóe du beterapó dere fokélé wosóo, mo felekemó bóe du betere alakélé kolóo duraalu, dià tuę sekeyóló wiyaqse. Ti noatepae, ai alarapeta mo yaalopóló tukóló muló betereteiné ąsókó feni, mo yaalotei, kemeyaaire be dę ti teórapó,” yalepó.

⁷ “Me hae kwiamó betere be hulua whĩró me hae kwiamó betere be hulua whĩtamo bóe doasi daalo ai ape. Me hae kwia tẹteróló kaae tare topo whĩró me hae kwia tẹteróló kaae tare topo whĩtamokélé bóe daalo ai ape. Atéturaalu, doasi wote aliró doasi bao dere alatamo hae kwia feapaae wou betaalo ai ape.

⁸ Ai alarape feata, ti kale sorape naale saai sisó kaae sóró nuku dere kaae dapó.

⁹ Téturaalu, dià ę sya wóló, yalo ala erótu beteremó, i hae kwia feamó betó mole so whĩné

dià hóróló fokosoi ala yóló, mo ti sinópóló daalo ai ape.

¹⁰ Atétere sukamó, so whì mo fea kisipa tiki tiró betere ala taaróló, me whì hóróló atimasisitei bóe daairaalu, eleké deyóló u só derane, i só derale, du betaalopó.

¹¹ Atétu betepa, mepaae whìrape mo fea Kótóné ama mo kóló whì aqyóló wóló, so whì dilikóló kópaae faraalo ai ape.

¹² Ti noatepa meipó. I hae kwia feamó betó mole so whìné dowi ala mo ti faketé furaalu, so whì feané yaala sókó fóló hēkesené sukutu betere ala siri buóló, mo ti haepaae derepaalopó.

¹³ Tépatei, mepaae whì de kisipa tiki tiró betere ala mo ti yó taté fóló, kemene fole sukamó sókó fupa, ti ai whì aluni, Tale Kótóné ama mo tao saalopó.

¹⁴ Atéturaalu, Kótóné tēteróló kaae tare aqomó, mió wosetere kisi fo wisi i hae kwia feamó betó mole so whìpaae yó maté koteremó, ita Talenétei eratapóló kisipa yaalopó. Ai ala yale kīlipaae, ti mo kemetere be dē sókó waalo ia ape.

¹⁵⁻¹⁶ Atétepa, Kótóné ama kóló whì Daniel-né mo taketi asēmó yóló muló betere foné duraalu, be wópu moolaai, kelaalo mo sonaalei ọla Talené ama kae tukóló muló betere tikimó daapa kilitu, ai asere fo dosatere whì diāné wisiyóló kisipa muae. Ai ala kilituraalu, Judia hae kwiamó betó mole so whì du sorokó mole tikipaae botokó fópóló yae.

¹⁷ Mo betā whìkókélé siki be kemó biti até aqró bemó mole ọlakélé sene derepéni, mulópóló taaróló, botokó fae.

¹⁸ Whi me kutómó daapatamo ai ala depa, ti momó fesaayóló ama bukaaie kuti sene feni, mulópóló taaróló botokó fae.

¹⁹ Atétere sukamó kale naale ere soraperó teó naale tare sorapetamo mo doa kq̄lerapó.

²⁰ Diā botokó faairetei doasi sosóli aliró s̄a nóló beterópóló, tukóló muló betere be d̄etamo tuāmó eraqsóró, Talepaae momatu betae.

²¹ Ti noatepa meipó. Ai waaire doasi sekei alata, i hae keké nale alimó kaae sóró wóló, mió i betere alimókélé, take nalo betaaire alimókélé ai kaae sekei ala mo kelaalomeipó.

²² Atétere be d̄emó, waaire sekei alarapetamo Kótóné h̄alekeróló tukóló mulóluameisóró, ti mo bet̄a wh̄ikókélé h̄asókó fóló bituameipó. Até yaqsóró, Kótóné sorokó suyóló sóró beteró betere so wh̄imó kisipa mutu, ai be d̄erape h̄alekeróló tukóló mulaalo ai ape.

²³ Atétere sukamó, mepaae wh̄iné duraalu, Kótóné so wh̄i fea t̄eteróló kaae tanópóló, sóró beteró betere wh̄i Keriso i wóló bet̄erapa kelae depa, ó u wóló betere ape depa, mo dere nisyóló wosóló kisipa tiraq̄se.

²⁴ Ti noatepae meipó. Mepaae dilikitere Kerisoró Kótóné ama kóló wh̄ipóló, kapala fo yó matere wh̄irapetamo waalo ai ape. Atétu, kae kae ala yaairemó eratere doasi alaró kae kae kelemei alarapetamo eróturaalu, Kótóné sorokó suyóló beteró betere so wh̄ikélé k̄opaae falaai, k̄aae kolóló s̄u saalopó.

²⁵ Ai alarape yaai teópatei yało diāpaae ai yale ape.

²⁶ Téyaalopa, mepaae wh̄iné diāpaae duraalu,

‘Kale seké ɔ whíkélé bitinire tikimó wóló i betere ape,’ depa, wosóló mo dapóló kelaai faqse. Ó, ‘Be dolomó i betere ape,’ depa, mo dere nisyóló kisipa tiraqse.

²⁷ Ti noatepa meipó. Suka hotereró dere epéenétei suka doropolepaaekélé dẹyó fu dere kaae, kale Whịné Naalema atéró mo hakeamó wapa so whị feané kelaalo ai ape.

²⁸ Diąné ó sapaee kese honalemótamo, kale ba dukaarape sẹ kwẹyóló bopétu betepa kilitu, sinale na ó hupu mupa dapó kisipa muae.

²⁹ Ai sekẹi alarape yale kịlipaaetóró
‘Suka kekélé dilikiróló, wéliékélé mo dẹ
yaalomeipó.
Hqrrapekélé torokó dorowóló,
ó sámó ere ọla ọlakélé fea wore yaalo ai ape,’
erapó.

³⁰ Atétere sukamó, kale Whịné Naalema mo felekemó waai dapóló kisipa yópóló, ó sámó doasi ala eratepa kelaalopó. Atéró ama doasi ere au wisinaaletamo ó sákomó hakeamó sókó wapa i hae kwiamó betóló fale so whị feané kilitu, doasi moló-u yaalopó. Kale Whịné Naalema ó sámó atéró wouraalu, ama bole doasi fotokqró Kótóné ama kae ere ala wisinaaletamo ó sáko dolomó sókó wapa, kelaalo ai ape.

³¹ Atéturaalu, ama *ensel*-rapené ukulumó wuti mo doasi fakeyóló hale deté kuturaalu, hae kwia dẹ dokọ feamó ama sorokó suyóló kae beteró betere so whị dape siré kwẹyópóló dotonaalopó.

³² Térapa, mió kale ni nosené dere ala kolóló, wisiyóló kisipa muae. Sóku fóló momó hụlu depa

kilituraalu, kale ba fo mo felekemó ai sókó wale ape fo dua dapó.

³³ Até dere kaae, ai bopeyale alarape diã betere tuãpaae wapa kilituraalu, mióta ă mo felekemó waairaalu tų sókó walemó daapa, ai dere ape kisipa muae.

³⁴ Yălo diãpaae mo i dere ape. Mió i alimó betó mole so whı fea sukuni hăle betó mupatei, ai alarape mo fea yaalo ai ape.

³⁵ Ó săró i haetamota, mo kemeyaalotei, yălo fo betă kemekélé ini, hăle muó tawaalopó,” yalepó.

Whıné Naalema waaire be dەرó suka keletamo mené tuénipó

(Mak 13:32-37, Luk 17:26-30, 17:34-36)

³⁶ “Até yaaire be dەرó sukakeletamota, mo whı betănékélé, hepen bemó betó mole *ensel*-rapekélé, ama Naalemanékélé mo tuénitei, Alimané ama betă tuérápó.

³⁷ Kale whı Noa betale alimó yale ala kisipa muae. Kale Whıné Naalema woukélé, mo ai ala kaaetóro yaalo ai ape.

³⁸ Ti noatepae, atéyale sukamó kale wêi doasi ălaai teópa, atima mo wisiyóló bitu, ălaró wêitamó nóló, whı so dokotere alakélé, so whıtamó dokotere alakélé deté fu beteró, Noasépi nuku tuãpaae bitı holale sukamó sókó walepó.

³⁹ Atima betere tuãpaae ai ala sókó waairetei kisipani, hăle mo kőleaa yóló bitiré wóló, wêi doasi anóló, so whı fea aluralépó. Kale Whıné Naalema wale sukamókélé, atétu yale kaaetóro yaalo ai ape.

⁴⁰ Whi tamo kutómó daayaalotei, me whi dapesó furaalu, me whi daalópóló taaróló faalopó.

⁴¹ So tamo *whit* o derakóló detu betaalotei, me so dapesó furaalu, me so betepa taaróló faalopó.

⁴² Ti noatepa meipó. Diā teteróló kaae tare Tale waaire suka, diā kisipanipa, mo hotowayóló kaae tawae.

⁴³ I alarapeta mo yaalopa, i dere fo bete wisiyóló wosóló kisipa mue. Betā be talené dilikitamo etei kaae sukakelemó qlémi nokole whiné ama be fulukene waalopóló, kisipa muóló bituásóró, ti ama be fulukóló q̄la q̄la sóró fópóló, ʔ noke fió muni, siki siki yóló bituapó.

⁴⁴ Térapa, diākéle donoróló mo siki siki yóló betae. Ti noatepa meipó. Kale Whiné Naalema waalomei nisiyóló, kisipa keteróló betere sukamó, ʔ sókó waalo ai ape.

⁴⁵ Ti i dere fo wosóló, diākó me whi etei kaae kekemeyóló kutó diratere whi beterémóló, di-aaq̄tei kaae kelaē. Betā be tale ʔ mepaae uké faairaalu, ama dere fo sya fóló, mo eró tare fosó fosó yóló kekemere whipaae mepaae kutó diratere so whi naao teteróló kaae taru, q̄lakélé mo wisiyóló melae yóló ʔ fulapó.

⁴⁶ Ai kale kutó tale doasi topo whi ʔ momó fe-saae wouraalu kelerālemó, ʔ faai bituraalu diyae yale kutórape fea ama sumó dipa, ti ai kutó diratere whi ʔ mo haíné sinaalo ai ape.

⁴⁷ Yālo diāpaae mo i dere ape. Kale be tal-ené ama q̄la q̄la mo fea ai seképaae naao mo hotowayóló kaae tawae yóló, ama naase tuāmó mulaalopó.

48-50 Tépatéi, ai kutó diratere whítamo dowi tué mole whi betepa, ti i ala dere kaaepó. Kale kutó diratere whiné kisipané ama doasi hapale waalomei nisyóló, átamo kutó ditere whirapetei fokosói ala yóo, topo dotere wéi nokole whirapetamo fulumu yóló hōko bitu, ɔlaró wéitamo mo dekéro nōo du betaalopó. Téturaalu, ama doasi waalomei nisyóló mokōleyaaró betere tuamó, kale whi sókó wapa kilita sókó faalopó.

⁵¹ Atéro, kale whi ama doasiné fokosoi ala yóló, ama tiki mo turukée fi kale tó tikiné wisire nisyóló sikili du betere whirapetamo betamó beteraalopó. Tétepa, aimó doasi susupu sóró kaketu bitu naao téyae yóló, atima sereke fisikó sóró doasi wole du betaalopó,” yalepó.

25

Naase tamo so seimalepaae dó faróló yale fo

¹ Téró Yesuné duraalu, “Atéyaaire sukamó, ó hepen bemó Kótóné tēteróló kaae tare aqmó mole alata, i ala kaae yaalopó. Kale naasetamo so seimalerape atimané *lamp* sá dirirape sóró so dokotere be demó detere ɔla naai kale so dokaaire whítamo hokolaa yaai felepó.

² Atéro mepaae aporó fele seimale senaaler-apeta, ti kisipa fosó fosó yóo, mepaae aporó so seimale ti kisipa tiki fosó fosó ini yóo erepó.

³ Kale kisipa tiki fosó fosó inire seimale sorape atimané *lamp* sá dirimó wéi belepa sóró feletei, kemetepa saaitapóló mepaae *wel* wéi wutimó te-peóló sóró fenipó.

⁴ Téyaleteiné, kale kisipa tiki fosó fosó yóló keke-mere seimale sorape atimané *lamp* şakélé wei belepa sóró fóo, kemetepa saaire *wel* wejékélé wu-timó tepeyóló sóró fóo yalepó.

⁵ Atéró, kale so dokaaire whı hapale wéni, diki deté fu betepa, atima fea noke keletepa noke foposaa yó molepó.

⁶ Atima atéró noke fopesaapa, diliki şı tuıtamo whı betané fo fakeyóló duraalu, ‘Kale so dokaaire whı i walapa, ıtamo hokolaayaaı faalopa ape,’ yalepó.

⁷ Atétepa, kale so seimalerape turukó holóló, atimané *lamp* şa dirirape wisiyóló dópóló dono-ralepó.

⁸ Atéró, kale kisipa tiki fosó fosó inire so seimalerapené kale kisipa tiki fosó fosó yóló, keke-mere so seimalerapepaae duraalu, ‘Đané *lamp* şa dirirape *wel* wei kemeturaalu, felekemó sukó faai dapa, diđné tare *wel* wejıkó đamaletamo ılae,’ yalepó.

⁹ Ti fo depa, atimané duraalu, ‘Meipó. Đané tare *wel* wei diđ melatepa, ti đané şa dirimó tepayaaire mei yaqsórópa, mepaae *wel* wei doto-natere whırapetamo dupune fae,’ yalepó.

¹⁰ Ai fo depa, atima *wel* wei dupune fi tikimó, kale so dokaaire whı sókó walepó. Atétepa, kale donoróló betere so seimalerape kale so dokaaire whıtamo so dokoteremó detere ıla naairaaı, be dolopaae horóló tı kinalepó.

¹¹⁻¹² Atéró beteremó, nalomo mepaae kale fele so seimalerape wóló, atimané fo fotokı yóló duraalu, ‘Doa whı-ó, doa whı-ó, đa holaaıtapa

tụ tukjae,' depa, ama atimapaee duraalu, 'Yàlo diàpaae mo i dere ape, dià ẹ kisipanipa dià deé?' yalepó.

¹³ Atérapa, diaaọ doasi waaire be dẹrọ suka keletamo dià kisipanipa, mo hotowaró kaae tawae," yalepó.

Doasi monipaae dó faróló yale fo
(Luk 19:11-27)

¹⁴ "Fo me i ape. Talené tẹteróló kaae tare alata, whi betà ẹ me bepaae faairaalu, ama kutó diratere whirape ẹ beterepaae ape yóló, ama ọla ọlarape kaae tawópóló, sóró beteratere kaaepó.

¹⁵ Téro, ama kutó diratere whirapepaae *moni* melaairaalu, folosóró me whiné dere ala kaae kolóló, 5000 melóo, whi mené ama dere alakélé kaae kolóló, 2000 melóo, me whiné ama dere alakélé kaae kolóló 1000 melóo, yóló duraalu, 'Yàlo i *moniné* mepaae kutó dirótu betae,' yóló, ẹ felepó.

¹⁶ Atétepa, kale 5000 *moni* sale whiné ai *moniné* mepaae kutó diyóló, ama kale sale 5000 tómó 5000 me beleróló salepó.

¹⁷ Atéro, me kale 2000 *moni* sale whínékélé mepaae kutó dité fóló, 2000 me beleróló salepó.

¹⁸ Téyaleteti, kale 1000 *moni* sale whi ẹpaae melale *moniné* me kutó dini sóró fóló, hae dukiyóló kikiti hyọ mulalepó.

¹⁹ Atéro, kale doasi ẹ hapale wéni, bitiré fóló me sukamó momó fesaae wóló, ama kutó diratere whirapepaae kale melale *moni* taleyaalopa, ape yalepó.

²⁰ Atétepa, kale 5000 *moni* melale whi wóló duraalu, 'Doa whi-ó, naao ẹpaae 5000 melaleteti, kutó

dité fóló, tómó beleróló saletei me 5000 i ape,' yalepó.

²¹ Ti fo depa, ama doasiné apaae duraalu, 'Yalo kutó diratere whi wisinaale-ó, naao fosó fosóre alané yalo yapaae yae yale ala naao wisiyóló ereteiné, mepaae ɔla ɔlakélé fea naaotóro teteróló kaae tawaasepólópa, yakélé naao doasitamo hekese dere ala tuamó betaalopa ape,' yalepó.

²² Atétepa, kale 2000 *moni* melale whi wóló duraalu, 'Doa whi-ó, naao epaae 2000 melaleteti, kutó dité fóló, tómó beleróló 2000 me saletei i ape,' yalepó.

²³ Ti fo depa, ama doasiné apaae duraalu, 'Yalo kutó diratere whi wisinaale-ó, naao fosó fosóre alané yalo yapaae yae yale ala naao mo wisiyóló ereteiné mepaae ɔla ɔlakélé fea naaotóro teteróló kaae tawaasepólópa, yakélé naao doasitamo hekese dere ala tuamó betaalopa ape,' yalepó.

²⁴ Téró, kale 1000 *moni* melale whikélé wóló duraalu, 'Doa whi-ó, naao dere alata, yalo tuérápó. Yata mo deteraai whi bituraalu, ɔla wae bilitere alakélé, ɔla wae ke terepetere alakélé dumitei, hale hoko tikimókélé naao ɔla wisi sua dapó.

²⁵ Atérené ɛ wituraalu, naao epaae melale *moni* yalo hae dukiyóló hyó mulaleteti, i tarapa sae,' yalepó.

²⁶ Ti fo depa, ama doasiné apaae duraalu, 'Yata, kutókélé diyaalo mo dekané sini, kutó diratere whi dowi ai ape. Ti yalo naasené ɔla wae bilini yóo, ɔla kekélé terepeni yóo, dere tikimótei ɔla sua dapó fota, naaotei ai yale ape.

27 Atétere ala naao tuérutei, yalo yapaae melale *moni* tómó beleróló sópóló, *moni* kaae tare wh̄rapetamo muléliyólópó. Até uasóró ti ẹ fesaae wouraalu, yalo melale *moni* tómó mepaae beleróló suapó, yalepó.

28 Térapa, ama ai tare 1000 *moni* tokó sóró kale 10,000 *moni* tare wh̄paae melae.

29 Ti noatepae, mepaae wh̄i dené me ọla tapa, ti Talené tómó beleróló móturaalu, ai wh̄iné mo dekéro tawaalopó. Mepaae wh̄iné mo sawa tapa, ti ai sawa tareteikélé ama fasó saalo ai ape.

30 Téró, ai kale deka kutó diratere wh̄i mo di-likire tikipaae taae deratepa aimó kaketu bituraalu, amatei yale alamópóló doasi wole du be-taalopó,” yalepó.

Sipsip-ró meme huputamopaae dó faróló dere fo

31 “Kale Wh̄iné Naalema ẹ waaire sukamó, ama mo kae ere ẹ wisinaaletamo wouraalu, ama *ensel-rapekélé*, mo fea betámó waalopó. Atéro wóló, ama teteróló kaae tare doasi topo wh̄i betere tikimó bituraalu, ó hepen bemó mo ama kae ere au wisitamo bitu, taleyaalo ai ape.

32 Atéro bituraalu, i hae kwiamó betó mole so wh̄i mo fea ẹ betere tikipaae tourale wóló betepa, kale *sipsip* hupuró *meme* huputamo kaae tare wh̄iné taleyóló, *sipsip* hupurape kaepaae daalóo, *meme* hupu kaepaae daalóo, du dere kaae, so wh̄ikélé atéro taleyaalo ai ape.

33 Atéro taleyóló, kale *sipsip* hupu ti ama turu naaseró beteróo, *meme* hupurape ti ama fé naaseró beteróo, yaalopó.

³⁴ Téro, kale doasi topo whiné kale turu naaseró betere so whípaae etei fo yaalopó. ‘Yálo Ayané wisiró betepa haíné sukutu betere so whi-ó, Kótóné teteróló kaae tare aomó mole ala take sáró haetamo aleyaaipatei, diámó melaai dapóló, taleróló muló betere ọla saai ape.

³⁵⁻³⁶ Ti noatepae, ẹ wotené sinóló mupa, ọla melóo, ẹ wẹi nokoletepa, wẹi nópóló melóo, ẹ uké whi kaae betepa, diaaọ bepaae wisiyóló dapesóo yalepó. Ẹ bukaaire kutikélé meipa, diaaọ melóo, ẹ kisiné sukóló mupa, diaaọ mo hotowayóló kaae tawóo, ẹ *dipula* betepa, wisi kisipa muópóló diáné ẹ kełe wua yóo yalepó.’

³⁷ Tétepa, kale mo donoí ala du betere so whiné ọpaae i fo yaalopó. ‘Tale-ó, yá wotené sinóló mupa, ó wẹi nokole du betepa, ẹ́nẹ yámó metéli melaleé?

³⁸ Tale-ó, yá uké whi kaae betepa, ẹ́nẹ dape sóo, yá bukaaire kuti meipa kuti melóo, yalepó dere-a, ẹ́nẹ yámó metéli melaleé?

³⁹⁻⁴⁰ Yá kisiné sinóló mupa, ó *dipula* betepa kisipa tiki feléyópóló, ẹ́nẹ yá metéli kełe waleé?’ depa, kale topo whiné i fo tokó melaalopó. ‘Yálo diápaae mo i dere ape. Diaaọ mepaae wisi ala i doasi doi mole yálo norapepaae eróturaalu, mo belei sokótei betere so whípaaekélé erélipa, ti ẹ́paaetóro eró beterapó,’ yaalopó.

⁴¹ Téro kale fẹ naaseró betere so whípaae i fo yaalopó. ‘Talené só deró betere so whirape-ó, diá ẹ betere tiki taaróló mo sukókélé feni, hẹ́le dó tare sipaae biṭi fae. Ai sita, mo dowi Satan-ró ama kutó dirópóló dotẹyale keperapetamo dópóló, tukóló muló betere sipó.

42-43 Ti noa betené meipó. Ẹ wote betepa, me ọlakókélé meni yóo, wẹi nokole depa wẹikélé meni yóo, uké whị kaae betepa, diaaọ dape sini yóo, bukaaire kuti meitepa kutikó meni yóo, ẹ hepo daróló betepa, ó *dipula* betepa wisiyóló tao sini yóo yalepó, yaalopó.

44 Ti fo depa, atimané ọpaae etei fo yaalopó. ‘Yà wotené sinóló betepa, ó yà wẹi nokole depa, ó uké whị kaae betepa, ó bukaaire kuti meitepa, ó yà kisiné sukóló mupa, ó yà *dipula* betepa, ẹ́nẹ́ yà wisiyóló tao sinipó dere-a, metéli tao sinipóló de?’ yaalopó.

45 Ti fo depa, ama atimapaee i fo yaalopó. ‘Yàlo diapaae mo i dere ape. Diaaọ mepaae wisi alakó i doi mole whịrapepaae erénituraa, i betó mole belei sókóteipaaekélé erénipa, ti ẹ́paaetei erénipó,’ yaalopó.

46 Ai ala du betale so whịta kemekélé ini, mo ti sótóró tawaaire dupu saalopó. Téyaalotei, mo donoi ala du betale so whịta, ti mo titóró betó tawaaire bete saalo ai ape,” yalepó.

26

Yesu daairaalu fo dokale ala

(Mak 14:1-2, Luk 22:1-2, Jon 11:45-53)

1-2 Atéró, Yesuné ai forape yóló kemetepa, ama yó matere whịrapepaae duraalu, “Kale boseneyóló fele be ẹ́mó ọ́la deyóló naaire be ẹ́ sókó waii be ẹ́ tamo betà hẹ́le moletei diaaọ ai kisipare ape. Ai be ẹ́mó kale Whịné Naalema mepaae whịrapené filipaa ni tómó oleróló dópóló, atimané naase tuámó mulaalo ai ape,” yalepó.

3-4 Téró, kale so whimó Talepaae momaratere topo whiraperó mepaae whi disirapetamo, momaratere doasi topo whi Kaiapas-né be wisi-naalepaae tourale walepó. Atima atéro wóló touró bitu, Yesu ą tawóló daai kikití fo dokalepó.

5 Atima atéro fo dokóló mulótu duraalu, “I alata, kale ąla detere sukamó yaalomeipó. Ti noatepae, so whi feané keletómó ai ala depa doasi foya yaqsóro, me be demó yaalopó,” yalepó.

Beta soné Yesuné topomó felé ąlaa wale wel wẹi suniyale fo

(Mak 14:3-9, Jon 12:1-8)

6 Téró etéyalepó. Yesu ą Betani be huluapaae fóló, kale dowi humu fuluné tiki dopa ama wisirale whi Saimon-né bemó ąla nuku betalepó.

7 Atéro beteremó, so betané doasi *moniné* du-putere felé ąlaa wale *wel wẹi alabasta* kane fak-ené aleale wutimó belepa tawóló walepó. Téró, kale soné ai *wel wẹi* wisinaale wuti faayóló Yesu ą tiróló firu ąla nuku betepa, ama topomó suniyalepó.

8 Atétere ala, ama yó matere whirapené kolóló, dei kisipa muóló duraalu, “Ai *wel wẹi* wisinaale-a, hoko noatepa besekéróló suniyaleé?

9 I felé ąlaa wale *wel wẹi* wisinaale, mepaae whitamó dotonóló doasi *moni* sóro, ąle yoleale yóló betó mole so whimó móluasóro mo wisiuąpó,” yalepó.

10 Atimasisi atéro du betere fo Yesuné tuéyóló, atimapaae duraalu, “Ai soné ama ępaae mo kokąi ala wisinaale eralepa, diaą ama kisipa tiki dorakesé.

¹¹ Kale hāle yoleale yóló betó mole so whīta, ti betere dokó diātamo betó tawaalotei, ęta diātamo betó tawaalomei ai ape.

¹² Ai soné kale felé kęlaa wale *wel* węi yālo tikimó suniyaleteita hāle meipó. Ę sukutepa douratere sukamó felé kęlaa wópóló ai dilale ape.

¹³ Yālo diāpaae mo i dere ape. I hae kwiamó betó mole so whīpaae kale mió i wosetere kisi fo wisi yó maté kuturaalu, i soné ama i yale alakélé yó melaalo ai ape. Téturaalu, i kale soné i ala yalepóló kisipátoró hāle yó tawaalopó,” yalepó.

Judas-né Yesu eleké deale fo

(Mak 14:10-11, Luk 22:3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Téró, kale yó matepa wosetere 12 whīrapekó betā Iskariot be whīkó Judas so whīmó Talepaae momaratere topo whīrape beterepaae fóló woseturaalu, “Yālo i seké diaaq naase tuāpaae mulatapa, diaaq ęmó noa ọlakó melaaloé?” yalepó. Ai fo depa, atimané 30 *silpa moni* dosāayóló ąmó melalepó.

¹⁶ Ai sukamó kaae sóró, Judas-né Yesu ą mepaae whīné naase tuāmó mulaaire tų kikitu betalepó.

Yesuró amayó matere whīrapetamo ọla nale ala

(Mak 14:12-21, Luk 22:7-14, 22:21-23, Jon 13:21-30)

¹⁷ Téró, yist buni fopei *bred* o deóló nukuatere be de kaae suraalu i ala yalepó. Yesuné ama yó matere whīrape ą beterepaae wóló woseturaalu, “Kale boseneyóló fele be de mómó deyóló naaire ọla-a, mé bemó dąné taleróló mularóé?” yalepó.

¹⁸ Ti fo depa, ama atimapaee duraalu, “Diā u doasi be huluapaae fóló, ai bemó me whīkótamo

betepa, ɔpaae i fo yae. ‘Kale yó matere whɛné duraalu, “Aɔpaae me ala eraai tukóló mulale be de felekemó sókó waai depa, kale bosenóló fele be demó, yɔlo yó matere whɛrapetamo naao bemó ɔla deyóló naai dapó,” ’ ene fae,” yalepó.

¹⁹ Atétepa, ama yó matere whɛrape fóló, Yesuné atimapaee yae yale alatóróti yóló, kale boseneyóló fele be demó deyóló naaire ɔlarape taleróló mulalepó.

²⁰ Atéróló, be dikiteretamo Yesu ɔ ama yó matepa wosetere 12 whɛrapetamo ɔla nukuatere ni fake tómó tiróló firu ɔla nuku beterepó.

²¹ Atéró ɔla nuku bitu, ama atimapaee duraalu, “Yɔlo diɔpaee mo i dere ape. Diɔkó betɔ whɛné ɛ mepaae whɛné dópóló eleké deyaalo ai ape,” yalepó.

²² Ai fo depa, atima kisipa tiki fomaake yóló, dekené sukutu duraalu, “Tale-ó, ai ala ɔané mo yaalopóló de?” yóló, atima feané betɔ kaae fotóro deté felepó.

²³ Ti fo depa, Yesuné atimapaee duraalu, “Aita ɛtamo betámó ɔla nuku betere whɛnétei mepaae whɛné ɛ dópóló eleké deyaalo ai ape.

²⁴ Ti noatepae, whɛné Naalemata, kale ašemó yóló muló betere fo motóróti dokonóturaalu sinaalopó. Téyaalotei, Whɛné Naalema mepaae whɛné dópóló eleké deyaaire whɛ yɔ betɔ doasi kwia saaireteimó mo wió yae. Ai whɛ ɔ hamané dewuameisóro, ti mo wisiuɔpó,” yalepó.

²⁵ Tétepa, ɔ dópóló eleké deyaaire whɛ Judas-né duraalu, “Yó matere whɛ-ó, ai ala yɔlo yaalopóló

de?” depa, Yesuné ɔpaae duraalu, “Épó mo naaotóróti yaalo ai ape,” yalepó.

²⁶ Atima atéró ɔla nuku bituraalu, Yesuné *bred* o bula tao sóró Tale Kótópaae mo kée yóló, terekée daalu yóló ama yó matere whirape ɔlirótu duraalu, “Ita, ɔlo tikipa diɔ feané sóró nae,” yalepó.

²⁷ Téró, kale dere kaae wɛi belere wuti tao sóró Kótópaae mo kée yóló, atima melóló duraalu, “Diɔ feané i wɛi nae.

²⁸ Ti i wɛita, so whi mo feané yale dowi ala kwia aluraa, Kótóné diɔ tao saalopóló tukóló muló betere fo diriróturaalu, sókó farale ɔlo sameapa diɔ feané nae.

²⁹ ɔlo diɔpaae mo i dere ape. I nokole képi du wɛi momó kae néni hɛle bitiré fóló, ɔlo Ayané tɛteróló kaae tare aɔmó dɔ fea betámó bitu, kisi *wain* wɛi naalopó. Ai be dɛ sókó waai teópa, ai wɛi me kaae néni hɛle bitiré faalopó,” yalepó.

³⁰ Atéró, atima wole fo betɔ yóló, *Olíp* du sorokó mole tikipaae felepó.

Pitané Yesu ɔ tuénipóló yale fo

(Mak 14:27-31, Luk 22:31-34, Jon 13:36-38)

³¹ Téró, Yesuné atimapaee duraalu, “Mo mió i dikitamotóró atimané ɛpaae eratere ala kilituraalu, diɔ fea ɛ taaróló botokó faalopó. Ti noatepae, até yaaire alata, aɛmó i yóló muló betere fo mo dokonóturaalu yaalo ai ape.

‘Kale *sipsip* hupurape kaae tare whi ɔlo dupa, *sip-sip* hupurape dapo dapo yó faalopó,’ erapó.

³² Téyaalotei, ɛ momó kepaayóló u Kaleli haepaae ɛpi folosóró fimó diɔ nalo waalopó,” yalepó.

³³ Ai fo depa, Pitane ɔpaae duraalu, “Yɔpaaetamo mené noa kaae ala eratepa, ti mepaae whirape atima ya taaróló fupa, yalo beta ya mo taaróló faalomeipó,” yalepó.

³⁴ Ti fo depa, Yesuné ɔpaae tokó mótu duraalu, “Yalo yɔpaae mo i dere ape. Mo mió i dikitamotóró wɔ kakaruk bané hale yaaipatei, naao ɛ tuɛnipó fo sore félimó yaalopó,” yalepó.

³⁵ Ai fo yalemó, Pitane ɔpaae duraalu, “E yɔtamo betamó sukutepa ti mo wisirapó. Yalo ya tuɛnipó fo mo yókélé yaalomeipó,” depa, mepaae ama yó matere whirapenékélé ama dere fo kaaetóró yalepó.

*Kelaalo kokoi tiki Ketsemanimó yale ala
(Mak 14:32-42, Luk 22:39-46)*

³⁶ Téró, Yesu ɔ ama yó matere whirape fea kelaalo kokoi tiki Ketsemanipaae fóló, ama atimapaee duraalu, “E upaae momane fulapa diɔ imó betae,” yalepó.

³⁷ Atima atéro beteróló, Pita kale Sebediné naalema tamo atima fu bitu, ama hosaa tuamó mo doasi dekené sukutere ala kaae sóró, sekei kisipa muté felepó.

³⁸ Atéro ama atimapaee duraalu, “Yalo hosaa tuamó dekené sukuturaalu, ɛ felekemó sukɔai depa upaae momane fulapa, diɔ imó ɛ kaae tawóló bitu noke fini, ɛtamo momatu betae,” yalepó.

³⁹ Téró ama yó matere whirape aimó betó mupa taaróló, ɔ sawa tupaae fóló, haemó deraapisa fóló fió mulu momatu duraalu, “Yalo Aya-ó, i sekei ala ɛpaae waqsóró seséyaaire tu mupa, ti naao sesé

yae. Tébatei yało kisipa mole ala eréni, naao kisipa mole ala betą erópóló yae,” yalepó.

⁴⁰ Téró, ą ama yó matere whırape beterepaae momó fesaae wóló kelalemó, atima fea noke foposaa yó molepó. Atépa, ama Pitapaae duraalu, “Sukakele betámó ę kaae taruraalu, momatu bi-tinié?

⁴¹ Dią me dowi ala yópóló sų sere alané só deraşóró, hotowayóló kaae taru, momatere ala yó tawae. Kepe betenéta wisi ala eraai mo doasi ketekę bupatei, tó tiki fotokę bunipó,” yalepó.

⁴² Kale yale kaae, ą momó fesaae fóló momatu duraalu, “Yało Aya-ó, ępaae i eraaire sekei ala waşóró seséyaaire tų mupa, ti seséyae. Seséyaaire tų munipa, ti naao kisipa mole alatóró ępaae erópóló yae,” yalepó.

⁴³ Atéró, ą momó fesaae wouraalu kelalemó, atima fea kale dere kaae, noke foposaa yó molepó.

⁴⁴ Atima atéró foposaapa taaróló, ą momó sore dakoróló fesaae fóló momaturaalu, kale yale moma kaaetóróti momó yalepó.

⁴⁵ Téró, ą momayóló fesaae wóló, ama yó matere whırapepaae duraalu, “Dią şa nóló bitu noke foposaa yó mole-a, mió dą hąle betaaire be dę dekéro mupa de? Kale Whıné Naalema dowi ala dere whırapené dópóló eleké ai deyale ape.

⁴⁶ Ę dópóló eleké deyale whı ai walapa, dią turukó horóló dą faalopa fiépe,” yalepó.

Yesu ą tawale fo

(Mak 14:43-50, Luk 22:47-53, Jon 18:3:12)

⁴⁷ Yesuné ai fo du betepatei, ama yó matepa wosetere 12 whırapekó Judas sókó walepó. Aąa,

kale momatere be teteróló kaae tare wh̃iraperó so wh̃i teteróló kaae tare wh̃i disirapetamoné dotonale wh̃irapetamo walepó. Atima atéró wouraalu, nópuluró bóe dele sepaketamo tao diliki yóló walepó.

⁴⁸ Téró, Yesu mepaae wh̃iné dópóló eleké deyale wh̃iné atamo wale wh̃irapetamo fo dokóló duraalu, “Yalotamo kóló tukó nukupa, ti atóró h̃itipa, tawae,” ipakalepó.

⁴⁹ Atéró, kale Judas a folosóró Yesu daalepaae sókówóló duraalu, “Yó matere wh̃i, k̃leó,” yóló, apuóló kóló tukó nalepó.

⁵⁰ Ti fo depa, Yesuné apaae duraalu, “No-ó, naao yaairaalu, wale ala t̃eti yae,” yalepó. Tétepa, kale wh̃irape atima hapale sókó woutóró Yesu botokó sóró tawalepó.

⁵¹ Atétepa, Yesuné ama fulumu wh̃irapekó wh̃i betané bóe dele sepake sókó sóró, so wh̃imó Talepaae momaratere doasi topo wh̃iné kutó diratere wh̃iné wos̃eli saae deralepó.

⁵² Tétepa, Yesuné apaae duraalu, “Naao ai sepake bulatere be dolomó momó bulae. Ti noatepae, mepaae wh̃i denétamo sepakené wh̃i dupa, ti ai sepakenétei a mo ti dóló sukunaalo ai ape.

⁵³ Naao kisipané-a, yalo Ayapaae 72,000 *ensel-rapené* e tao sene wópóló dotonae depa, ama dotonaalomeipóló de?

⁵⁴ Yalotamo ai ala depa, ti kale as̃emó yaalopóló muló betere fo netéró dokonaaloé?” yalepó.

⁵⁵ Atéyale sukamó, Yesuné ai so wh̃ipaae duraalu, “Diaão kisipané eta, *Gavman* wh̃irapetamo bóe dóló atimané teteróló kaae tare ala fasó saai,

wh̄irape fea ʔlisóró fole wh̄i beteparaalu, ę tawóló daai sepakeraperó nópulurapetamo tao diliki yóló wou de? Betere dok̄ ę fea diʔané momatere be tipiné bopéró daaló betere tikimó ę fo yó mótu betepa, diaaʔ ę tanipó.

⁵⁶ Ténitei ai yale alarape feata, ti Kótóné ama kóló wh̄irapené ašemó yóló muló betere fo motóró dokonóturaalu dapó,” yalepó. Atétepa, ama yó matere wh̄irapené ʔ taaróló, atima fea botokó felepó.

*Juda fakené Yesu só deraai fo tokótamo yale fo
(Mak 14:53-65, Luk 22:54-55, 22:63-71, Jon 18:13-14, 18:19-24)*

⁵⁷ Atétepa, mo so wh̄imó Talepaae momaratere doasi topo wh̄i Kaiapas-né bemó touróló betó mupa, Yesu tawale wh̄irapené ʔ dapesó felepó. Aimó kale Moses-né ašere fo yó matere wh̄iraperó so wh̄i teteróló kaae tare wh̄i disirapetamo touróló betó molepó.

⁵⁸ Téyaletei, Pita ʔ Yesu fi tikimó nalo taaeta deté furaalu, so wh̄imó Talepaae momaratere doasi topo wh̄iné be bopéró betere tipi tuʔpaae doropóló, aimó betó mole diki tare wh̄irapetamo bituraalu, Yesupaae noa alakó eratéró kelaai, kaae tawóló beterepó.

⁵⁹ Atéró, so wh̄imó Talepaae momaratere wh̄iraperó fo tokótamo yóló taleratere wh̄irapetamoné kapala so wh̄i dilikóló Yesu sukópóló, só deróló daaire bete kikitu betalepó.

⁶⁰⁻⁶¹ Atéró, atimané ʔ só deraai dapóló kapala fo yaletei, ai foné ʔ só deraaire sūnipa, nalo wh̄i tamo wóló duraalu, “Ai sekénéta, ‘Kótóné ai

momatere be fisikóló sore be demó ama momó tɛyaalopó, depa damoné wosalepó,” yalepó.

⁶² Tétepa, mo so whimó Talepaae momaratere doasi topo whi turukó holóló Yesupaae duraalu, “Ai whirapené ya só deratere fò dapa, naao atimapaae fo mekó tokó menitere-a, noatepa de?” yalepó.

⁶³ Téyaletei, Yesu fo tekeni hãle daalepó. Atépa, kale momatere be kaae tare topo whiné apaae duraalu, “Mo titóró betó tare Kótóné keletómó yalo yapaae mo dirii fo i dere ape. Yata mo so whi fea teteróló kaae tanópóló, sóró beteró betere whi Kótóné Naalema Kerisopata, ti mió dapaaetóró yó ałae,” depa Yesuné duraalu, “Épó. Naao mo dono ai dere ape.

⁶⁴ Téretei, yalo diã feapaae i dere ape. Take nalo waaire be demó, kale Whiné Naalema mo doasi fotokó bole Kótóné turu naasemó betepa kolóo, ó hepen be taaróló sako dolomó sókó wapa kolóo, yaalo ai ape,” yalepó.

⁶⁵ Ai fo depa, so whimó Talepaae momaratere doasi topo whiné ama deró betere kuti bisayóló duraalu, “Kótó faleyóló doka doka ai du betere ape. Ti ama hasókó fole ala depa kelalepó yaaire meipapakó kekaloé? Ti Kótó faleyóló doka doka dere fota, amatei depa diã feané ai wosale ape.

⁶⁶ Térapa, diaaq noa kisipa mute?” depa, atimané duraalu, “A sinaaitere fo amatei ai dapa sinópóló yae,” yalepó.

⁶⁷⁻⁶⁸ Téró, atimané ama kele dolomó fesqa apuróló, naase duné dóo, mepaae whiné a okolope deké sóo yóló duraalu, “Kótóné so whi teteróló

kaae tare whi Keriso-ó, ya Kótóné ama kóló whipata, ti ya dale whi dapaae yó ɔlae,” yalepó.

Pitané Yesu ɔ tuɛnipó yale fo

(Mak 14:66-72, Luk 22:56-62, Jon 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁹ Atéró Pita, ai be bopéró daaló betere tipi bolaa dolomó betepa, kale kutó diratere so seimale betá ɔ beterepaae wóló duraalu, “Yákélé u Kaleli whikó Yesutamo betámó kwɛale whi ai ape,” yalepó.

⁷⁰ Ti fo depa, so whi feané keletómó Pitané kale so seimalepaae duraalu, “Naao ai dere fota, noa fo yóló déró ɛ kisipanipó,” yalepó.

⁷¹ Atéró, kale whi ɔ ai be bolaare dopóku tu serekepaae sókó durupupa, me so seimalené ɔ kolóló ai betó mole so whi feapaae duraalu, “I whi ɔkélé, Nasaret whikó Yesutamo betámó kutu betale whi ai ape,” yalepó.

⁷² Ti fo depa, Pitané kale dere fo kaae Talené keletómó dirii malo yóló duraalu, “Naao ai bopetere whita ɛ tuɛnipó,” yalepó.

⁷³ Atéró sawa betale kilipaae, aimó daae mole mepaae whirape Pita beterepaae wóló duraalu, “Yata atimatamo kutu betale whi mo hiti ai ape. Ti noatepae, naao dere fo nakomené ya mo hitipóló hakeamó yó matapó,” yalepó.

⁷⁴ Ai fo depa Pitané duraalu, “Yalo diapaae mo i dere ape. Ai whi ɛ mo tuɛnipó. Yalo kapala fo depata, ti Talené ɛ mo doasi kwia melópólópó,” yalepó. Ai fo deretamotóró wá kakaruk bané hale yalepó.

⁷⁵ Tétepa, Pitané Yesuné apaae kale kakaruk bané hale yaaipatei, naao ɛ tuɛnipó fo sore félimó

yaalopó yale fo kisipa muni walepó. Atétepa, Pita ă belapaae sókó doropóló bituraalu, mo doasi dekené sini wole du betalepó.

27

Judas képi wēi nale fo

(Mak 15:1, Luk 23:1-2, Jon 18:28-32)

¹ Atéró, so whīmó Talepaae momaratere topo whīraperó so whī tēteróló kaae tare whī disirapetamo, mo hīkatitei Yesu sukópóló daairaalu, fo taleyóló mulalepó.

² Atimané ă halika tikiné naase tamo dokóló, kale doasi *Gavman* topo whī Pailat beterepaae dapesó fóló, ama naase tuāmó mulalepó.

³⁻⁴ Atéró, Yesu mepaae whīné dópóló eleké deale whī Judas-né Yesutamo fo tokótamo yóló só de-ratere ala kolóló, amatei yale alámó dapóló, mo dowi fomaake kisipa mualepó. Atéró duraalu, mo so whīmó Talepaae momaratere whīraperó so whī tēteróló kaae tare whī disirapetamoné ă melale 30 *silpa kapa moni* u kale whīrapepaae momó melaai felepó. Atéró atimapaae duraalu, “Me hāsókó fele alakélé inipatei, ă dópóló yălo hăletei eleké deale alané ę doasi dowi ala yalepó,” yalepó. Ai fo depa, atimané ăpaae duraalu, “Dăpaae noa yaró de? Ai alata, naaotei ai yale ape,” yalepó.

⁵ Atétepa, Judas-né ama sale *moni* ai kale momatere bepaae fesekée faróló, amatei ă képi wēi nalepó.

⁶ Atétepa, so whīmó Talepaae momaratere topo whīrapené kale whīné teraae farale *moni* sóró

taru duraalu, “I *monita*, whi daai dupuyaleteipa, Kótópaae matere *monitamo* touraqse yóló fo mulapó,” yalepó.

⁷ Téró, atima fo taleyóló duraalu, i *monita* mepaae wale whirape sukutepa douraaire tiki, kale doka haené wuti aletua dere whirapené hae dupu yaai dapóló mulalepó.

⁸ Ai hae tikita, whi dópóló eleké deyaalemó, melale *moniné* dupuyaleteiné ai haené doi whiné samea sókó fele haepó, miókélé hãle du beterapó.

⁹⁻¹⁰ Atéyale ala Kótóné kóló whi Jeremaiapaae yó matepa, ama aseyóló muló betere fo motóróti dokonóturaalu yalepó.

“Talené epaae i ala yae yóló muló betere fo sya furaalu, Israel so whi atimané a dupu yóló melale 30 *silpa moniné* doka haené wuti aletu betere whirapené hae tiki atimanétei dupu yópóló yae,” fo erapó.

Doasi topo whi Pailat-né Yesutamo fo tokótamo yale fo

(Mak 15:2-5, Luk 23:3-5, Jon 18:33-38)

¹¹ Ai ala hãle du betepa, atimané Yesukélé doasi *Gavman* whiné sóró beteró betere topo whi Pailat-né keletómó daapa, apaae woseturaalu, “Yã Juda so whi teteróló kaae tare doasi topo whié?” depa, Yesuné apaae duraalu, “Naaotóro mo dono ai dere ape,” yalepó.

¹² Ai fo depa, so whimó Talepaae momaratere topo whiraperó so whi teteróló kaae tare whi disirapetamoné kae kae só deratere fo apaae depatei, ama me fo tokó menipó.

¹³ Tétepa Pailat-né apaae duraalu, “Atima kae kae forapené ya só derótu betepatei, ya fo tekeni dere-a noatepa de?” yalepó.

¹⁴ Ai fo depatei, Yesuné kale Pailat-né dere fo mo sawa tokó matere alakélé inipó. Ai ala kale doasi *Gavman* topo whinė kilituraalu, i whıta atimané dere fo tokó matere alakélé mo dumipóló sira yalepó.

¹⁵ Téró, *Gavman* doasi topo whinė ba fo doko fea atimané dua dere ala sya furaalu, ıla detere sukamó so whı touróló, atimané kisipa mole *dipula* beteró betere whıkó betı hale fópóló doteyae depa, ti ai whıtóró dotonótua dapó.

¹⁶ Atéyale sukamó, dowi ala du betere doi mole whı Barabas *dipula* beteró beterepó.

¹⁷ So whı fea atéro wóló touró betepa, Pailat-né atimapaae woseturaalu, “Diaaı kisipané-a, mé whı *dipula* sokóló hale fópóló kisipa mute? Barabas doteyarópé, so whı feané Kerisopó du betere whı Yesu doteyaró de?” yalepó.

¹⁸ Ti noatepa meipó. Kale Juda so whı teteróló kaae tare whırapené so whı feané Yesuné doi hale sóró horóló, dukirateremó atima dowi kisipa muturaalu, atimané ı daai kale Pailat-né ı beterepaae dapesó weirapóló kisipa mualepó.

¹⁹ Atéro, kale Pailat ı so whıtamo fo tokótamo yaai bituateremó tikimó betepa, ama somané fo yó fótı duraalu, “Yalo mió mo dowi noke yaleteiné ı doasi sekę yalepa, ai dowi ala mo betakélé munire whıpaae me ala momókó eraıse,” yalepó.

²⁰ Téyaletei, so whımó Talepaae momaratere topo whıraperó whı disirapetamoné so whıpaae

duraalu, “Barabas ipaae wópóló dotonóturaalu, Yesu sinópóló oleróló dae yae,” yóló, so whị feapaae sesemeratere fo du betalepó.

²¹ Tétepa, kale *Gavman* whịné sóró beteró betere doasi topo whịné woseturaalu, “I whị tamokó mé whị diạ beterepaae wópóló sokóló dotonaróé?” depa, atimané duraalu, “Barabas wópóló dotonae!” yalepó.

²² Tétepa, kale Pailat-né so whípaae woseturaalu, “So whị feané Kerisopó du betere whị Yesu neyaroé?” yóló wosetepa, aimó daae mole so whị feané duraalu, “Àta, filipaa ni tómó olorae!” yalepó.

²³ Ai fo depa, Pailat-né atimapaee duraalu, “Ai whịta me dowi alakélé inipatei, hãle noatepa daró de?” depa, atimané fo mó ti fakeyóló duraalu, “À filipaare ni tómó olorae!” yalepó.

²⁴ Tétepa, ai yó mole so whị atimané kisipa mutere ala eraqsóró, Pailat-né seséyalemókélé mó sùni, so whịné doasi foya yaaitere ala kolóló, so whị feané keletómó wẹiné ama naase fukutu duraalu, “I whị delemó Kótóné matere kwiata, yàlo saalomeitei, diaaqtóró saalopó. Atéró sókó fatere samea yàlo naasemó yaqsóró, i fokotapa kelere?” yalepó.

²⁵ Ai fo depa, so whị feané duraalu, “Ai whị dele kwiata, Kótóné dǎró dǎné naale senaaletamopaae melópolópó,” yalepó.

²⁶ Téró, so whị atimané Pailat-paae dotonae yale whị Barabas hãle fópóló dotonóturaalu, mepaae diki tare whịrapené Yesu fokosói alapi yóló, nalo

filipaa ni tómó oleróló daai dapesó fae yóló melalepó.

*Diki tare wh̄rapené Yesu faleyale fo
(Mak 15:16-20, Jon 19:2-3)*

²⁷ Atéró, kale *Gavman* wh̄iné sóró beteró betere topo wh̄iné ama diki tare wh̄rape betere tiki wisi-naale Pretorium-paae Yesu duwóló sóró felepó. Téyalemó, diki tare wh̄rape feané ą boperóló daane walepó.

²⁸⁻²⁹ Téró, atimané ama deró betere kuti sokóló betą sonaai kuti deralepó. Atéró, mu daai képinétei doasi topo wh̄iné deratere topo taopóló bopeyóló, ama topomó deralepó. Téró, atimané betą dotó tiki ama turu naasemó taróló, ą daalemó bukutiri tẹane doropóló duraalu, “Juda so wh̄iné topo wh̄i-ól!” yóló faleyóló doka doka du betalepó.

³⁰ Atéró atimané ą fesąa apuróló, kale dotó tiki momó fasó sóró, ama topomó momó du momó du betalepó.

³¹ Atéró, atimané ą doka doka du beteró, sonaai kuti sókó sóró ama kuti momó deralepó. Téró, ą filipaa ni tómó oloraai dapesó felepó.

*Yesu filipaa ni tómó sukąle fo
(Mak 15:21-32, Luk 23:26-43, Jon 19:17-27)*

³² Atéró dapesó fu beteremó, Sairin be hulua wh̄ikó Saimon ą tumó hokolaa depa, ą fasóló ai filipaa ni ąpaae naaomo beleyae! yóló sẹyalepó.

³³ Atéró, atima betą hae doi Kolkotamó sókó walepó. Ai fo feteyóló wh̄iné topo diri mole tikipó.

³⁴ Aimó atimané Yesumó betą hakesąai wẹiró mo *wain* wẹitamo hosekéróló tepeyaleteti melalemó néni h́yalepó.

³⁵ Atéró atimané ʔa filipaa ni tómó oleróló, kīlipaae ama kuti saairaalu atimané ni kukwia teraae horóló mé whīné ni kukwia mo donotóró muni dorowapa, ti ai whīnétóró sua yalepó.

³⁶ Atéró, ʔa teó sukutu betepa, kale diki tare whīrape atima kaae tawóló betó molepó.

³⁷ ʔa oleró betere ni topomó i betené dalepóló aseyóló oleralepó. Ai aseyóló olerale fo i ape.

JUDA SO WHI TĒTERÓLÓ KAAE TARE TOPO WHI YESU I
APE

³⁸ Kale ʔlémi nuku betale whī tamokélé ʔatamo betámó, me whī ama turu naase ʔeró nimó oleróo, me whī fē naase ʔeró me nimó oleróo yalepó.

³⁹⁻⁴⁰ Mepaae ai tumó fua wuatere so whī atimané folópu kelepéyóló faleyóló doka doka duraalu, “Yʔata kale momatere be fisikóló, sore be ʔemó momó tēyaalopó du betale whīpa, naaotei yʔa tao sae. Yʔatamo Kótóné Naalemapata, ti ai filipaa ni taaróló dere ape,” du betalepó.

⁴¹ Atéró kale dere kaae, mo so whīmó Talepaae momaratere topo whīrapenékélé, Moses-né asere fo yó matere whīrapenékélé, mepaae whī disirapenékélé, faleyóló doka doka duraalu,

⁴² “Mepaae whīrape sukaʔsóró ama tao sua yaletēi, ʔa sinaʔsóró amatei tao sinitupó. Ti ʔata, Israel fake so whīné doasi topo whī ereteiné filipaa ni taaróló dorowapa, ti ʔa ʔapaae kisipa tiki tiraalopó.

⁴³ Ama duraalutamo, ʔa Kótóné Naalemapóló kisipa tiki tirateremó, Kótóné ʔa tao saai kisipa mutepa, ti tao sǫpóló yae,” yalepó.

⁴⁴ Yesutamo kale betámó olerale ʔlémi nuku betale whī tamonékélé u whīrapené dere kaae,

à faleyóló doka doka dere forape dekéró du be-talepó.

Yesu sukale ala

(Mak 15:33-41, Luk 23:44-49, Jon 19:28-30)

⁴⁵ Téró suka tuámó 12 *kilok* sukakelemó kaae sóró fóló, be kuluka derepaae 3-*kilok*-mó hae kwia mo fea dikiyalepó.

⁴⁶ Atéró be kuluka 3-*kilok* seretamo, Yesuné doasi fo fakeyóló duraalu, “*Eloi, Eloi, lama sabakatani,*” ai fo feteyóló, “È tẹteróló kaae tare Kótó-ó, È tẹteróló kaae tare Kótó-ó, ẹ yalo wotoró beterópóló noatepa taaróló feleé?” yalepó.

⁴⁷ Ti fo depa, mepaae aimó daae mole so whịrapené ama ai dere fo wosóló duraalu, “Ama Elaijapaae ape yóló ai dere ape,” yalepó.

⁴⁸ Tétepa, atimakó whị betà mo hapale sururu yóló fóló, kale wépi kaae ọla sóró séli kẹlaa kaae ere moi *wain* wẹi kale wépi kaae ọlamó tópuró sóró, kapemó haka sóró Yesu nópóló melaai sóró felepó.

⁴⁹ Téyaleteti, mepaae whịrapené duraalu, “Ilaija wóló tao sene walémóló kelaalopa, atéró olerópóló taalae,” yalepó.

⁵⁰ Atéró, Yesuné ama kepe bete sókó furaalu, kale dere kaae doasi fo fake yóló à sinalepó.

⁵¹ Atéteretamatóró kale momatere be satàleróló oleró betere kuti óté kaae sóró tereketé doropóló, a salepaae sókó deralepó. Téturaalu, doasi bao yale tikimó kaporapekélé terekeyóló felepó.

⁵² Atéturaalu, whị dourale tikikélé turukwẹ fóló, mo take Kótóné ama kae sóró beterale so whị sukutepa douraletei, dou taaróló momó kepaayóló fua yalepó.

⁵³ Yesu atéró kepaayóló fi kɪlipaae, ai kale kepaayale so whɪrape mepaae so whɪné kolópóló, Kótóné ama kae tɛnó betere Jerusalem be hulua-paae yó male felepó.

⁵⁴ Atétepa, kale diki tare whɪrapené topo whɪró Yesu me ala yaqsóró, kaae tare diki tare whɪrapetamoné doasi bao dere alaró mepaae kae kae dere alarapetamo kolóló, atima fea winé sukóló diri furu furu yóló duraalu, “Haió! i whɪta, Kótóné Naalematóró mo hɪtipó,” yalepó.

⁵⁵ Téró, Yesu Ɂ mepaae ɔla ɔla yaɣatepa tao sóró mótua yale sorape, Kaleli hae kwia taaróló wóló, Yesupaae eratere ala kelaai mo tumó daae mulu, kесе faló beterepó.

⁵⁶ Atima ai sorape kuamó Maktala be hulua sokó Mariakélé, Jems-ró Josis-tamoné hama Mariakélé, Sebediné naalema tamoné hamakélé, atima atéró daae molepó.

Yesu dourale ala

(Mak 15:42-47, Luk 23:50-55, Jon 19:38-42)

⁵⁷ Be mo felekemó dikiyaai deretamo, betɁ Ari-matea be whɪkó néli whɪ Josep walepó. Ai whɪ Ɂkélé Yesuné yó matere whɪ betalepó.

⁵⁸ Kale sekéné Yesuné tiki saai dapóló, kale topo whɪ Pailat-paae wosene felemó, Pailat-né ama diki tare whɪrapepaae duraalu, “I sekéné Yesuné tiki ama sóró faaipó dapa, sóró fópóló melae,” yalepó.

⁵⁹⁻⁶⁰ Atéró matepa mo de tekée fi *linen* kuti wisinaalené Yesuné tiki bopeyóló só fóló, mepaae sukale whɪ dourénire kane dolomó Yesuné tiki mulalepó. Téró kale dou tɁ kinaai aleyóló mulale kane fake biliraté fóló kinóló Ɂ felepó. Ti ai

kane dolota, kale whi Josep a sukutepa dourópóló, aleyóló muló betere tikipó.

⁶¹ Atétepa, kale Maktala be hulua sokó Mariaró ama yakoma Mariatamo ai kale whi douró betere tiki kese faróló beterepó.

Yesuné tiki me ala yaqsóró diki tare whirapené kaae tare ala

⁶²⁻⁶³ Atéyale sisópaae dótóró sãa nóló betaairaaalu, ɔla ɔla taleyóló mulóló, be deŋtepa i ala yalepó. Kale moma dere be kaae tare topo whiraperó Farisi whirapetamo Pailat beterepaae fóló duraalu, “Doa whi-ó, ai kale so whi dilikité kutu betale whi a sukãai bitu be de sore kemetepa, a momó kepaayóló betaalopó depa, ðané wosalepó.

⁶⁴ Atéró ai kale sukãle whiné ama yó matere whirapené ama tiki ɔlémi sóró fóló, mo whipaae a momó kepaayóló beteraŋpó deté kuturaalu, so whi dilikãalo ai ape. Atéró dilikitere alané ama take folosóró so whi dilikãletei teraae faalopó. Téyaqsórópa, naao diki tare whirapené ai kale whi dourale tiki be de soŋemó mo wisiyóló kaae tawópóló yae,” yalepó.

⁶⁵ Ai fo depa, Pailat-né so whi teŋteróló kaae tare whirapepaae duraalu, “Whi douró betere tiki mo wisiyóló kaae tawópóló, mepaae diki tare whirape dapesó fóló, etéró kaae tawae yóló yó mela,” yalepó.

⁶⁶ Atétepa atima fóló, kale whi dou mené tukɣyalemóló kelaai tɣ kinala kane fakeró hãle daale kane kwiatamo meke eróló, tuãmó siri mulóló diki tare whirapepaae kaae tawae yóló sóró daalalepó.

28

Yesu kepaayóló fele fo

(Mak 16:1-10, Luk 24:1-10, Jon 20:1-18)

¹ Téró kale s̱aa naai tukóló mulale suka kemeyóló *fula* kaae sere be ḏemó mo ẖikatitei, Mak-tala be hulua so Mariaró yakoma Mariatamo kale wẖi dou kelaai felepó.

² Atéró, kale so tamo dou tópaee sókó faai teó fu betepatei, beṯa *ensel* hepen bemó dorowóló, dou kinó betere kane fake tukw̱e faróló ̱a tómó beterepó. Ai kane fake tukw̱e falateremó, mo doakale bao yalepó.

³ Ama tiki mo epée ḏe kaae iruraalu, ama deró betere kutikélé mo ḏe tekée fapa kelalepó.

⁴ Ai dou kaae tawóló betó mole diki tare wẖirapené ̱a kolóló, winé sukóló diri furu furu duraalu, sukóló mole wẖirape aq̱yóló haemó de-raapisa fóló molepó.

⁵ Téró kale so tamo sókó wapa, kale *ensel*-né atimaamopaae duraalu, “Diaamo wiyaq̱se. Di-aamota, filipaa nimó dale wẖi Yesu ḵele waleṯei yało tuérápó.

⁶ Ti ̱ta imó muni, ̱a mulale tiki ẖalerapa kelaai ape. Ti take ama yale fotóró dokonóló, ̱a kepaayóló falapó.

⁷ Atérapa, diaamo hapale fóló, ama yó matere wẖirapepaae i fo yae. ̱a mo ti suḵaletei kepaayóló, di̱a nalo wópóló ̱api Kaleli haepaae furaalu, ̱tamo aimó hokolaa yóló kelaalopa, ape yale fo yało diaamopaae i dere ape,” yalepó.

⁸ Atétepa, kale so tamo wirutei mo haitamo whi dou taaróló, ama yó matere whirapepaae yaai dapóló sururuyóló felepó.

⁹ Atéró fu betepa, Yesu hapale sókó wóló daalu kōleó yalepó. Atétepa, atimaamo ą daalepaae fóló, ama hómó apuó taru Tale-ó du betalepó.

¹⁰ Atétu betepa, Yesuné atimaamopaae duraalu, “Wiyaqse! Diaamo fóló, yalo norapepaae diaaq ę u Kaleli haemó kelaasepóló ape yalepó, yaai fae,” yalepó.

Diki tare whirapené i ala kelalepóló yale fo

¹¹ Téró ai kale so tamo fu betepatei, kale mepaae dou kaae tawóló betale diki tare whirape atima momatere be kaae tare topo whirape beterepaae fóló, atimané kelale alarape fea yó melalepó.

¹² Ti fo depa, mo so whimó Talepaae momatere topo whiraperó mepaae so whi teteróló kaae tare whi disirapetamo betapaae touróló bitu, i ala yaalopóló taleyóló mulalepó.

¹³ Atéró fo deyóló, kale diki tare whirape atimané kelale ala mo so whipaae yaqsóro fo mulótu duraalu, “Mené diapaae noa ala yaleé depa i fo yae, ‘Dą firepaae Yesuné ama yó matere whirape wóló, ama tiki qlémi sóro falapó yae,’ ” yóló doasi moniné dupuyalepó.

¹⁴ Atéró duraalu, “*Gavman* topo whiné i dere fo wosetepa, diątamo doasi fopaae buóló me ala eraqsóro dią seséturaalu, dąnétei ama kisipa tiki feléaalopó,” yalepó.

¹⁵ Téró, kale diki tare whirape doasi *moni* sóro furaalu, atimapaae yae yale fotóróti deté

kwęyalepó. Atéro dere fo so whi feané wosóló, fak-
erale fo mió i alimó betó mole Juda so whinékéle
wosóló mo kisiparapó.

*Yesuné ama yó matere whirapepaae yale fo
(Mak 16:14-18, Luk 24:36-49, Jon 20:19-23)*

¹⁶ Téro Yesu ą sukąai bitu, ama yó matepa
wosetere 11 whirapepaae, ątamo Kaleli haemó
daale hasi fosómó hokolaa yaalopó, yale fo tuęru
atima felepó.

¹⁷ Atéro fóló, aimó atimané ą kolóló, hemée
deyóló betó mulu Tale-ó du betalepó. Tétu
beteletei, mepaae whirapené Yesu ą hiti yale
molópóló, kisipa tamo mutu beterepó.

¹⁸⁻¹⁹ Tétepa, Yesu ą atima betere felekepaae fóló
duraalu, “Ó hepen bemókélé i haemókélé ere ala
fea yálo teteróló kaae tanópóló, Kótóné ę sóró
beteró beterapó. Térapa, dią i hae kwiamó betóló
fale so whi beterepaae fóló, atimakélé yálo yó
matepa wosetere so whi beterópóló, yó maté
kwęyae. Atéturaalu Alima, Naalema, Dęi Kepe
Wisi, dąné betą doimó węi tópurótua yae.

²⁰ Tétu, yálo diąpaae yae yóló mulale ala fea,
atimanékélé wosóló sya fópóló yó mótu betae. Yálo
dią taaróló feni, dą fea betąmó bitiré fóló, kemene
fole alimó sókó faalopóló i yóló mulatere ape,”
yalepó.

Yesu Kerisoné So Whi Tao Sere Kisi Fo Wisi
The New Testament in the Falopa Language of Papua
New Guinea

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Folopa)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2009-10-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0102a9df-173c-5a64-b766-14ab67a86105